

Liber cure pastora

lis diui Gregorii pape. In Lilio aureo vici
diui Jacobi Parrhisis venalis habetur.

Libet curis pastores

his diebus et noctibus. In his diebus et noctibus. In his diebus et noctibus.

Prologus

Incipit prologus in pastoralia beati Gregorii pape.

Pastoralis cure me pōdera fugere delitescens
dovoluisse: benigna frater charissime atq; hu
millima intēione rephēdis: q̄ ne q̄busdā leui
esse videant p̄ntis libri stilo ex prio de eoz gra
uedine oē qd p̄sco: vt ⁊ hic q̄ vacat incaute nō
expectat: ⁊ q̄ incaute expectat: adeptum se esse pertimescat
¶ Quadripertita vero disputatione liber iste distinguitur
vt ad lectoris sui animū ordinatis allegationibus quasi qui
busdā passib⁹ gradiatur. Nā cū rerum necessitas exposcit:
p̄fēdū valde ē ad culmi⁹ q̄sq; regiminis q̄liter veniat: atq;
ad hoc rite perueniēs q̄liter viuat: ⁊ bñ viues q̄liter doceat
et recte docens infirmitatē suā q̄tidie quanta valet cōside
ratione cognoscat: ne aut humilitas accessum fugiat: aut
peruersioni vita contradicat: aut vitam doctrina destituat:
aut doctrinam presumptio extollat. Prius ergo appetitus
timor: tēperet post autem magisterium qd a non querente
suscipitur vita commēdet: ac deinde necesse est vt pastoris
bonum quod ostēditur viuēdo: etiā loquendo propagetur.
Ad extremum vero superest: vt perfecta queq; opera cōsi
deratio p̄pue infirmitatis deprimat: ne hec ante occulti ar
bitri oculos tumor elationis extinguat. ¶ Sed quia sunt
pleriq; mihi imperito similes: qui dū metiri se nesciūt que
nō didicerūt docere concupiscunt. Qui pondus magisterij
tāto leuius extimant: quanto vni magnitudinis illi⁹ igno
rat: ab ipso libri huius rephendantur exordio: vt qui indo
cti ac p̄cipites doctrine arte tenere appetūt: a precipitatio
nis sue ausibus in ipsa locutionis nostre ianua repellātur.

Ne venire imperiti ad magisterium audeāt

Capitu. i.

Nulla ars doceri p̄sumit: nisi intēra pri⁹ medi
tatione discat. Ab imperit oē pastorib⁹ magiste
rij pastorale suscipit i magna temeritate: qm̄
ars ē artū regimen aiarū. Quis aut cogitationū vulnera
Aa. ij.

Prima.

occultiora esse nesciat vulneribus visceribus. Et tamen sepe quod neque
 spualia precepta cognouerunt: cordis se medicos pro fiteri
 non metuumt: dum quod pigmentorum vnum nesciunt videri: medi
 ci carnis erubescant. ¶ Sed quod auctore deo ad religionis
 reuerentiam omnem iam presentis seculi culmen inclinatur: sunt non
 nulli qui intra sanctam ecclesiam per speciem regiminis gloriarum af
 sectant honoris: videri doctores appetunt: transcedere ce
 teros concupiscunt: atque attestante veritate primas saluta
 tiones in foro primos recubitus in cenis primas in conuersione
 nubus quoniam cathedras: quod suscepti cure pastoralis officium
 ministrare digne tanto magis nequeunt: quanto ad huius hu
 militatis magisterium ex sola elatione venerunt. ¶ Ipse quisque
 per in magisterio linguis confunditur: quando aliud dicitur et al
 liud docetur. Contra quos per prophetam queritur dicens. Ipse
 regnauerunt et non ex me: principes extiterunt et ego ignotum
 Et se autem et non ex arbitrio summi rectoris regnant qui
 nullis falsi virtutibus iniquasque diuinitus vocati: sed sua cu
 pidine accensi: culmen regiminis rapunt potius quam assequi
 tur. Quos tamen internus iudex: et puerile et non cognoscit
 quia quos permittendo tollerat: profecto per iudicium reproba
 tionis ignorat. Unde ad se quibusdam et post miracula venien
 tibus dicit. Recedite a me operarii iniquitatis: nescio qui
 estis. Pastorum imperitia voce veritatis increpatur: cum per
 prophetam dicitur. Ipse pastores ignorauerunt intelligentiam
 Quos rursum detestatur dominus dicens. Et tenentes tes
 tem nescierunt me. Et nesciri se ergo ab eis veritas queri
 tur: et nescire se principatum nescientium protestatur: quia
 profecto hi qui ea que sunt domini nesciunt: a domino ne
 sciuntur: paulo attestare qui ait. Si quis autem ignorat igno
 rabit. Que nimirum pastorum imperitia meritis congruit
 sepe subiectorum: qui quamuis lumen scientie sua culpa ex
 gente non habeant: districto tamen dei iudicio agitur: ut
 per eorum ignorantiam hi etiam qui sequuntur offendant.
 hinc namque in euangelio per semetipsam veritas dicit. Si
 cecus ceco ducatur et rebeat: ambo in foueam cadunt. hinc
 psalmista non optantis animo: sed prophetantis mysterio
 denunciatur dicens. Obscurentur oculi eorum ne videant: et
 deorsum eorum semper lucerna. Oculi quippe sunt qui in

Mat. xxiij.

Osee. viij.

Esai. vi.
 viere. ij.

i. Cor. xij.

Mat. xx.

psal. lxxij.

pars.

ipsa honoris summi facie posuit providendi itineris officia
suscipit quibus hi nimirum qui subsequenter inheret dorsa
nominantur. **O**bscuratis ergo oculis dorsum flectitur:
quia cum lumen scientie perdunt qui preeunt: profecto ad
portanda peccatorum onera curatur qui sequitur.

Ne locū regiminis subeāt
qui viuendo non perficiunt que meditando
didicerunt **C**ap. II.

Et sunt nonnulli qui solerti cura spūalia prece-
pta pscrutantur: sed q̄ intelligendo penetrāt
viuendo conculcant: repente docent que non
opere: sed meditatione didicerunt: q̄ ver-
bia predicāt moribus spūgnāt. Unde fit vt cū
pastor p abrupta graditur: ad precipitium grex sequatur.
hinc namq; per prophetam dominus cōtra contēptibilem
pastorum scientiam queritur: dicens. Cum ipsi limpidissi-
mā aquā biberitis: reliquā pedibus vestris turbabatis: et
oues mee q̄ calcata pedib⁹ vestris fuerant pascebātur: et
q̄ pedes vri turbauerāt hec bibeāt. Aquā q̄ppe lipidissi-
mā pastores bibūt: cū sueta p̄tatis recte intelligētes hau-
rūt. S; eadē aquā pedib⁹ pturbare est meditationis stu-
dia male viuendo corrūpere. Aquam scilicet turba tā pe-
dibus oues bibūt: cū subiecti quiq; nō sectātur p̄ba que au-
diunt: sed sola que conspiciūt exēpla prauitatis imitantur.
Qui cum dicta sunt et per opera peruertuntur: quasi cor-
ruptis fontibus in potibus lutum sumunt. hinc quoq; scri-
ptum est per pphetam. Laqueus ruine populi mei sacer-
dotes mali. hinc rursum de sacerdotibus malis p pphetā
dñs dicit. Facti sunt domui israel in offendiculum iniquita-
tis. Nemo quippe amplius in ecclesia nocet q̄ qui peruer-
se agens nomen vel ordinem sanctitatis habet. Delinquē-
tem namq; hunc nemo redarguere presumit: in exemplis
culpa vehemēter extenditur: quando pro reuerentia ordi-
nis peccator honoratur. Indigni autem quiq; tanti reatus
pondera suggerent: si veritatis sententiā sollicita cordis au-
da. it.

Eze. xliij.

Prima

Mat. xviij.

re pensarent: que ait. Qui scandalizauerit unum de pusillis istis qui in me credunt: melius erit ei ut ligaretur mola asinaria in collo eius et proficeretur in profundum maris. Per molam quippe asinariam: secularis vite circuitus ac laboz exprimitur: et per profundum maris extrema damnatio designatur. Qui ergo ad sanctitatis speciem deductus: vel verbo ceteros destruit vel exemplo: melius profecto fuerit ut hunc ad mortem sub exteriori habitu terrena acta constringeret: et sacra officia ceteris in culpa imitabilem demonstrarent: quis nimirum si solus caderet: utrumque huius tolerabilior inferni pena cruciaret.

**De pondere regiminis eo
quod aduersa que et despicenda sunt: et prospera
formidanda** **Capl. iij.**

Jacobi. iij.

Hec igitur breuiter diximus ut ostendat si potest regiminis monstrarem: ne temere sacra regimina quisque his impar est audeat et per concupiscentiam culminis ducatur suscipiat perditionis. Hinc et pie iacobus prohibet dicens. Nolite plures magistris fieri fratres mei. Hinc ipse dei hominum mediator regnum percipere vitauit in terris: quod supernorum quoque spirituum scientiam sensumque transcendens ante secula regnat in celis. Scriptum quippe est. Iesus ergo cum cognouisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem: fugit iterum in montes ipse solus. Quis enim principari hominibus tam sine culpa potuisset: quibus qui hos nimirum regeret quos ipse creauerat. Sed quia idcirco in carne apparuit: ut non solum nos per passionem redimeret: verum etiam per conuersationem doceret: exemplum se sequentibus probens rex fieri noluit: ad crucis vero patibulum sponte peruenit. Oblatam gloriam culminis fugit: penam probose mortis appetit: ut membra eius videlicet discerent fauores mundi fugere: terrores minime timere: per veritatem aduersa diligere prospera formidando declinare: quia et ista sepe per timorem cor inquinant: et illa per dolorem purgant. In istis se animus erigit: in illis autem etiam quando se erexerat sternit. In istis homo se obliuiscitur: in illis

Johan. vi.

pars.

lis vero ad sui memoriam nolens etiam coactusque reuocatur
In istis sepe et anteacta bona depereunt: in illis aut longin-
quos temporis admissa tergunt. Naz plerumque aduersitas
magisterio sub disciplina cor premit: quod si ad regiminis
culmen eruperit: in elatione prius usu glorie permutat.
Sic Saul qui indignum se prius considerans fugerat: mox ut re-
gni gubernacula suscepit intumuit: honorari namque coram pos-
tulo cupiens: dum reprehendi publice noluit: ipsum qui in regem
se unxerat abscidit. Sic David auctoris iudicio pene in cu-
ctis actibus placens: mox ut pressumere potere carnit: in tumo-
re vulneris erigit. factusque est in morte vrie crudeliter rabi-
dus: qui in appetitu femine fuit eneruiter fluxus. Et qui maioris
quam nouerat pie parcere: in honorum quoque nece post didicisse
sine obstaculo retractationis anhelare. Prius quippe ferire de-
prehensum precutorem noluit: et post cum dano desudatis exerci-
tus etiam deuotum militem extirxit. Quem profecto ab electorum numero
culpa longius raperet: nisi hunc aduentum flagella reuocassent.

reg.

Quod plerumque occupatio

regiminis soliditatem dissipat mentis. La. iiii.

Sepe suscepta cura regiminis: cor per diuersa
intuendo diuerberat: et impar quicquid intuenitur
ad singula diffusum mentem diuidit ad multa. Vnde
quidam sapiens prouidet prohibet dicens. Fili ne in
multis sint actus tui: quia nequaquam plene vnus
cuiusque operatione colligit: dum mens per diuersa partitur
Cumque foras per insolentem curam trahitur: a timoris intum-
soliditate vacuatur: fitque in exteriorum dispositione sollicita.
et sui solummodo ignara: sicut cogitare multa se nesciens. Nam
cum plusquam necesse est se exterioribus implicat: quasi occu-
pata in itinere obliuiscitur quo tendebat: ita ut a studio
sue inquisitionis alienata: ne ipsa quidem que partitur dam-
na consideret: et per quanta delinquat ignorat. Neque enim
peccare se exequias credidit. cum venientibus ad se alienigenis
a romarum cellas ostendit: sed in damnationem secuturum pe-
lis ex eo iram iudicis pertulit: quod se facere licet estimauit.
Sepe dum multa inappetunt: dumque agi possunt: que subiecti

Eccle. xi.

La. iiii.

Prima

Daniel. iij.

quia acta sunt ammirant: in cogitatione se animus elenat & plene in se ira iudicis puocat: Quis per iniqua foris opera nō erumpat. Intus quippe est qui iudicat: intus qui iudicatur. Cum ergo in corde delinquimus, latet homines qđ apđ nos agimus: sed tamē ipso iudice teste peccamus. Neq; ei rex babilonie tūc reus extitit de elatione: cuz ad elationis vba peruenit. Quippe qui ore pphetico & ante est ab elatione tacuit: sententia reprobationis audiuit. Culpam nāq; perpetrare superbie iam ante deum deteraserat: qui omnis potentē deū quem se offendisse reperit: cunctis sub se gentibus predicauit. Sed post hec successu sue potestatis elatū dum magna se fecisse gauderet cunctis prius in cogitatione se pertulit: & post adhuc tumidus dixit. Nōne hec est babilon magna quā ego edificavi in domū regni: et in robore fortitudinis mee: & i gloria decoris mei? Que videlicet vox illius ire vindictā aperte ptulit: quam occulta elatio accēdit. Nam districtus iudex prius inuisibiliter vidit: quod postea publice feriēdo reprehendit. Un & irrationale animal hūc vertit: ab humana societate separauit agri bestiis mutata mēte cōiunxit: vt districto videlicet iustoz eius iudicio homo quoq; esse perderet qui magnum se vltra homines estimasset. hec itaq; pferentes nō potestate reprehendimus: sed de ppetitu illius cordis infirmitatē munim⁹. Ne imperfecti quiq; culmē arripere regiminis audeant: & qui in planis stantes titubant: in precipitio pedem ponant.

Daniel. iij.

De his qđ in regiminis culmine prodesse exemplo virtutum possunt: sed quietem ppriam sectando refugiūt. Cap. v.

Nam sunt hōnulli qui eximia dona virtutum percipiunt: & p exercitatiōe ceteroz magnis muneribus exaltant: qđ studio castitatis inuidi abstinentie robore validi doctrine dapib⁹ referri: patientie longanimitate humiles: auctoritate fortitudinis recti: pietatis gratia benigni iustitie seueritate discreti sunt. Qui nimirum culmen regiminis si vocati suscipere rennuunt ipsa sibi plerūq; dona adiūnt que nō

pars.

p se tantūmodo: sed etiam p alijs acceperunt. Cuius sua z
nō aliorum lucra cogitant: ipsi se que priuata habere ap-
petūt bonis priuant. hinc itaq; ad discipulos veritas dicit.
Nō potest ciuitas abscondi supra montē posita: z nemo ac-
cendit lucernā z ponit eā sub modio: sed sup candelabū vt
luceat omnibus q in domo sunt. hinc Petro ait. Symon io-
hannis amas me. Qui cū amare se p̄tinus respondisset: au-
diuit. Si diligis me pascue oues meas. Si ergo dilectionis
est testimoniū cura pastōnis: quisquis stutibus pollēs gre-
gem dei pascere rēnuit: pastore summū cōvincitur nō ama-
re. hinc paulus dicit. Si xp̄s p omnibus mortuus est: ergo
oēs mortui sunt. Et si p oibus mortuus est: superest vt q vi-
uēt iā nō sibi uiuant. sed ei q p ipsis mortuus est z resurre-
xit. hinc moyses ait: vxore fratris sine filiis defuncti sup-
stes frater accipiat: atq; ad nomē fratris filijs signat: quas
accipere forte rēnuerit: huic in faciē mulier expuat: vnūq;
ei pedē p̄pinqu⁹ discalciet: eimq; habitaculū discalciativo-
cel. frater quippe defunctus ille est q post resurrectionis
gl̄iam apparere dixit. Ite nūciate fratrib⁹ meis. Qui quas
si sine filiis obiit: q; adhuc electorū suorū numerū impleuit.
huius scz vxorē superstes frater sortiri precipit: q; dignum
pfecto est: vt cura sancte eccl̄ie ei q hanc bene regere pua-
let imponat. Cui nolēti in faciē mulier expuer: q; quisquis
ex munerib⁹ q pceperit. pdesse alijs nō curat: bonis quoq;
eius sancta eccl̄ia exprobrās: z quasi in faciē saluam iactat
Cui ex vno pede calciamētū tollit: vt discalciet dom⁹ ei⁹
voce. Scriptū q̄ppe est. Calciani pedes in p̄paratione euā-
gelij pacis. Si ergo vt nostrā curā primū gerim⁹ vtrumq;
pedē p calciamētū munim⁹. Qui hō suā cogitās vtilitatē
primorū negligit: q̄ vnius pedis calciamētū cū dedecore
amittit. Sūt itaq; nōnulli q magnis. vt dixim⁹ munerib⁹ di-
tat. soli⁹ p̄tēplatiōis studijs iardescūt: parere vtilitati p̄rio-
rū i p̄dicatiōe refugiūt: secretū q̄etis diligūt: secessus specu-
latiōis petūt. De q si districte iudicent: ex tātis p̄uidubio
rei sunt: p̄t̄s veniētes ad publicū. pdesse potuerūt. Qua ei
mēte is qui primis p̄futus emisceret: vtilitati ceterorū
secretū pponit suū: q̄ ipse summū patriis vnigenit⁹ vt mul-
tis pdesset de sinn patris egressus est ad publicū nostrum.

Matth. v.

Joē. xxi.

ij. Cor. v.

Deut. xxi.

Ephē. vi.

Prima

Quod hi qui pōd⁹ regiminis p
hūilitatē refugit tunc vere humiles sunt cū
diuinis iudiciis non resistunt. **Cap. vi.**

Et sunt nōnulli qui ex sola hūilitate refugit: ne
eis quib⁹ impares estimāt preferāt. Quorū p⁹
fecto humilitas si ceteris quorū virtutib⁹ cingit
tūc ante dei oculos p⁹a est: cū ad respēdū hoc
qđ vtiliter subire precipit p⁹uar nō est. Neq³
em vere humilis est qđ sup⁹ni nutus arbitrio vt debeat p⁹
esse intelligit: tñ p⁹esse cōtēnit. Sed diuinis dispositioni
bus subditus atq³ a viro obstationis alienus: cum sibi rez
giminis culmen imperat: si tam donis preuentus est quib⁹
et alijs profit: et ex corde debet fugere: et inuitus obedire.

Quod nōnunq³ predicatio
nis officiū nōnulli laudabiliter appetūt et ad
hoc nonnulli coacti pertrahuntur. **Ca. vii.**

Quāis nōnunq³ predicationis officiū et nōnul
li laudabiliter appetūt: et ad hoc nōnulli lau
dabiliter coacti pertrahunt. qđ liquido agno
scimus: si duorū pphetarū facta p⁹sam⁹: quorū
rūnus ad p⁹dicandū mitti debuisset spōte se
prebuit: quo tñ alter pergere cū pauore recusauit Esaias
quippe dñō querēti quē mitteret: vltro se obtulit dicens. Ec
ce ego: mitte me. hieremias aut mittere: et tamē ne mitti de
beat humiliter reluctat: dicens. Alia a dñe de⁹: ecce nescio
loq³: qz puer ego suz. En abyrisq³ exteri⁹ diuersayor p⁹dit
sed nō a diuerso fonte dilectiōis emanauit. Duo q³ppe sunt
pcepta charitatis: dei videlicet amor et primi. Per actiū
isrl vitā p⁹desse primis cupies Esaias: officiū p⁹dications
appetit. Per p⁹ceptatū nō hieremias amorē cōditoris se
dulo inherere desideras: ne mitti ad p⁹dicandū debeat p⁹as
dicat. Qđ q³ laudabil⁹ alter appetit: hoc laudabil⁹ alter ex
pauit. Iste ne tacite cōtēplatiōis lucra loquēdo p⁹deret: ille
ne dāna studiosi operis tacēdo semiret. Sed hec in vtriusq³

Esai. vi.

hiere. i.

Pars.

est subtiliter intinendū: q̄: & is q̄ recusauit plene nō restitit:
& is q̄ mitti voluit an p̄ alterius calculū se purgatū vidit: ne
aut nō purgatus adire quisq̄ ministeria sacra audeat: aut
quē sup̄na ḡsa elegit sub hūilitatis specie sup̄be cōtradicat.
Quis it̄ valde difficile est purgatū se quēlibet posse cognos-
cere: p̄dicationis officiū tutius declinat: nec tñ declinari vt
dicimus p̄tinaciter debet: cū ad suscipiendū hoc sup̄na vo-
luntas agnoscat. Qd̄ moyses vtrūq̄ miro opere expleuit: q̄
p̄cesse t̄re multitudine & noluit & obeduit. Superb⁹ ei for-
tasse esset si ducatus plebis inuicere sine trepidatione suscipe-
ret: & rursus sup̄bus existeret: si auctoris sp̄erto obedire re-
cusaret. Vtrobiz ergo hūilie: vtrobiz subiect⁹: & p̄esse po-
pulis semetip̄m metiēdo noluit: & tñ de imperatōe viri b⁹ p̄-
sumēdo p̄sensit: hinc ergo q̄q̄ precipites colligat: cū quāta
culpa ex appetitu p̄p̄uo ceteris p̄ferri nō metuit si san-
cti viri plebi ducatu suscipere deo etiā iubente timuerūt.
Moyses suadente dñō trepidat & infirmus quisq̄ vt hono-
ris onus suscipiat anhelat: & qui ad casus valde v̄getur ex
prop̄ia: humeris libenter opprimendus ponderibus sub-
mittit alienis: que egit ferre nō valet: et auget que portet.

De his q̄ p̄cesse cōcupiscūt

& ad vsum sue libidinis instrumentum apo-
stolici sermonis arripiunt. Capitulu. viii.

Plerūq̄ vero qui p̄cesse cōcupiscūt: ad vsus sue
libidinis instrumentū apostolici sermonis arri-
piūt: quo ait. Si quis episcopatum desiderat:
bonum opus desiderat: qui tñ laudans deside-
rium: in pauore vertit protinus qd̄ laudauit: cū
repente subiungit. Oportet autem episcopū irreprehensi-
bilem esse. Cūq̄ v̄tutum necessaria subsequenter enume-
rat: quē sit irreprehensibilitas ipsa manifestat. Et fauet er-
go desiderio & terret ex precepto ac si aperte dicat. Laudo
qd̄ queritis: sed prius discite qd̄ queratis ne vñ vosmetip̄os
metri negligitis: & tanto sedior vestra reprehensibilitas ap-
pareat: q̄to & a cunctis conspici in honore arce festinatis.
Magnus enim regendi artifex fauoribus impellit: terrori-

i. Th̄i. iij.

3bidem.

Prima

bus retrahit: ut auditores suos et descripto irreprehensibilis
latis culmine restringat a superbia et officium laudando
quod querit componat ad vitam: quis notandum quod in illo te-
pore hoc dicit quo quisque plebi preerat: primum ad mar-
tyrii tormenta ducebat. Tunc ergo laudabile fuit episcopatum
querere: quando per hunc quicquid dubium non erat ad supplicia
graviora peruenire. Ubi ipsum quoque episcopatum officium boni
operis expressione diffinitur: cui dicitur. Si quis episcopatu
tum desiderat: bonum opus desiderat. Ipse ergo sibi testis est:
quod episcopatum non appetit quod non per hunc boni operis ministerium
sed honoris gloriam querit. Sacrum quippe officium non solum
non diligit omnino: sed nescit: qui ad culmen regiminis anhe-
lans. in occulta meditatione cogitationis ceterorum subiectione
pascit laude propria letatur ad honorem cor eleuat. rerum afflu-
tium abundantia exultat. Mundi ergo lucrum queritur sub
eius honoris specie: quo mundi destrui lucra debuerunt. Et
quod mens humilitatis culmen arripere ad elationem cogitat
quod foris appetit intus immutat.

Quod mens preesse volen-
tium plerumque sibi ficta bonorum operum pro-
missione blanditur. **Capitulum. ix.**

Sed plerumque hi qui subire magistrum pastorem
le cupiunt: nonnulla quoque opera bona animo propo-
nunt: et quis hoc elationis intentione appetit
operaturos tamen se magna tractant. fitque
aliud in animis intentionis supprimit: aliud tractan-
tis animo superficies cogitationis ostendat. Nam sepe sibi de se
mens ipsa mentis: et fingit se de bono opere amare quod non
amat: de mundi autem gloria non amare quod amat: quod principari
appetens fit ad hoc pauida cum querit: audax cum peruenit.
Cum ens effine non perueniat trepidat sed repente perueniens
sibi hoc debitum ad quod peruenit putat. Cumque perces-
pto principatus officio perfrui seculariter ceperit: libenter
obliviscit quicquid religiose cogitauit. Unde necesse est: ut
cum cogitatio extraxerit ducit. primum mentis oculum ad opera trans-
acta reuocet: ac perscrutetur quisque quid subiectus egerit et repen-

pars

te cognoscet: si prelat^o bona agere que pposuerat possit: quia
nequaquam valet in culmine humilitate discere: quod in imis pos-
situa non desinit superbiere. Nescit laudem cum suppetit fugere
quod ad hanc didicit cum deesset abelare. Nequaquam vincere ausa
vitiis potest: quoniam ad multorum sustentationem tendit is cui sufficere
propria nec soli potuerunt. Ex antea ergo vita se vniuersis
ingeniat: ne in appetitu se culminis imago cogitationis illu-
dat. Quamvis plerumque in occupatione regiminis ipse quoque
boni operis usus perditur: qui in tranquillitate tenebat: quod
quieto mari recte nauem et imperitus nauta dirigit: turbato
autem tempestatis fluctibus: etiam perit se nauta confundit. Quid
namque est prelat^o culminis: nisi tempestas mentis? In qua dum
cogitationum semper precellis navis cordis quatitur: huc il-
licque incessanter impellitur: ut per repentinos excessus oris
et operis quasi per obuiantia a saxa fragatur. Inter hec ita-
que quid sequendum est quid tenendum: nisi ut virtutibus polles
coactus ad regimen veniat: virtutibus vacuus nec coactus ac-
cedat. Ille si omnino renititur: caueat ne acceptam pecu-
niam in sudarium ligans: de eius occultatione iudicetur.
Pecuniam quippe in sudario ligare est: percepta dona sub
ocio lenti torporis abscondere. At contra. Iste cum regimen
appetit attendat: ne per exemplum prauis operis phariseo-
rum more ad ingressum regni tendentibus obstaculum fiat: quod
iuxta summum magistrum vocem nec ipsi intrant nec alios in-
trare permittit. Cui considerandum quoque est: quod cum curam populi
electus populus suscipit: quasi ad egrum medicus accedit. Si ergo
adhuc in eius opere passionibus viuunt: qua presumptione per-
cussum mederi properat qui in facie vulnus portat?

Qualis quisque ad regimen debet venire

Capitulum x.

Ille igitur modis omnibus debet ad exemplum vi-
uendi pertrahi: qui cunctis carnis passionibus
mouens iam spiritualiter viuunt quod prospera mundi
postponit: qui nulla aduersa pertimescit qui
sola interna desiderat. Cuius intentioni bene
congruens: nec omnino per imbecillitatem corpus nec val-
de per contumeliam repugnat spiritus. Qui ad aliena cupiens

Prima

da nō ducit: sed propria largitur qui p pietatis viscera citius
ad ignoscendū flectitur: sed nūq̃ plus q̃ decet ignoscēs q̃
ab arce rectitudinis inclināt. Qui nulla illicita ppetrat s; p
petrata ab alijs vt propria deplorat: q̃ ex affectu cordis a
liene infirmitati cōpatitur: sicq̃ in bonis p̃missis in suis
pfectibus letatur. Qui ita se imitabilē ceteris in cunctis q̃
agit insinuat: vt inter eos non habeat t̃q̃ saltem de transac
tis mens erubescat. Qui sic studet viuere vt proximorum
quoq̃ corda arentia doctrine valeat fluentis irrigare: qui
orationis vsu ⁊ experimento s̃a didicit q̃ obtinere a domi
no que poposcerit possit: cui prophetica voce iam quasi spe
cialiter dicitur. Adhuc loquente te iudicā ecce assum

Qualis quisq̃ ad regimē venire nō debeat

Capi. xi.

Senis fortassis quis veniat vt p se ad interce
dendū nos apud potentē quēpiā virū qui sibi
iratus: nobis vero incognitus est ducat pri
ua respondemus ad intercedendū venire nō
possum⁹: q̃ familiaritatis eius noticiā nō ha
bem⁹. Si ergo hō apud hoīem de quo minime p̃sumit fieri
intercessor: erubescit qua mente apud deū intercessionis lo
cū pro p̃p̃lo arripit qui familiarē se eius gr̃e esse p̃vire me
rita nescit: Aut ab eo quō alijs veniā postulat: q̃ vtrum sit
sibi placatus ignorat: Quis in re est adhuc aliud sollicitus
formidandum: ne qui placare irā posse creditur hanc ipse
ex proprio reatu mereatur. Cuncti enī liquido nōquimus
quia cum is qui displicet ad intercedendum mittitur: irati
animus ad deteriora prouocatur. Qui ergo adhuc deside
rijs terrenis astringitur: caueat ne districti irā iudicis gra
nius accēdēs dū loco delectat gl̃ie: fiat subditis auctor rui
ne. Solenter ergo se quisq̃ metatur ne locū regiminis assu
mere audeat si in se adhuc virū dānabiliter regnat: ne is
quē crimen deprecuat propriū: intercessor fieri appetat p
culpis aliorum. hinc etenim superna voce ad moysen dicitur.
Loquere ad aaron: homo de semine tuo per familias
qui habuerit maculā non offerat panes dño deo suo nec ac

pars.

cedat ad ministeriū ei⁹. Ubi ⁊ repente subiungit. Si cecus fuerit: si claudus: si vel paruo vel grādi ⁊ toto naso: si fracto pede vel manu: si gibbus: si lippus: si albuginē hīs in oculo si ingē scabiē si ipetiginē in corpore vel ponderosus. Cecus quippe est qui supne contēplationis lumen ignorat qui pñtis vite tenebris pressus: dū venturā lucē nequaquā diligendo cōspicit: quo gressus operis potrigat nescit. Hinc etenim prophetante āna dicit. pedes sanctorū suorū seruabit ⁊ ipij in tenebris cōticescent. Claudus vero est q̄ quidem q̄ pergere debeat aspicit. s; p infirmitatē mētis vite viā pfecte nō valet tenere quā videt: quia ad virtutis statū dum fluxa cōsuetudine non erigitur quo p desiderij iuitur illuc egressus operis efficaciter non sequuntur. Hinc enī paulus dicit. Remissas manus ⁊ dissoluta genua erigite ⁊ gressus rectos facite pedib⁹ vestris vt non claudicans quis eret: magis autē sanetur. ¶ Paruo autē naso est qui ad tenendā mensuram discretionis idoneus nō est. Naso q̄ppe odorā fetoresq; discernimus. Recte ergo p nasū discretio exprimitur per quā virtutes eligimus: delicta reprobamus. Unde ⁊ in laudespōse dicitur. Nasus tuus sicut turris que est in libano. Quia nimirum sancta ecclesia que ex causis singulis tentamenta prodeant: per discretionem cōspicit ⁊ vītura vitiorum bella ex alta deprehendit. Sed sunt nōnulli qui dum estimari ebetes nolunt: sepe se in quibusdam exquiritonibus plus necesse est exercentes ex nimia subtilitate falluntur. Unde hic quoq; subditur vel grandis ⁊ tortuosus naso. Nasus enim grandis ⁊ tortuosus est discretionis subtilitas immoderata que dum plusq; decet excreuerit actio nis sue rectitudinem ipsa confundit. ¶ Fracto autem pede vel manu est qui viam dei pergere omnimodo nō valet atq; a bonis actibus funditus exorta vacat: quatenus hec non vt claudus saltem cum infirmitate tenet sed ab his omnimodo alienus existat. ¶ Gibbus vero est quē terrene sollicitudinis pōdus deprimit ne vnq; ad superna respiciat sed solis his que in infimis calcantur intēdat. Qui ⁊ si qñ aliqd ex bono patrie celestis audierit: ad hoc nimirum peruerse cōsuetudinis pōdere pregrauat⁹ cordis faciē nō attollit: q̄ cogitationis statum erigere non valet: quē terrene sollici-

Ibidem.

i. Regum. ij.

hebre. xij.

Canti. vij.

Prima.

psal.
Luce. viij.

Apoca. iij.

Roma. i.

i. Cor. x.

tudinis usus curum tenet. Ex horu qppe specie psalmista dicit. Incuruatus sum ⁊ humiliatus vsquequaq. Quorum culpa qz p semetipsaz veritas reprobans ait. Semē aīst qd in spmā cecidit: hī sunt q audīst vbu ⁊ sollicitudinibus ⁊ diuitiis ⁊ voluptatib⁹ vite emites suffocant ⁊ nō referūt fructū. ¶ Lippus vero est cuius qdē ingeniū ad cognitionē veritatis emicat: s; tamen hoc carnalia opera obscurāt. In lippī qppe oculis pupille sane sunt: sed humore defluente infirmitate palpebre grossescit. Que qz ifusione crebra at terūtur: ēt acies pupille vitiat. Et sunt nōnulli quorum sensū carna is vite operatio sauriat: qz videre recta subtiliter per ingeniū poterant: s; vsu prauoz actū caligāt. Lippus itaqz est cui⁹ sensū natura exacuit: sed cōuersationis prauitas confundit. Cui bene p angelū dicitur. Collyrīo iunge oculos tuos vt videas. Collyrīo qppe oculos vt videamus inungim⁹: cum ad cognoscēdū veri luminis claritatē intellect⁹ nostri acie medicamine bone operationis adiunam⁹. ¶ Albuginem vero h; in oculo qui veritatis lucem videt non finitur: qz arrogantia sapientie seu iusticie cecatur. Pupilla nāqz oculi nigra videt: albuginē tollerās nihil videt: quia videlicet sensus humane cogitationis fistillum se pectorēmqz intelligit: cognitionem intīme claritatis apredendit. Si autem candorē sibi iusticie siue sapientie tribuit: a luce se superne cognitionis excludit: ⁊ eo claritatem veri luminis nequaqz penetrat: quo se apud se per arrogantiam exaltat. Sicut de quibusdā dicitur. Dicentes enī se esse sapientes: stulti facti sunt. ¶ Iugē vero habet scabiē cui carnis petulantia sine cessatione dominatur. In scabie etenim feruor viscerum ad cutem trahitur: per quam recte luxuria designatur: qz si cordis tentatio vsqz ad operationem phisicū: nimirū feruor intīmus vsqz ad cutis scabiē p: rumpit: ⁊ totū tam corpus sauciat: quia dum in cogitatione voluptas non reprimitur: etiā in actione dominatur. Quasi enim cutis pruriginem paulus curabat abstergere: cum dicebat. Tentatio vos non apprehēdat: nisi humana. Ac si aperte diceret. humanum quidē est tērationem in corde ppeti demoniacū hō est in tērationis certamine i operatione superari. ¶ Impetiginē quoqz h; in corpore: quisquis aus

pars

ricia vastatur in mente: que si in p[er]is non cōpescitur: nime
rū sine mensura dilatat. Impetigo quippe sine dolore cor-
pus occupat: et absq[ue] occupati tedio excrescens mētor[um] de
corē sedat: q[ui]a et auaricia captiua aiam dū q̄si delectat erul-
cerat: dum adipiscenda queq[ue] cogitationi obicit: ad inimi-
cias accendit: et dolore in vulnere nō facit: q[ui]a estuanti ani-
mo ex culpa abundantiam promittit. Sed decore membro-
rum perditur: quia a. i. arum quoq[ue] virtutum per hanc pul-
chritudo deprauatur: et quasi totum corpus exasperat: q[ui]a
per vniuersa vitia animum supplantat: paulo attestante
qui ait. Radix omnium malorum est cupiditas. Ponderosus
vero est: qui turpitudinem non exercet opere: sed tamē ab
hac cogitatione continua sine moderamine grauatur in
mēte. qui nequaquā quidem vsq[ue] ad opus nefarium rapitur:
sed eius animus voluptati luxurie sine vilo repugnationis
obstaculo delectatur. Vitium quippe est ponderis cum hu-
mor viscerum ad virilia labitur: que profecto cum mole-
stia dedecoris intumescunt. Ponderosus ergo est qui totis
cogitationibus ad lasciuiam defluens: pondus turpitudi-
nis gestat in corde et q̄uis praua non exerceat opere: ab
his tamen non euellitur mente. Nec ad vsum boni operis
in aperto valet assurgere: quia grauat hunc in abditis pō-
dus turpe. Quisquis ergo quolibet horum vitio subigitur
panes domino offerre phibetur ne p[er]fecto diluere aliena
delicta nō valeatis que adhuc propria deuastant. Quia igit[ur]
paucis ad magisteriū pastorale dign[um] qualiter veniat: atq[ue]
hoc indignus qualiter p[er]timeat ostēdumus: nunc is qui ad
illud digne puenit: i. ea q̄lī vīuere debeat demōstrem[us].

l. Thi. vi.

Incipit scda ps: tractans de
vita pastoris Is q[ui] ad regimē ordinate pue-
nerit qualē se in ipso regimine d[eb]et exhibere.

¶ Capitu. xii.

Antū debet actionē populi actio trāscēdere
presulis quantum distare solet a grege vi-
ta pastoris. Oportet namq[ue] vt metiri se sola
liceat studeat: quanta tenende rectitudinis necessitate con-
Ab. i.

Secunda

stringitur: sub cuius estimatione populus grex vocatur. Sic ergo necesse est cogitatione mundus: actione precipuus: discretus in silentio: utilis in verbo: singulis compatiens: primus pre cunctis contemplatione suspensus: bene agentibus per humilitatem sociis: contra delinquentium vitia per seculi iusticie erectus: interiorum curam in exteriorum occupatione non minuens: exteriorum providentiam in interiorum sollicitudine non relinquens. Sed hec que breuiter enumerando perstrinximus: paulo latius replicando disseramus.

¶ Ut rector cogitatione sit mundus. Ca. xlii.

Bector semper cogitatione sit mundus: quatinus nulla huiusmundicia polluat: qui hoc suscepit officium: ut i alienis quoque cordibus pollutionis maculas tergat: quia necesse est ut esse mundus deat manus que diluere aliorum sordes curat: ne facta queque deterius inquit: si sordida in se mens luti sit. Hinc namque per prophetam esaias dicitur. Mundamini que fertis vasa domini. Etenim vasa domini ferunt que primorum animas ad eterna sacraria perducendas: in sue conversationis fide suscipiunt. Apud semetipsos ergo quantum debeant mundari conspiciunt: que ad eternitatis templi vasa vincta in sinu proprie dispositionis portant. Hinc divina voce precipitur ut in aaron pectore rationale iudicij vitis ligantibus imprimatur: quatinus sacerdotale cor nequaquam cogitationes fluxe possideant sed ratio sola consistat: ne indiscretum: quod vel inutile cogitet: que est ad exemplum aliis constitutum ex gravitate vite semper debet ostendere quantum in pectore rationem portat. In quo etiam rationali vigilanter adiungitur: ut duodecim nomina patriarcharum describitur. Ascriptos etenim patres semper in pectore ferre est antiquorum vitam sine intermissione cogitare. Nam tunc sacros sanctos irreprehensibiliter graditur: cum exempla patrum precedentium indefinenter intuetur: cum sanctorum vestigia sine cessatione perfideret: et cogitationes illicitas deprimat: ne extra ordinis limitem operis pedem redat. Quod bene etiam rationale iudicij vocatur quia debet rector semper subtili examine bona malas discernere et que vel quibus: quando vel qualiter congruenter studiose cogitare: nihil quorum proprius querere: sed sua co-

Esai. liij.

Exodi. xxviiij

pars

moda ppinquoſi bona deputare. Unde illic ſcriptum eſt.
Pones aſit in rationali iudicii doctrinam ⁊ veritatem: que
erunt in pectore zaron qñ ingreditur corā dño: ⁊ geſtabit
iudiciū filiorū iſrael in pectore ſuo in cōſpectu dñi ſp. Sacer
doti q̄ppe iudiciū filiorū iſrael in pectore corā dñi cōſpe
ctu geſtare eſt ſubiectorum cauſas p ſola interni iudicis in
tentione diſcutere: vt niſi ſe ei hūanitati admiſceat i hoc
qđ diuina poſit⁹ vice diſpēſat: nec correptionis ſtudia pri
uat⁹ dolor exaſperet. Cūq; ptra aliena vitia emulatoz oſtē
ditur: que ſua ſūt non exequat: ne tranquillitatē iudicii aut
latēs inuidia maculet: aut p̄ceps ira p̄turbet. Sed dñi conſi
derat terror ei⁹ q̄ ſuper oīa p̄ſidet: videlicet iudicis intē
ti: nō ſine magno regunt timore ſubiecti. Qui nimirum ti
mor dñi mentē rectoris hūiliat: purgat ne hāc aut p̄ſumptio
ſpūs leuet: aut carnis delectatio inquinet: aut p̄ terrenarū
reꝝ cupiditatē iportunitas polute cogitationis obſcuret q̄
tñ nō pulſare rectores animū nequeſit: ſed feſtinare neces
ſe eſt vt repugnatione vincant: ne vitii qđ p ſuggeſtionē tē
tat: mollicies delectationis ſubigat. Cumq; hec ab animo
tarde repellitur vereor ne conſenſus ſuccedat.

¶ Ut rector ſit ſemp operatione p̄cipu⁹.

Capitulum. xliii.

Sit rector opatione p̄cipu⁹: vt vite viā ſubdit⁹
viniēdo denūciat: ⁊ grex q̄ paſtoris vocē mo
reſq; ſeq̄tur p exēpla meli⁹ q̄ p oīa gradiat⁹
Qui ei loci ſui neceſſitate exigit ſūma dicere
hac eadē neceſſitate p̄pellit ſūma monſtrare.
Illa vox nāq; lib̄tius auditoꝝ corda penetrat: quā dicētis
vita cōmēdat: qz dñi qđ loquēdo iperat: oſtendēdo adiuvat
vt fiat. hinc enī per p̄phetā dicitur. Sup montē excelſum
aſcende tu q̄ eu angelizas ſyon. Ut videlicet q̄ celeſti p̄edi
catione vtiſ ſūma ſā terrenorū operū deſerēs: in rerū culmine
ſtare videat⁹: tātōq; facilius ſubditos ad meliora p̄trahat:
quāto per vite meritū de ſupernis clamat. hinc diuina le
ge armū ſacerdos dextrum in ſacrificiū accipit ⁊ ſepara
tū vt nō ſolū ſit ei⁹ operatio vtilis: ſed etiam ſingularia.
Nec inter malos tantummodo que recta ſunt faciat: ſed

Exo. xxviii.

Lea. iiii.

Exo. xxix.

Bb. ij.

Secunda

bene quoque operantes subdites: sicut honore ordinis superat ita etiam morū virtute transcendat. Cui in esu quoque peccatulum cū anno tribuit: ut quod de sacrificio precipitur sumere. hoc de semetipso auctori discat imolare. Et non solum pectore que recta sunt cogitet: sed spectatores suos ad sublimia arma operis inuitet: nulla prospera presentis vite appetat: nulla aduersa pertimescat. Blādimēta enim mūdi respecto intimo terrore despiciat: terrores autē cōsiderato interne dulcedinis blādimēto contēnat. Unde superne quoque vocis imperio utroque humero sacerdos velamine suphumeralis astringit: ut cōtra aduersa ac prospera virtutū semper ornāmēto muniatur: quatenus iuxta voces pauli. Per arma iusticie a dextris sinistrisque gradiens: cū ad sola quę ante riora sunt nititur: in nullo delectationis infime latere flectatur. Nō hūc prospera eleuent: non aduersa perturbēt: nō blāda vsq; ad voluptatē demulceāt: nō aspera ad desperationem premant ut dū nullis passionibus intēsiōe mētis humiliat: quāta in utroque humero suphumeralis pulchritudine tegat ostēdat. Quod recte suphumerale ex auro: sacincto. purpura: bistincto cocco et tota fieri bysso precipitur. ut quāta sacerdos clarescere virtutū diuersitate debeat demonstrēt. ¶ In sacerdotis quippe habitu añ oīa aux. fulget ut in eo intellectus sapiētie principaliter emicet. Cui iacinctus (qui aërio colore resplendet) adiungitur: ut per oē quod intelligendo penetrat: non ad fauores infimos: sed ad amorē celestium surgat: nedū incautus suis laudibus capiat: ipso etiam veritatis intellectu vacuet. Auro quoque et iacincto purpura permiscetur: ut videlicet: sacerdotale cor cum sublima que predicat seperat: in semetipso suggestiones vitiorū reprimat: eisq; velut ex regia potestate contradicat: quatinus nobilitatem semper intime regenerationis aspiat: celestis regni sibi habitum moribus defendat. De hac quippe nobilitate spiritus per petrum dicitur. Vos autem gentes electum: regale sacerdotium. De hac etiam potestate qua vitia subigimus: iohannis voce roboramur qui ait. Quotquot autem receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri. hanc dignitatem fortitudinis psalmista considerat: dicens. Mihi autem nimis penorificati sunt amici

i. Cor. vi.

Exo. xxvij.

i. Pet. ij.

Iohannis. i

pars.

ci tui deus nimis confortatus est principatus eorum. Quia ni-
mirum sanctorum mens principaliter in summis erigitur *psal. clxviii.*
cū exterius perpeti abiecta cernuntur. Aure sūt iacincto
ac purpure bis tinctus cocculus adiungitur: vt ante interni
iudicis oculos oīa virtutū bona ex charitate decorētur: et
cuncta que coram hominib⁹ rutilāt: hec in cōspectu occulti
arbitri flāma intimi amoris accēdat. Que scilicet charitas
quia deū simul, primū diligit: quasi ex duplici tinctura sul-
gescat. Qui igitur sic ad auditoris speciem ābelat vt primorū
curam negligat: vel sic primorū curā exequit vt a diuino
amore torpescat: quia dū vnū horum quodlibet negligit: in
super humeralis ornamento habere cocculū bis tinctū nescit.
Sed cū mēs ad precepta charitatis tēdatur: restat pculdu-
bio vt per abstinentiā caro maceretur. Unde et bis tincto coc-
co tota byssus adiungitur. De terra etenim byssus nutenti
specie oritur. Et quid per byssum nisi cādens decore mūdi-
cie corporalis castitas designat⁹. Que videlicet byss⁹ tor-
ta pulchritudini sup̄ humeralis innectit⁹: quia tunc castimo-
nia ad perfectū mūdicie candorē ducit: cū per abstinentiā
caro fatigatur. Cumq; inter virtutes ceteras etiam afflicte
carnis meritum proficit: quasi in diuersa super humeralis
specie byssus tota candescit.

¶ Ut sit rector discretus in silentio: utilis
in verbo.

¶ Capi. xv.

Sit rector discretus in silentio: utilis in verbo ne
aut tacenda proferat: aut proferenda retice-
scat. Nam sicut incauta locutio in errorem p̄tra-
hit: ita indiscretum silentium hos qui erudi-
poterant in errorem derelinquit. Sepe namq;
rectores improuidi humanam amittere gratiam formidā-
tes loqui libere recta pertimescunt: et iuxta veritatis vo-
cem nequaquā iā gregis custodite pastorum studio sed mer-
cenariorum vice deseruiunt: quia veniente lupo fugiunt:
dum se sub silentio abscondunt. Hinc namq; eos per pro-
phetam dominus increpat dicens. Canes muti non valen-
tes latrare. Hinc rursus queritur dicens. Nō ascendistis ex
aduerso: nec opposuistis murū pro domo israel vt sciretis

Esai. l.
Eze. xiii.

Bb. iij.

Secunda

in prelio in die domini. Ex aduerso quippe ascendere est pro defensione gregis voce libera huius mundi potestatis bus cōtraire. Et in die domini in prelio stare est prauis de certantibus ex iusticie amore resistere. Pastori enim recta timuisse dicere quid est aliud q̄ tacendo terga prebuisse. Quinimurum si pro grege se obijcit: murū pro domo israel hostibus opponit. hinc rursus delinquenti populo dicitur. Prophete tui viderūt tibi falsa et stulta: nec aperuerūt iniquitatem tuam vt te ad penitentiam prouocarēt. Prophete quippe in sacro eloquio nonnunq̄ doctores vocantur: q̄ dum fugitiua esse presentia indicant: que sunt v̄tura manifestāt. Quos diuin⁹ sermo falsa videre redarguit: quia dū corripere culpas metuunt: incassum delinquentib⁹ promissa securitate blādiūtur: qui iniquitatē peccantium nequa q̄ aperiant: quia ab increpatōis voce cōticescant. Clauis quippe appertitiōis sermo correptiōis est: quia increpatio culpā detegit quā sepe nescit ipse etiā q̄ perpetravit. hinc paulus ait. Ut potēs sit exhortari in doctrina sana: et eos q̄ cōtradiciūt redarguere. hinc p̄ malachiā dicitur. Labia sacerdotis custodiūt scientiā: et legē requirunt ex ore eius q̄ angelus domini exercituum est. hinc per esaiam domin⁹ ammonet. dicens. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocē tuā. Preconis quippe officiū suscipit: quisquis ad sacerdoti⁹ accedit: vt ante aduentū iudicis qui terribiliter sequitur ipse sc̄z clamando gradiatur. Sacerdos ergo si predicationis est nesci⁹ quā clamoris vocē daturus est p̄co murus: hinc est enī q̄ super pastores primos in linguaz specie spiritus sanctus insedit: quia nimirū quos repleuerit: de se protinus loquentes facit. hinc moysi precipitur: vt tabernaculum sacerdos ingrediēs tintinnabulis ambiatur: vt v̄ voces predicationis habeat: ne superni spectatoris iudiciū ex silentio offēdat. Scriptū quippe est. Audiatur sonit⁹ quādo ingreditur vel egreditur sanctuarium in cōspectu domini: et non moriatur. Sacerdos namq̄ ingrediens vel egrediēs moritur: si de eo sonit⁹ nō audiat quia iram contra se occulti iudicis erigit: si sine sonitu predicationis incedit apte autem tintinnabula vestimētis illius describuntur in sexta. Vestimēta etenim sacerdotis q̄ aliud q̄ recta ope

Ibidem.

i. Thl. ij.
Mal. ij.

Es. xl.

Att. ij.

Exodi. xxvij

Ibidem.

Pars.

ra debemus accipere: ppheta attestāte q̄ ait. Sacerdotes
tui induant iusticias. Vestimentis itaq; illi⁹ tintinnabula in-
herent: vt vite viā cum lingue sonitu: ipsa quoq; bona ope-
ra clamēt sacerdotis. Sed cū rector se ad loquendū pparat
sub quanto cautele studio eloquatur attendat: ne si inordi-
nate ad loquendū rapit: erroris vulnere audientū corda fe-
riant. Et cum fortasse sapiēs videri desiderat: vnitatis com-
pagem insipienter abscidat. hinc namq; veritas dicit. ha-
bete sal in vobis: et pacē habete inter vos. per sal q̄ppe vbi
sapientia designat. Qui loqui igit sapiēter nrit: magnope-
re metuat ne ei⁹ eloquio audientū vnitās cōfundatur. hinc
Paulus ait. Nō plus sapere q̄ oportet sapere: sed sapere
ad sobrietatē. hinc in sacerdotis veste iuxta diuinā vocem
tintinnabulis mala punica cōiungunt. Quid em̄ p mala pu-
nica: nisi vnitās fidei designat? Nam sicut in malopunico
vno exterius cortice multa interius grana muniunt: sic in
numeros sancte ecclesie populos vnitās fidel cōtegit quos
intus diuersitas meritorū tenet. Ne igit rector incaut⁹ ad
loquendū priuat: hoc qd̄ iā pmissimus semetipsa veritas di-
scipulis clamat. habete sal i vobis et pacē habete inter vos
Ac si figurate p habitū sacerdotis dicat. Malapunica tin-
tinnabulis iūgere: vt per omne quod dicitis vnitatem fidei
cauta obseruatione teneatis. Prouidendū quoq; est sollici-
ta intētiōe rectoribus vt ab eis nō soluz praua nullo modo
sed ne recta quidē nimis et inordinate pferant: q̄ sepe dicto-
rū virtus perdit: cū apud corda audientū loquacitas incau-
ta importunitate leuget: et auctore suū hec eadē loquaci-
tas inquinat: que seruire auditorib⁹ ad vsuz pfect⁹ ignorat
Unde bene per moysen dicitur. Vir qui fluxū seminis patit⁹
immundus erit. In mente quippe audientiam semen secu-
tūre cogitationis est qualitas audite locutionis: quia dum
per aurē sermo concipitur: cogitatio in mente generatur.
Vt et ab huiusmodi predicator egregius semiuerbū est
vocatus. Qui ergo fluxum seminis patitur immundus asseri-
tur: q̄ multiloquio subditus ex eo se inquinat: qd̄ si ordina-
te pmeret: plem recte cogitationis edere in audientū cor-
da potuisset: dūq; incaut⁹ p loquacitatē desinit: non ad vsuz
generis: sed ad immundiciam semen fundit. Unde Pau-
Bb. iij.

Psal. cxxxi.

Matth. ix.

Roma. xij.
Exo. xxvii.

Mar. i.

Leuit. xv.

Act. xvij.

Secunda

q. Thi. iij.

lus quoq; cū discipulum de instātia p̄dicatiōis ammoneret dicit. Testificor corā deo ⁊ xpo Jesu qui iudicatur⁹ est vī nos ⁊ mortuos ⁊ aduentū ipsi⁹ ⁊ regnū eius: predica p̄bum instā oportune importune. dicitur⁹ importune p̄misit oportune: quia scilicet apud auditoris mentes ipsa sua vtilitate se destruit: si habere importunitas oportunitatem nescit.

¶ Ut rector sit singulis cō-
passione proximus: p̄e cunctis cōtemplatio-
ne suspensus. **Capitulum. xvi.**

Sit rector singulis cōpassione p̄ximus: p̄e cun-
ctis cōtemplatione suspensus: vt per pietatis
viscera in se infirmitatē ceterorū transferat: ⁊
p̄ speculationis altitudinem semetipsum quorū
q; inuisibilia appetēdo transcendat: ne aut alta
petens primorū infima despiciat: aut infimis primorū cō-
gruens appetere alta derelinquat. hinc est nāq; qd Paul⁹
in paradysum ducitur: celisq; tertij secreta rimatur. et tamē
ille inuisibilium cōtemplatione suspensus ad cubile carna-
lium aciem mentis reuocat: atq; in occultis suis qualiter de-
beant conuersari dispensat: dicens. Propter fornicationem
autem vnusquisq; suam vxorem habeat: ⁊ vnaqueq; suum
virum habeat. Uxori vtr debitum reddat similiter autem
⁊ vxor viro. Et paulopost. Nolite fraudare inuicē. nisi forte
ex consensu ad tempus: vt vacetis orationi. Et iterū. reuer-
timini in idipsum. Ecce iam celestibus secretis inserit: ⁊ tas-
men per condescensionis viscera carnalium cubile perferus-
tatur: ⁊ quē subleuatus ad inuisibilia erigit: hunc miserat⁹
ad secreta infirmitatum oculum cordis fleerit. Celum cōs-
templatione transcendit: nec tamen statum carnalium sol-
licitudine deseruit: qz compage charitatis summis simul ⁊
infimis iunctus: ⁊ in semetipso virtute spiritus ad alta va-
lente rapitur: et pietate in alijs equanimit̄ infirmatur.
hinc etenim dicit. Quis infirmatur et ego non infirmor?
Quis scandalizatur ⁊ ego non vroz: hinc rursus ait. Fact⁹
sum iudeis tanq; iudeus. Quod videlicet exhibeat nō am-
mittendo fidem: sed ostendēdo pietatem: vt in se personā

q. Cor. x.

i. Cor. vij.

Ibidem

ij. Cor. vi.

i. Cor. ix.

pars.

infidelium transfigurās ex semetipso disceret qualiter alijs
 misereri debuisset: quatinus hoc illis impenderet quod si-
 bi ipsi si ita esset impendi recte voluisset. hinc iterum dicit ij. Cor. v.
 Siue mente excedimus deo: siue sobrii sumus nobis: quia
 et semetipsum nouerat contemplando transcendere: et eun-
 dem se auditoribus condescendendo temperare. hinc Ja-
 cob domino desuper innitente et victo deorsum lapide ascē-
 dentes angelos ac descendentes vidit: quia scilicet predi-
 catores sancti non solum sursum sanctum caput ecclesie vide-
 licet dominum contemplando appetunt: sed deorsum quo-
 que ad membra illius miserando descēdit. hinc moyses cre-
 bro tabernaculum intrat et exit et qui intus in cōtemplatio-
 nem rapitur: foris infirmantium negocijs vāgetur. Int⁹ dei
 archana considerat: foris onera carnalium portat. Qui de
 rebus quoque dubijs semper ad tabernaculum recurrit: co-
 ram testamenti archa dominum consulit: exemplum pro-
 culdubio rectoribus prebens: vt cum foris ambigunt quod
 disponant: ad mentem semper quasi ad tabernaculum res-
 deant: et velut coram testamenti archa dominum cōsulant:
 si de his in quibus dubitāt apud semetipsos intus sacri elo-
 quij paginas requirant. hinc ipsa veritas per susceptionem Luce. vi.
 nostre humanitatis ostensa: nobis in monte orationi inhe-
 ret: miracula in vrbibus exercet imitationis videlicet viam
 bonis rectoribus sternens: vt et si iam summa contemplan-
 do appetunt: necessitatibus tamen infirmantium cōpatien-
 do misceantur: quia tunc ad alta charitas mirabiliter sur-
 git: cum ad ima proximorum se misericorditer attrahit: et
 cum benigne descēdit ad infima: valenter recurrit ad sum-
 ma. Tales autem sese qui presunt exhibeant: quibus subie-
 cti occulta quoque sua p̄dere nō erubescant: vt cū tentationū
 fluctus paruuli tolerant: ad pastorem mentem quasi ad ma-
 tris sinum recurrant: et hoc quod se inquinari pulsantis cul-
 pe sordibus preident exhortationis eius solacio ac lachry-
 mis orationis lauent. Unde et ante fores templi ad abluen-
 das ingredientium manus mare eueum id est luterē duode-
 cim boues portant qui quidem facie exterius eminent: sed
 ex posterioribus latent. Quid namque duodecim boues: nisi
 vniuersus pastorum ordo signatur: de quibus paulo disse-

Secunda

i. Cor. ix.
i. Thi. v.

reſte lex dicit. Non obturabis os boui triturati. Quorū quidē nos aperta opera cernimus: ſed apud diſtictum iudicem que illis poſterius maneant in occulta retributione ne ſcimus. Qui tamen cum condeſcenſionis fide patientiam diluendis primorum confeſſionibus preparant: velut ante fores templi luterem portant. vt quiſquis intrare eternitatis ianuam nititur: tentationes ſuas menti paſtoris indicet: & quaſi in boum lutere cogitationis vel operis man⁹ lauet. Et ſit plerūq; vt dum rectoris animus aliena tentamenta condeſcendendo cognoscit auditis tētatōnibus etiam ipſe pulſatur: quia & hec eadem per quam populi multitudo diluitur aqua. pculdubio luteris inquinatur: nam dū fordes diluentium ſuſcipit: quaſi ſue mundicie ſerēnitatem perdit. Sed hec nequaquam paſtori timenda ſunt: qz deo ſubtiliter cuncta diſpenſante: tanto facilius a ſua eripitur: quāto miſericordius ex aliena tentatione fatigatur.

**¶ Ut ſit rector bene agentib⁹
per humilitatē ſocius: contra delinquentium
vitia per zelum iuſtitie erectus. Capit. xvii.**

Sit rector bene agentibus per humilitatē ſoci⁹
cōtra delinquentiū vitia per zelū iuſtitie erectus vt & bonus in nullo ſe pferat: & cū prauorū culpa exigit: poteſtatē p̄tin⁹ ſui prioratus agnoſcat quatin⁹ & honore ſuppreſſo equalē ſe ſubditis bene viuētibus putet: & erga peruerſos iura re-
critudinis exercere nō formidet. Nā ſicut in libris moralib⁹ dixiſſe me memini: liquet qd oēs hoīes natura equales genuit: ſ; variatē meritorū ordine alios alijs culpa poſtponit. Ipa autē diuerſitas q̄ acceſſit ex vitio diuino iudicio diſpenſat: vt qz oīa hō eque ſtare nō valet: alter regat ab altero. Un cūcti q̄ preſunt nō in ſe poteſtatē debēt ordinis: ſ; equalitatē p̄ſare p̄ditiōis. nec peſſe hoīb⁹ gaudeāt: ſed p̄deſſe. Antiqui etenim patres noſtri nō reges hoīm: ſ; paſtores pe-
corū fuiſſe memorant. Et cū noe dñs filiſq; ei⁹ bñdiceret di-
cēs. Creſcite & multiplicamini & rep̄ete terrā. p̄totin⁹ ad-
iūxit. Et terror veſter ac tremor ſit ſup cūcta aīantia terre.

Gen. ix.

pars.

Quorū videlicet terro ac tremor: q̄ esse super aiantia terre
 precipit: pfecto esse sup hoies: p̄hibet. homo quippe bru-
 tis aialibus: nō autē hoibus ceteris natura p̄latus est: et id-
 circo ei dicit: vt ab aialibus ⁊ nō ab hominibus timeat: q̄
 cōtra naturā superbire est ab equali velle timeri. Et tamē
 necesse est vt rectores a subditis timeant: quando ab eis de-
 um minime timeri deprehendūt: vt humana saltē formidi-
 ne peccare metuant qui diuina iudicia non formidant. Ne
 quāq̄ nāq̄ prepositi ex hoc quesito timore superbiunt: in
 quo nō suam gloriā sed subditorum iusticiā querūt. In
 eo em̄ q̄ metū sibi a p̄se viuentibus erigūt: quasi nō ho-
 bus: sed animalibus dominant: q̄ videlicet ex qua parte be-
 stiales sunt subditi: ex ea debēt etiā formidine iacere sub-
 strati. S; plerūq̄ rector eo ipso quo ceteris preeminet: ela-
 tione cogitationis intumescit. Et dum ad vsū cuncta sub-
 tacent: dum ad votum velociter iussa cōplent: dum omnes
 subditi si qua bene gesta sunt laudib⁹ efferūt: male gestis
 aut nulla auctoritate cōtradiciunt: dū plerūq̄ laudant etiā
 q̄ reprobare debuerūt: seductus ab his que infra suppetūt
 super se animus tollitur: et dum foris immenso fauore circū-
 datur: intus veritate vacuatur: atq̄ oblitus sui in voces se
 spargit alienas talemq̄ se credit: qualem se foris audit: nō
 qualem intus discernere debuit. Subiectos despiciit: eosq̄
 equales sibi nature origine non agnoscit: ⁊ quos forte pote-
 stas excefferit: transcendisse se etiam vite meritis credit.
 Cūctis se estimat ampli⁹ sapere: quib⁹ se videt ampli⁹ pos-
 se. In quodā quippe se p̄stituit culmine apud semetipsum ⁊
 qui equa ceteris nature cōditione cōstringit: ex equo respi-
 cere ceteros dedignat. Sicq̄ ad eius similitudinem ducit: de
 quo scriptū est. Omne sublime videt: ⁊ ip̄e est rex sup vniuer-
 sos filios supbie. Qui singulare culmē appetēs: ⁊ sociale an-
 geloz vitā despiciebat. Ponā sedē meā ad aquilonem: ⁊
 ero siliis altissimo. Viro ergo iudicio int⁹ foueā deiectionis
 inuenit: dū foris se in culmine potestatis extollit. Apostate
 quippe angelus siliis efficit: dū hō hoib⁹ esse siliis dedignat.
 Sic saul post hūilitatis meritū in timore superbie in cul-
 mine potestatis excreuit: p hūilitatē quippe p̄elat⁹ est
 per superbiā reprobatus: dño attestante qui ait. Nonne cū

Job. xl.

Esai. xliij.

1. Reg. v.

Secunda

esses paruulus in oculis tuis caput te constitui in tribubus israel. paruulum se in suis prius oculis viderat: sed fultus tēporali potētia iam se paruulū nō videbat. Ceterosq; nāq; cōparatione se preferēs: q; plus cunctis poterat: magnū se pre omnibus estī mabat. Viro autē modo cū apud se paruus: apud deū magnus: cū vero apud se magnus apparuit: apud deum paruulus fuit. ¶ Plerūq; ergo dū ex subiecto: rū sffluentia animus inflat: in fluxū superbie ipso potentie fastidio lenocināte corrumpt. Quā uidelicet potētia bene regit qui ⁊ tenere illam nouerit ⁊ impugnare. Bene hāc regit qui scit per illam super culpas erigi: scit cum illa ceteris equalitate cōponi. humana etenim mēs plerūq; extollitur etiā cum nulla potestate fult: q̄to magis in alrū se erigit: cū se ei etiā potestas adūgit. Quā tñ potestatē recte dispēsat: qui sollicitē nouerit ⁊ assumere ex illa qđ adiuuat ⁊ expugnare qđ tentat ⁊ equalē se cū illa ceteris cernere ⁊ tñ se peccātibus zelo vltionis anteferre. Sed hanc dīcretionem plenius agnoscimus: si pastoris p̄mī exempla cernamus. Petrus nāq; auctore deo sancte ecclesie p̄ncipatū tenens a bene agente cornelio ⁊ sese ei humiliter p̄sternente: immoderata venerari recusauit: seq; ei similem recognouit dicēs. Surge ne feceris: ⁊ ipse ego homo sum. Sed cū ananī ⁊ saphīre culpā repperit: mox q̄ta potētia sup̄ eos excreuisset ostendit. Verbo nāq; eorū vitā ptulit: quā sp̄s perscrutante deprehēdit ⁊ summū se intra eccliam cōtra peccata recoluit: qđ honore sibi vehementer impēso: coram bene agentibus fratribus nō agnouit. Illic cōmunionē equalitatis meruit sanctitas actionis: hic zelus vltionis ius aperuit potestatis. Paulus bñ agentib; fratribus p̄latū se esse nesciebat cū diceret. Nō quia dñamur fidei vestre: sed adiutores sumus gaudij vestri. Atq; illico adiunxit. Fide ei statis Ac si id qđ protulerat aperiret dicēs. Ideo nō dñamur fidei vestre: q; fide statis. equales enim vobis sumus in quo vos stare cognoscimus. Quasi p̄latū se fratrib; eē nesciebat: cū diceret. Facti sumus sicut paruuli in medio vestrū. Et rursum. Nos autē serui vestri per xpm. Sed cum culpā que corrigi debuisset inuenit illico magistrum se esse recognouit dicens. Quid vultis in vrbē veniam ad vos. Summus

Act. x.
Act. v.

1. Cor. i.

1. Thess. ii.
4. Cor. iij.

pars

itaq; locus bene regitur cum his qui preest vltijs potius q̃ l. Cor. iij.
fratribus dñatur. Sed dñ delinquentes subditos prepositi
corrigit: restat necesse est vt solliciti attendant quatinus p
discipline debitas culpas quidē iure p̃tatis feriant: sed per
humilitatis custodiā equales seipsis fratribus qui corrigū
tur agnoscant. Quis plerumq; etiam dignum est: vt eosdez
quos corrigimus tacita nobis cogitatione preferamus. Illo
rū nāq; per nos vicia discipline vigore feriuntur: in his ve
ro que ipsi committimus ne verbi quidem ab aliquo inue
ctiōe laceramur. Tāto ergo apud dñm obligatiores sum⁹
quanto apud hoīes inulte peccamus. Disciplina aut nostra
subditos diuino iudicio tanto liberiores reddit quanto hic
eorū culpas sine vindicta nō deserit. Seruāda itaq; est ⁊ in
corde humilitas ⁊ in opere disciplina. Atq; inter hec soler
ter intueđū est: ne dñ imoderati⁹ custoditur vtr⁹ humilita
tis: soluantur iura regiminis ⁊ dñ prelati quisq; plus se
q̃ decet deijcit: subditoꝝ viciā stringere sub discipline vin
culo nō possit. Teneant ergo rectores exterius qđ p alioꝝ
utilitate suscipiant seruent interius qđ de sua estimatione
pertimescunt. Sed tñ quibusdā signis decenter erumpenti
bus eos apud se esse humiles etiā subiecti deprehendant:
quatinus ⁊ in auctoritate eorum qđ formidēt videant ⁊ hu
militate quod imitent agnoscat. Studeant igitur sine inter
missione qui presunt vt eoz potentia quāto magna exteri⁹
cernitur tanto apud eos interius deprimatur ne cogitatio
nē vincat: ne in delectationē sui animū rapiat: ne iā subse
mens eā regere non possit: cui se libidine dñandi supponit
Ne enim p̃sidentis animus ad elationem potestatis sue de
lectatione rapiat recte per quendā sapientē dñ. Duce te cō
stinueris noli extolli: s; esto in illis quasi vnus ex illis. hinc l. Petri. v.
etiā petrus ait. Nō dominātes in clero: sed forma facti gre
gis. hinc per semetipsū veritas ad altiora nos virtutū me
rita. puocans dicit. Scitis quia principes gētiū dñantur eo
rū: ⁊ q̃ maiores sunt potestate exercēt in eos nō ita erit in
ter vos sed quicunq; voluerit inter vos maior fieri fiat sicut
minister ⁊ q̃ voluerit inter vos prim⁹ esse erit vester seru⁹
sicut filius hominis non venit ministrari: sed ministrare.
hinc est q̃ seruum ex suscepto regimine elatum: que post

Ecclia. xxi.

l. Petri. v.

Matthel. x.

Secunda

Mat. xliij.

Ibidem.

I. Reg. ij.

Ibidem.

Eze. xxxiij.

supplicia maneant indicat dicens. Qui si dixerit malus ille seruus in corde suo morā facit dñs me? veni e & ceperit percutere cōseruos suos: mādūcet asit & bibat cū ebrietate veniet dñs serui illi? in die qua nō sperat: & hora qua ignorat: & diuidet eū partēq; eius ponet cum hypocritis. Inter hypocritas enim iure deputatur: qui ex simulatione discipline ministeriū regiminis vertit in vsū dñationis: & tamē nōnūq; grauius delinquitur: si inter peruersos plus equalitas q̃ disciplina custoditur. Quia enim falsa pietate superatus ferire hely delinquentes filios noluit: apud districtū iudicē semetipsū cū filiis crudeli dñatione percussit. hinc nāq; diuina voce ei dicitur. honorasti filios tuos magis q̃ me. hinc pastores increpat per prophetā dicens. Quod fractum est nō alligastis & qđ abiectum fuerat: non reduxistis. Abiectus enim reducitur: cū quisq; in culpa lapsus ad statū iusticie ex pastoralis sollicitudinis vigore reuocat. fractura vero ligamē astringit: cū culpam disciplina deprimit: ne plaga vsq; ad interitū defluat: si hāc discretiōis seueritas nō coartat. Sed sepe deterius frangitur: cū fractura incante ligatur: ita vt grauius scissurā sentiat. Si hāc imoderatius ligamēta cōstringāt. Vñ necesse ē vt cū peccati se vulnus in subditis corrigēdo restringitur: magna sollicitudine etiā districtor ipsi moderet: quatinus sic iura discipline cōtra delinquentes exerceat: vt pietatis viscera nō amittat. Curādū quippe est vt rector se subditis & matrē pietatis & patrē exhibeat discipline. Atq; inter hec sollicita circūspectione p̃uidendū: ne aut districtio rigida aut pietas sit remissa. Nā sicut in libris moralibus iam dixim⁹ disciplina vel mīa multū destituitur: si vna sine altera teneat. Sed erga subditos suos inesse rectorib⁹ debz & iuste cōsolās mīa: & pie seruies disciplina. hinc nāq; est qđ docēte veritate p̃ samaritanis studiū semina⁹ in stabulū ducitur: vt vinū atq; oleū ei⁹ vulneribus adhibetur: vt per vinū scz mordeatur: vulnera p̃ oleū foueātur. Necesse quippe est vt quisq; sanādis vulneribus preest in vino morsū doloris adhibeat: in oleo mollicie pietatis quatinus per vinum mudentur putrida per oleū foueātur sanāda. Discēda ergo est lenitas cum seueritate faciēdū quoddā tēperamētū ex ytroq; vt neq; multa aspe

Luce. x.

pars.

ritate exulceretur subditi: neq; nimia benignitate soluant.
Quod iuxta pauli vocem bñ illa tabernaculi archa signifi-
cat: in qua cū tabulis virga simul ⁊ māna est q; cū scriptu-
re sacre scia l boni rectoris pectore si est virga districtio-
nis sit ⁊ māna dulcedinis. hinc dauid ait. Virga tua ⁊ baculus
tutus: ipsa me consolata sunt. Virga enim pcutimur baculo
sustētamur. Si ergo est districtio virge q̄ feriat: sit ⁊ cōsola-
tio baculi qui sustentet. Sit itaq; amor sed nō emolliens: sit
vigor: sed non exasperans: sit zelus: sed nō immoderate se-
uiens sit pietas: sed non plusq; expedit parcens: vt dñ se
in arce regimini iusticia clementiaq; permisceant: is qui
preest corda subditor ⁊ terrendo demulceat: ⁊ tñ terroris
reuerentiam demulcēdo constringat.

psal. xxiij.

¶ Ut sit rector internor curā
in exteriorum occupatione nō minuens exte-
rioruz prouidentiam in internorum sollicitu-
dine non relinquens.

Cap. xviii.

Sit rector internor curā in exterior occupatione
ne nō minūc: exteriorū prouidentia internorū
occupatione nō relinquc: ne aut exteriorib⁹
deditus ab intimis corruat: aut solis interiori-
bus occupatus q̄ foris debet primis nō ipen-
dat. Sepe nāq; nonnulli velut obliti q; fratibus aliarum cā-
preati sūt: toto cordis anīq; secularib⁹ curis inseruiūt has
(cū assunt) se agere exultant: ad has etiā cū desunt diebus
ac noctib⁹ cogitationis turbide estib⁹ āhelāt. Cūq; ab his
cessante forsitan oportunitate quieti sunt: ipsa deterio⁹ sua
quiete fatigantur. Voluptatē nāq; censent: si actionib⁹ de-
primūt: laborem deputant si in terrenis negociis nō la-
borāt. Sicq; sit vt dñ vrgeri se mūdānis tumultib⁹ gaudēt
interna que alios docere debuerāt ignorāt. Unde subiecto-
rum quoq; proculdubio vita torpescit: quia cum proficere
spiritaliter sibi appetit: in exemplo eius qui prelatus est
quasi in obstaculo itineris offendit. Lagente enim capi-
te: incassum membra vigent: et in exploratione hostium

Secunda

frustra exercitus velociter sequitur: si ab ipso duce itinere erratur. Nulla subditorum mentes exhortatio subleuat eorumque culpas increpatio nulla castigat: quia dum per animarum presule terreni exercetur officium iudicis: a gregis custodia vacat cura pastoris: et subiecti veritatis lumen apprehendere nequeunt: quia dum pastoris sensus terrena studia occupant: vento tentationis impulsus ecclesie oculos pulvis cecat. Quo contra recte humani generis redemptor cum nos a ventris voracitate compesceret: ait. Attendite autem vobis ut non grauentur corda vestra in crapula et ebrietate: illico adiunxit: et in curis huius vite. ubi pauore quoque prorsus intente adijciens: ne forte superueniat in vos repentina dies illa. Cuius aduentus etiam qualitate denunciat dicens. Tanquam loquens enim superueniet in omnes qui sedent super faciem omnis terre. hunc iterum dicit. Nemo potest duobus dominis seruire. Hinc paulus religiosorum mentes a mundi consortio contestando: ac potius continendo suspendit dicens. Nemo militans deo implicat se negotiis secularibus: ut ei placeat cui se probauit. hinc ecclesie rectoribus et vacandi studia precipit: et consolandum remedia ostendit dicens. Secularia igitur iudicia si habueritis contemptibiles qui sunt in ecclesia: illos constituite ad iudicandum: ut ipsi videlicet dispensationibus terrenis inseruiant: quos spiritalia non exornant. Ac si apertius dicat. Quia penetrare intima nequeunt: saltem necessaria foris operentur. Hinc moyses qui cum deo loquitur repro alienigene reprehensione iudicatur: quod terrenis populorum negotiis stulto labore deseruiat: cui et consilium mori prebet: ut pro se alios ad iurgia dirimenda constituat: et ipse liberius ad erudiendos populos spiritualium archana cognoscat. A subditis ergo inferiora gerenda sunt: a rectoribus summa cogitanda: ut scilicet oculum qui providendis gressibus preeminet: cura pulueris non obscureretur. Caput namque subiectorum sunt cuncti qui presunt: et ut recta valeant pedes itinera carpere: proculdubio caput debet ex alto pro uidere: ne a profectus sui itinere pedes torpeant: cum curuata rectitudine corporis caput sese ad terram declinet. Quia autem mente animarum presul honore pastoralis inter ce-

Luce. xxi.

Luce. xvi.

ij. Thl. ij.

i. Cor. vi.

Exo. xviii.

pars.

teros utitur: si in terrenis negocijs q̄ reprehēdere in alios
 debuit et ipse versatur: Quod videlicet ex ira iuste retri-
 butionis p̄ pphetā dominus minatur dicens. Et erit sicut
 populus sic sacerdos. Sacerdos quippe est vt populus:
 quando ea agit is qui spiritali officio fungitur: que illi ni-
 mirum faciunt qui adhuc de studijs carnalibus iudicantur.
 Quod cum magno dolore scilicet charitatis hieremias p̄
 pheta conspiciens: quasi sub destructione templi deplorat
 dicens. Quomodo obscuratum est aurum mutatus est co-
 lor optimus: dispersi sunt lapides sanctuarij in capite om-
 nium platearum. Quid namq; auro quod metalis ceteris
 preeminet: nisi excellentia sanctitatis. Quid colore opti-
 mo: nisi cunctis amabilis reuerētia religionis exprimitur.
 Quid per sanctuarij lapides: nisi sacrorum ordinum per-
 sonę figurantur. Quid platearum nomine: nisi p̄sentis vi-
 te latitudo signatur. Quia enim greco eloquio plathos la-
 titudo dicitur: profecto a latitudine platee sunt vocate: per
 semetipsam veritas dicit. Lata et spatiosa via est que du-
 cit ad perditionē. Aurum igitur obscuratur cum terrenis
 actibus sanctitatis vita polluitur. Color optimus commu-
 tatur cum quorūdam qui degere religiose credebātur esti-
 matio ante acta minuitur. Nam cum quilibet post sanctita-
 tis habitum terrenis se actib; inserit: quasi colore permu-
 tato ante humanos oculos eius reuerentia despecta pal-
 lescit. Sanctuarij quoq; lapides in plateas dispersuntur
 cum causarū secularium foras lata itinera expetunt: hi qui
 ad ornamentum ecclesie internis mysterijs quasi in secre-
 tis sanctuarium vocare debuerunt. Ad hoc quippe sanctua-
 rij lapides fiebāt: vt intra sancta sanctorū in vestimento sū-
 mi sacerdotis apparerent. Cum vero ministri religionis a
 subditis honorem redēptoris sui ex merito vite nō exigunt
 sanctuarij lapides in ornamento pontificis non sunt. Qui
 nimirum sanctuarij lapides dispersi per plateas iacent: cū
 p̄sone sacrosū ordinis voluptatum suarum latitudini dedi-
 te terrenis negocijs inherent. Et notādum q̄ nō hos dis-
 persos in plat eis: sed in capite platearum dicit: q̄ et cū ter-
 rena agunt sumi videri appetunt: vt et lata itinera teneant
 ex voluptate delectatiōis: et tñ in platearum sint capite ex

Osee. liij.

Tren. liij.

Mathe. viij.

Secunda

honore sanctitatis. Nihil quod obstat si sanctuarij lapides
eisdem ipsos quibus constructum sanctuarium existerat ac-
cepimus: qui dispersi in platearum capite iacent: quoniam sacro
ordinum viri terrenis actibus ex desiderio inferuist: ex quo
rum prius officio sanctitatis gloria stare videbatur. Secu-
laria itaque negocia aliquando ex compassione toleranda sunt: nisi
quod vero ex amore requirenda: ne cum mentem diligenter aggra-
uant: hanc suo victam pondere ad ima de celestibus immer-
gant. Et contra sunt nonnulli qui gregis quidem curam su-
scipiunt: sed sic sibi vacare ad spiritualia appetunt: ut rebus
exterioribus nullatenus occupentur. Qui cum curare cor-
poralia funditus negligunt: subditorum necessitatibus mi-
nime concurrunt. Quorum nimirum predicatio plerumque de-
spicitur: quia dum delinquentium facta corripunt: sed tamen eis ne-
cessaria vite prout non tribuunt: nequaquam libenter audiunt.
Ergo etiam mentem doctrine sermo non penetrat: si hunc apud
eius animum manus misericordie non comedat. Tunc autem ver-
bi semen facile germinat: quoniam hoc in audientia pectore pie-
tas predicantis rigat. Unde rectori necesse est: ut interiora
possit infundere: cogitatione interiora etiam exteriora pro-
videre. Sic itaque pastores erga interiora studia subdito-
rum suorum ferueant: quatinus in eis exterioris quoque vite pro-
videntiam non relinquant. Nam quasi iure ut diximus a p-
cipienda predicatione gregis animus fragitur: si cura exte-
rioris subsidij a pastore negligatur. Unde et primus pastor
solicite ammonet dicens. Seniores qui in vobis sunt obse-
cro consentior et testis christi passionum qui et eius que in futuro
revelanda est glorie communicator: pascite quod in vobis est gre-
gem dei. Qui hoc in loco vtrum passionem cordis an corporis
suaderet apperuit: cum protinus subiunxit: prudentes non co-
acte: sed spontanee secundum deum neque turpis lucri gratia sed vo-
luntarie. Quibus profecto verbis pastoribus pie precaverunt:
ne dum subditorum inopiam nimie satiant: se mucrone abi-
tionis occidant: ne cum per eos carnis subsidij reficiantur p-
rimi: ipsi remaneant iusticie pane ieiunii. hanc pastorum sol-
licitudinem paulus excitat dicens. Qui suorum et maxime dome-
sticorum curam non habet fidei negavit: et est infideli deterior. Inter
hec itaque metuendum semper est et vigilanter intue dum: ne dum cu-

1. Pet. v.

1. Thim. v.

pars

ra ab eis exterior agitur: ab interna interior mergant. Plerumque enim ut patrum: corda rectorum dum temporalis sollicitudinis incaute deseruunt: ab intimo amore refrigerant: et sotas fusi obliuisci non metuunt: quia animarum regimina susceperunt. Sollicitudo ergo que subditis exterius impedit: sub certa necessitate est mensura teneat. Tamen bene ad ezechielem dicis. Sacerdotes caput suum non radant neque comam nutriant: sed tondentes attodeant capita sua. Sacerdotes namque iure vocati sunt: qui ut sacrum ducatum prebeant fidelibus presunt. Capilli vero in capite exteriores sunt cogitationes in mente. Qui dum super cerebrum insensibilis oritur: curas vite preteritis exprimit: qui ex sensu negligenter quod sponte aliquando predestitum: quasi nobis non sentientibus predestitum. Quia igitur cuncti qui presunt: habere quidem sollicitudines exteriores debent nec tamen vehementer eis incubere sacerdotes recte et caput prohibent radere et comam nutrire ut cogitationes carnis de vita subditorum nec a se funditur appetit: nec rursus ad crescendum nimis relaxent. Ubi et bene dicitur: tondentes attodeant capita sua ut vix cure temporalis sollicitudinis et quantum necesse est prouideant: et tamen refectent citius ne immoderatus excreseat. Dum igitur per administrata exteriora prouident corporum vitam per regit: et rursus per immoderata carnis intentionem non impeditur: capilli in capite sacerdotis et seruantur ut cutem cooperiant: et refectantur ne oculos claudant.

Eze. xliij.

Ne placere rectori suo studio
hominibus appetat: sed tamen ad quid placere debeat intendat. Capitu. xix.

Iter hec quoque necesse est ut rector sollempniter inuigilet ne hunc cupido placendi hominibus pulset: ne cum studiose interiora penetrat cum prouide exteriora subministrat: se magis a subditis diligit quam veritatem querat: ne cum bonis actibus fultus a mundo videtur alieni hunc auctori reddat extraneum amor suus. hostis namque redemptoris est qui per recta opera que facit eius vite ab ecclesia amari percipiscit: quia adulterine cogitationis est reus: si placere puer spose oculis appetit per quem sponsus bona transmisit. Quia nimirum amor proprius cum rectoris

C. ij.

Secunda

Eze. xlii.

mētē ceperit: aliqñ hāc inordinatē ad molliciē: aliqñ vero ad asperitatē rapit. Ex amore etenim suo mens rectoris in molliciē vertitur: quia cū peccantes subditos respicit: ne erga hūc eorū dilectio torpeat corripere nō presumit: non nunq̃ vero errata subditorum que increpare debuerat adulatione demulcet. Unde bene per prophetā dicitur. Ne his qui consunt puluillos sub omni cubito manus: et faciūt cervicalia sub capite vniuerse etatis ad capiendas animas puluillos quippe sub omni cubito manus ponere est cadentes sua rectitudine animas: atq; in huius mundi se dilectione reclinantes: blanda adulatione refouere. Quasi enim puluillo cubitus vel cervicalibus caput iacentis excipitur: cum correptionis duricia peccati subtrahitur: ei q̃ mollicies fauoris adhibetur: vt in errore molliter iaceat: quem nulla asperitas contradictionis pulsat. Sed hec rectores qui semetipsos diligūt: his proculdubio exhibent: a quib; se noceri posse in studio glorie tēporalis timēt. Nā quos nil cōtra se valere conspiciūt: hos nimirū asperitate rigide semp inuectiōis premūt: nūq̃ clemētē amonēt: s; pastoralis mansuetudinis oblitū: iure dominationis terrent.

Eze. xxlii.

Quos recte per prophetā diuina vox increpat dicens. Vos autē cū austeritate imperabatis eis: et cū potentia. Plus enī se suo auctore diligētes: iactāter erga subditos erigūt: nec quid agere debeāt: sed qd valeāt attendūt. Nil de subsequēti iudicio metuit: improbe de tēporali prāte gloriāntur: libet vt licētē illicita faciant: et subditorū nemo contradicat. Qui ergo et parua studet agere: et tñ ad hec vult ceteros tacere: ipse sibi met testis est: quia plus se veritate appetit diligi: quā cōtra se nō vult defēdi. Nemo quippe est qui ita viuāt: vt aliquatinus non delinquat. Ille ergo seipso amius plus veritatem desiderat amari: qui sibi a nullo vult contra veritatem parci. hinc etenim petrus increpationē pauli libētē accipit. hinc dauid increpationem subditi humiliter audiuit: q; rectores boni dū priuato diligere amore se nesciunt: libere puritatis verbū a subditis obsequiū humilitatis credunt. Sed inter hec necesse est vt cura regiminis tāti moderāminis arte tēperetur: quatinus subditi mens cum quedā recte sentire potuerit: sic in votis libertatē pro

q. Res. v.

pars

deat: vt tamen libertas in supbia nō erūpat: ne dū fortasse immoderatus lingue eis libertas cōcedit: vite ab his humilitas amittatur. ¶ Sciēdum quoq; est q; oporteat vt rectores boni placere hominib; appetant: scilicet vt sue estimationis dulcedine p̄imos in affectū veritatis trahāt: nō vt se amari desiderēt: sed vt dilectionē suā quasi quandam viā faciāt: per quā corda audiētium ad amorem conditoris sui introducāt. Difficile quippe est: vt quamlibet recte de huncians predicator qui non diligitur libenter audiatur. Debet ergo qui p̄est et studere se diligi: quātūvis possit audiri: et tamē amorē suum p̄ seipso nō querere: ne inueniatur ei cui seruus per officium cernitur: occulta cogitationis tyrannide resurgere. Qd bene paulus insinuat: cū sui nobis studiū occulta manifestat dicens. Sicut et ego per omnia placeo omnibus. Qui tamen rursus dicit. Ego si adhuc hominibus placere: xp̄i seruus nō essem. Piacet ergo paulus et non placet: q; in eo q; placere appetit: nō se sed per se hominibus placere veritatem querit.

i. Cor. x.
Ibidem.

Quod scire sollicite rector debeat q; plerūq; vitia virtutes se esse mētium tur.

¶ Capitu. xx.

Scire etia; rector d; q; plerūq; vitia virtutes se esse mētium. Nā sepe sub parsimonie nomine se tenacia palliat: cōtraq; se effusio sub appellatione largitatis occultat. Sepe iordinata remissio pietas credit et effrenata ira spiritalis zelus virtus estimatur. Sepe precipitata actio velocitas efficacia: atq; agēdi tarditas grauitatis cōsiliū putatur. Vñ necesse ē vt rector: aliarū virtutes ac vitia vigilāti cura discernat: ne aut cor tenacia occupet: et parū se videri in dispensationibus exultet: aut cū effuse qui impenditur: largū se quasi miserādo gloriatur: aut remittēdo qd ferire debuit ad eterna supplicia subditos p̄trahat: aut immaniter feriendo qd delinquit: ipse grauius delinquat: aut hoc quod agi recte ac grauius potuit: immature pueniens leniget: aut bone actionis meritū differendo ad deteriores permutet.

Cc. iij.

Secunda

Quod esse debet et rectori
 discretio correctionis et dissimulationis seruo
 ris et mansuetudinis. Capi. xxi.

Sic dñi quoq; est q; aliqui subiectoꝝ vitia pri
 detet dissimulāda sunt: s; q; dissimulāter iud
 icāda aliquādo et apte cognita mature tole
 rāda: aliqui vero subtiliter et occulte perscrus
 tāda: aliquādo leniter arguēda aliqui aut ve
 hementer increpanda. ¶ Nonnulla quippe vt diximus pri
 denter dissimulanda sunt: sed q; dissimulatur iudicanda: vt
 cum delinquens et deprehendi se cognoscit et perperit: has
 quas in se tacite tolerari considerat: augere culpas erube
 scat: seseq; iudice puniat: quē sibi apud se rectoris patietia
 clementer excusat. Quas scilicet dissimulatione bñ fudeant
 dñs corripit: cū p. pphetā dicit. Mentita es et mei nō es re
 cordata: neq; cogitasti in corde tuo q; ego tacēs et quasi nō
 vidēs. Et dissimulauit ergo culpas et innotuit: q; et contra
 peccantem tacuit: et hoc ipsam tamen: quia tacuerit dixit.
 ¶ Nonnulla aut vel aperte cognita: mature tolerāda sunt:
 cū vez rerum minime oportunitas congruit vt aperte corri
 gatur. Nā secta imature vulnera deterius inferuescūt et nī
 si cū tpe medicamēta pueniāt: pstat pculdubio q; medendi
 officiū amittāt. Sed cū tēpus subditis ad correptionē que
 rit sub ipso culparū pōdere patietia p̄sulis exercet. Unde
 bene per psalmistā dicitur. Supra dorsū meū fabricauerūt
 peccatores. In dorso quippe onera sustinemus. Supra bot
 sam igitur suū fabricasse peccatores querit: ac si aperte di
 cat. Quos corrigere nequeo: quasi sup. impositū on⁹ porto.
 Nonnulla aut sunt subtiliter occulta perscrutāda: vt qbusdam
 signis erūpētib⁹ rector in subditoꝝ mente oē qd clausū las
 tet inueniat: et interueniēte correptionis articulo: ex mini
 mis maiora pgnoscat. Vñ recte ad ezechielē dī. Fili homi
 nis: fode tibi pietē. Vbi mox idē propheta subiungit. Et cū
 fodissem parietē: apparuit ostium vnum. Et dixit ad me. In
 gredere et vide abominationes pessimas: quas isti faciūt
 hic. Et ingressus vidi. Ecce omnis similitudo reptilium et

Esa. lviij.

psa. cxxvij.

Eze. viij.
 Joidem.

pars.

animaliū abhominatio: vniuersa ydola domus israel depicta erant in pariete. Per ezechiele quippe ppositoz psona signat. p parietē duricia subditor. Et quid est parietē for-
dere nisi acutis inquisitionib⁹ duriciā cordis aperire. Quē
cū fodisset apparuit ostiū: qz cū cordis duricia vel studiosis
punctationib⁹ vel maturis correptionib⁹ scindit: quasi que-
dā ianua ostendit ex qua oia in eo q corripit cogitationū inter-
iora videant. Un⁹ bene illic sequi t. Ingredere et vide abho-
minatiōes pessimas: quas isti faciūt hic. Quasi ingredit et
abhominatiōes aspicit: qz discussas qbusdā signis exteri⁹
apparētib⁹: ita corda subditor penetrat: vt cūtra ei q illic
te cogitat innotescat. Un⁹ et subdidit. Et ingress⁹ vidi. Et ecce
oia silitudo reptiliū: aialū abholatio. In reptilib⁹ cogita-
tiōes oino terrene signat. in aialib⁹ nō iā qdē aliquatū
a terra suspēse: s; adhuc terrene mercedis pmiā requirētes.
Nā reptilia toto ex corpore terre iherēt: aialia aut magna
pte corporis a terra suspēsa sunt: appetitu th gule ad terrā
p inclinat. Reptilia itaqz sunt itra parietē: qn cogitationes
volūt i mēte: q a terrenis desideriis nūq leuāt. Aialia qz
sunt intraparietē: qn si qua iā iusta: si qua honesta cogitat
appetēdis th lucris tēporalib⁹ honorib⁹ deseruiūt: et p se-
metip⁹ qdē quasi a tēra suspēsa sunt: s; adhuc p ambitū: qn
gule desiderū sese ad ima submitūt. Un⁹ et bene subditur
Et vniuersa ydola domus israel depicta erant in pariete
Scriptū quippe est. Et auariciā: q est ydolorū seruit⁹. Re-
cte ergo post aialia ydola describunt: qz et si honesta actiōe
nōnulli quasi a terra se erigūt: ambitiōe th ihonesta semet-
ipsos ad terrā deponūt. Nā a iū dicūt depicta erāt: qz dum
exteriorū rerum intrinsecus species attrahunt: quasi in cor-
de depingit: quicquid fictis imaginib⁹ deliberādo cogitat.
Notandū itaqz est: qz prius foramen in pariete: ac deinde
ostiū cernit: et tūc demū occulta abhominatio demonstratur.
qz nimirū vniuscuiusqz peccati. pus signa forinsec⁹: deinde
ianua aperte iniquitatis ostendit: et tunc demū omne ma-
lū qd intus latet aperit. Nōnulla autē sunt leuiter arguenda:
nam cū nō malicia: sed sola ignorantia vel infirmitate de-
linquitur. pfecto necesse est vt magno moderamine ipsa de-
licti correptio temperetur. Cuncti quippe quousqz in hac
C. iij.

Colof. iij.

Secunda

Gak. iiii.

Eze. iiii.

Ibidem

mortali carne subissimus: corruptionis nostre infirmitatibus subiacemus. In se ergo debet unusquisque colligere qualiter aliene hunc oportet imbecillitati misereri: ne contra infirmitatem primum si ad increpationis vocem feruenti⁹ rapit oblitus sui esse videat. Unde bene Paulus ammonet dicens Si quis preoccupatus fuerit in aliquo delicto vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis: considerans te ipsum ne et tu tenteris. Ac si aperte dicat. Cum displicet ex aliena infirmitate quod conspicias: pensa quod es: ut increpationis zelo se spiritus temperet: dum sibi quoque quod increpat timet. Nonnulla autem sunt vehementer increpanda: ut cum culpa ab auditore non cognoscitur quia sit ponderis: ab increpantis ore sentiat. Et cum sibi quis malum quod perpetravit lenigat: propterea se grauer ex corripientis asperitate pertimescat. Debiti quippe rectoris est superne patrie gloriam per vocem predicationis ostendere: quanta in huius vite itinere temeraria antequam hostis lateant aperire: et subditorum mala que tolerari leniter non debent: cum magna zeli asperitate corrigere: ne si minus contra culpas accendit: culpam omnium reus ipse teneat. Ubi bene ad ezechielem dicit. Sume tibi laterem et pones eum coram te: et describes in eo ciuitatem hierusalem. Statimque subiungit. Et ordinabis aduersus eam obsidionem. et edificabis munitiones: et comportabis aggerem: et dabis contra ea castra: et pones arietes in gyro. Etiam ad munitionem suam prius subiunxit. Et tu sume sartagine ferream: et pones eum murum ferreum inter te et ciuitatem. Cuius enim ezechiel propheta nisi magistrorum spiritus tenet. Cui dicit. Sume tibi laterem et pones eum coram te: et describes in eo ciuitatem hierusalem. Sic quippe sancti doctores sibi laterem sumunt quoniam terrenum auditorum cor ut doceant apprehendit. Quod scilicet laterem coram se ponit: quia tota mentis illud intentione custodit. In quo et ciuitatem hierusalem iubent describere: quod predicando terrenis cordibus curant summopere que sit superne pacis visio demonstrare. Sed quia incassum gloriae patrie celestis agnoscitur: nisi et quanta hic irruant hostis calliditamenta noscatur: apte subiungitur. Et ordinabis aduersus eam obsidionem: et edificabis munitiones. Sancti quippe predatores obsidionem circa laterem in quo hierusa-

pars.

lem ciuitas descripta est ordinant: quando terrene menti:
 sed iam supernam patriam requirenti: quanta eam in huius
 vite tempore vitiorum impugnet aduersitas demonstrant.
 Nam cum vnumquodque peccatum quomodo proficientibus
 insidietur ostenditur: quasi obsidio circa ciuitatem hierusalem
 voce predicatoris ordinatur. Sed quia non solum debet immo-
 tescere qualiter vitia impugnent: verum etiam quomodo custodite
 nos fortiter roborent: recte subiungitur. Et edificabis munitiones
 Munitiones quippe sanctus predicator edificat quoniam que fortiter
 quibus resistat vitia demonstrat. Et quia crescente virtute:
 plerumque bella temptationis augent: recte adhuc subiungitur. Et con-
 portabis aggerem et dabis contra eam castra et pones arietes in
 syro. Aggerem namque comportat: quoniam predicator quosque mole cre-
 scientis temptationis enunciat. Et contra hierusalem castra erigit quoniam
 do recte intentioni audientium hostis callidi incircumspectas et
 quasi incircumprehensibiles insidias predicit. Arietes in sy-
 ro ponit cum temptationis aculeos in hac vita nos undique circumsa-
 tes: et fortiter murum perforantes innotescit. Sed cuncta hec licet
 subtiliter rector insinuet: nisi contra delicta singulorum emula-
 tionis spiritu ferueat: nullam sibi imperpetuum absolutionem parat.
 Vnde illic adhuc recte subiungitur. Et tu sume tibi sartaginem fer-
 ream: et pones eam murum ferreum inter te et ciuitatem. Per sartagi-
 nem quippe fritura metis: per ferrum vero increpationis fortitudo
 signatur. Quid vero acius doctoris mentem quam zelus dei frigit et
 excruciat: Vnde paulus huius sartaginis viebat fritura cuius di-
 ceret. Quis infirmatur et ego non infirmor: Quis scandalizatur et
 ego non vroz: Et quia quisquis zelo dei accenditur ne danari ex ne-
 gligentia debeat: fortiter imperpetuum custodia munif: recte dis-
 cit. pones eum murum ferreum inter te et ciuitatem. Sartago enim
 ferrea murus ferreus inter prophetam et ciuitatem ponit: quia cum
 nunc forte zelus rectoris exhibent eundem zelum postmodum inter
 se et auditores suos forte munitionem tenent: ne tunc ad vindictam
 destituti sint: si nunc fuerint in corruptione dissoluti. Sed inter
 hec sciendum est: quia dum ad increpationem se mens doctoris exaspere-
 rat difficile valde est ut non aliqui et ad aliquid quod dicere non
 debet erumpat. Et plerumque contingit ut dum culpa subditorum cum
 magna iniectione corripit: magistri lingua usque ad excessum
 verba pertrahat. Cumque increpatione immoderate accenditur

1. Cor. xi.

Secunda

Deut. xix.

corda delinquentiū in desperatione deprimunt. Vñ necesse est vt exasperatus rector cū subditorū mētē pl^o se q̄ debuit percussisse cōsiderat: apud se seip̄ ad penitentiā recurrat: vt p̄ lamenta veniam in cōspectu veritatis obtineat: ex eo etiā q̄ per zeli eius studiū peccat. Quō figurate dñs p̄cepit p̄ moysen dicēs. Si q̄s abierit cū amico simplr in siluam ad ligna cedēda: et lignū securis effugerit manu ferrūq̄ lapsū de manubrio amicū eius pcusserit et occiderit. hic ad vnam supradictarū vbiū fugiat et viuet: ne forte primus ei⁹ cui⁹ effusus est sanguis dolotis stimulo persequat: et apprehensat eū et pcutiat aliam eius. Ad siluā q̄ppe cū amico inuas: quotiēs ad inuēda subditorū delicta conuertimur. Et simplr ligna succindim⁹ / cū delinquentia vitia pia intētiōne refecimus. Sed securis manū fugit cui sese increpatio plusq̄ necesse est in asperitatē p̄trahit. Ferrūq̄ de manubrio p̄silit: cū de correptiōe fmo durior excedit. Et amicū pcutit et occidit: q̄ auditorē suū plata p̄timelia a spū dilectiōis interficit. Correpti nāq̄ mēs rep̄te ad odiū pruit: si hāc imoderata increpatio plus q̄ debuit adicit. Si is q̄ incaute ligna pcutit et primū extinguit: ad tres necesse ē vrbes fugiat: vt in vna earū defensus viuat: q̄ si ad p̄nie lamēta quersus: in vnitatē sacramēti sub spe / fide / et charitate abscondit: reus p̄petrati homicidij nō tenet. Sūq̄ extincti primus cū inuenit nō occidit: q̄ cū districtus iudex venerit: q̄ sese nobis p̄ nature n̄re p̄fortis iūxit / ab eo p̄culdubio culpe reatū nō expetit: quē sub ei⁹ venia fides / spes / et charitas abscondit.

Quātum rector sacre legis meditationib⁹ esse debeat intētus. Ca. xxii.

Sed omne hoc rite a rectore agit: si sup̄ne fortitudinis et dilectiōis spū afflatus: studiose quotidie sacri eloqui p̄cepta meditet vt in eorum sollicitudinib⁹: et erga celestē vitā p̄uide currū: spectionis quā hūane cōuersationis vsus denenter destruit: diuine ammonitionis verba restaurent. Et qui ad vetustatem vite per societatem seculariū ducit: ad amorē seip̄ spiritualis patrie cōpunctionis aspiratione re-

pars.

non est. Valde namque inter humana verba cor defluit. Cuius
 indubitanter cōstet quod externis occupationū tumultib⁹ im-
 pulsum a semetipso corrumpat: studere incessabiliter debet: ut
 per eruditionis studiū resurgat. Hinc est etiam quod prelati gre-
 gi discipulū Paulus admonet dicens. *Quāvenio attende le-*
ctioni. Hinc David ait. *Quō dilexi legē tuam domine tota*
dile meditatio mea est. Hinc moysi dñs de portanda archa
 precepit dicens. *Facies quattuor circulos aureos quos po-*
nes per quattuor archē angulos: faciesque vectes de lignis
sethim: et operies auro inducesque per circulos qui sūt in ar-
chē laterib⁹ ut portet in eis: qui semp erunt in circulis: nec
unquā extrahent ab eis. Quid per archā nisi sancta ecclesia
 figurat. Cui quattuor circuli aurei per quattuor angulos iun-
 ventur adiungi: quia in eo quod per quattuor infideli partes dila-
 tata tendit: perculdubio quattuor sancti euangelii libris ac-
 curata predicatur. Vectesque de lignis sethim fiūt: qui eisdē
 ad portandū circulis inferunt: quia fortes perseverantesque
 doctores velut imputribilia ligna querendū sunt qui instrua-
 tioni sacrorū voluminū semp inherentes sancte ecclie vni-
 tatē densificent: et quasi intromissis circulis archas portent.
 Vectibus quippe archā portare est bonis doctorib⁹ sanctā
 eccliam ad rudes infidelium mētes predicando deducere.
 Quia auro quoque iubent operiri: ut dum sermone alijs inso-
 nant: ipsi etiā vite splendore fulgeant. De quib⁹ apte subdit
 quod semp erūt in circulis: nec unquā extrahent ab eis. Quia ni-
 mirū necesse est: ut quod ad officii predicationis excubāt: a sa-
 cre lectionis studio nō recedant. Ad hoc namque vectes esse in
 circulis semp iubent: ut cū portari archā oportunitas exigit
 de intromittendis vectib⁹ portandi tarditas nulla genere-
 tur. Quidelicet cū spiritale aliquid a subditis a pastore inquiri
 tur ignominiosum valde est si tūc querat dicere cū questio-
 ne debet enodare. Sed circuli vectes inhēreant: ut docto-
 res semp in suis cordibus eloquia sacra meditantēs: testa-
 mēti archā sine mora eueniāt: quāquā necesse est. prim⁹ doceāt
 ceteros. Parati sūt ad satisfactionē omni poscētivos rōnem de ea
 que in vobis est spe. Ac si aperte dicat: ut ad portandā ar-
 chē nulla mora p̄pediat: vectes nūquā a circulis recedāt.

i. Thi. iij.
 psal. cxvij.
 Exo. xxx.

i. Pet. iij.

Tertia

Incipit prologus partis tertie: docens qualiter rector viuens debeat docere et ammonere subditos.

*Sci, in precha
tor. s. rector,*

Quia igitur qualis esse debeat pastor ordinamus nunc qualiter doceat demonstramus: ut enim longe ante nos reuerende memorie Gregorius nazanzenus edocuit: non una eademque cunctis exhortatio congruit quia non cunctos par morum qualitas astringit. Sepe namque alijs officium: quod alijs preest. Quia et plerumque herbe quod hec aialia emittunt: alia occidunt: lenis si bilis equos mitigat: catulos instigat. Et medicamentum quod hunc morbum immittit: alteri vires iungit et panis qui vitam fortius roborat puulorum necat. Pro qualitate igitur audiens tum formari debet sermo doctorum: ut et sua singulis congruat et tamen communis edificationis arte nunquam recedat. Quid enim sunt interius mentes auditorum: nisi ut ita dixerim quedam in cythara tentationes strata cordum? Quas tangendi artifex ut non sibi metipsis dissimile canticum faciant: dissimuliter pulsant. Et idcirco corde consonant modulationem reddunt: quia vno quidem plectro sed non vno impulsu feriunt. Unde et doctorum quisque ut una cunctos virtute charitatis edificet: ex una doctrina non una eademque exhortatione corda tangere audientium debent.

Capitulum xxxiii. Aliter ammonendi sunt viri: aliter femine. et continens in se xxxvi. ammonitiones: et declarationes earundem.

Alter namque ammonendi sunt viri: atque aliter femine. i. Aliter ammonendi sunt iuvenes: atque aliter senes. ii. Aliter ammonendi sunt iopes: atque aliter locupletes. iii. Aliter ammonendi sunt leti: atque aliter tristes. iiii. Aliter ammonendi sunt subditi: aliter prelati. v. Aliter ammonendi sunt serui: aliter domini. vi. Aliter ammonendi sunt sapientes: aliter ebetes. vii. Aliter ammonendi sunt impudentes: aliter verecundi. viii. Aliter ammonendi sunt proterui: aliter pusillanimes. ix.

pars.

Aliter ammonendi sunt impatientes: aliter patientes. x.

Aliter ammonendi sunt beniuoli. aliter inuidi. xi.

Aliter ammonendi sunt simplices: aliter impij. xij.

Aliter ammonendi sunt incolumes: aliter egri. xij.

Aliter ammonendi sunt q̄ flagella metuunt ⁊ ideo innocenter
viviūt atq; aliter qui sic iniquitatibus duruerūt vt neq; per
flagella corriganur. xij.

Aliter ammonendi sūt nimis taciti alit̄ multiloq; vacantes. xv.

Aliter ammonendi sunt pigri: aliter precipites. xvi.

Aliter ammonendi sunt mansueti: aliter iracundi. xvij.

Aliter ammonendi sunt humiles: aliter elati. xvij.

Aliter ammonendi sunt prinaces: aliter incōstantes. xix.

Aliter ammonendi sunt gule dediti: aliter abstinentes. xx.

Aliter ammonendi sunt qui iā sua misericorditer tribuunt
atq; aliter qui adhuc ⁊ aliena rapere contendunt. xxi.

Aliter ammonendi sunt qui nec aliena appetūt nec sua lar
giuntur: atq; aliter qui et ea que habēt tribuūt ⁊ tñ aliena
rapere non desistunt. xxij.

Aliter ammonendi sunt pacati: aliter discordes. xxij.

Aliter ammonendi sūt seminātes iurgia: aliter pacifici. xxij.

Aliter ammonendi sunt qui sacre legis verba nō intelligunt
recte atq; aliter qui recte q̄dem intelligūt: sed hec humiliter
non loquuntur. xxv.

Aliter ammonendi sunt q̄ cū digne p̄dicare valeāt pre nimia
humilitate formidāt: aliter quos a p̄dicatione imper sectio
vel etas prohibet ⁊ tamen precipitatio impellit. xxvi.

Aliter ammonendi sunt q̄ in hoc q̄ tēpo rāliter appetūt p
sperant. atq; aliter qui ⁊ ea q̄dē q̄ mūdi sunt cōcupiscūt: sed
tñ aduersitatis labore fatigantur. xxvij.

Aliter ammonendi sunt coniūgijs obligati aliter coniūgi
necibus liberi. xxvij.

Aliter ammonendi sūt pctōrū carnis cōscij: aliter ignari. xxix.

Aliter ammonendi sunt q̄ peccata deplorant operum: aliter
qui cogitationum. xxx.

Aliter ammonendi sunt q̄ n̄missa deplāgūt nec tamē de
serunt atq; aliter qui deserunt nec tñ plangunt. xxxi.

Aliter ammonendi sunt q̄ illicita q̄ faciunt et laudāt: atq;
aliter qui accusant praua nec tamen deuitant. xxxij.

Tertia.

Aliter ammonendi sunt qui repentina concupiscentia superantur atque aliter qui in culpa ex consilio ligantur. xxxij.

Aliter ammonendi sunt qui minima: thillicita faciunt: atque aliter qui se a peccatis custodiunt: sed aliqui in grauioribus demergunt. xxxiij.

Aliter ammonendi sunt qui bona nec inchoant: aliter qui inchoata minime consummant. xxxv.

Aliter ammonendi sunt qui mala occulte agunt: et bona publice atque aliter qui bona que faciunt abscondunt: et quibusdam factis publice male de se opinari permittunt. xxxvi.

¶ Sed quod utilitatis est quod cuncta hec collecta enumeratione transcurramus: si non etiam ammonitionis modos per singula quanta possumus breuitate persequamur. ¶ De quibus igitur omnibus a principio summes exordium: latius ex ordine per singula differamus.

¶ Ammonitio. i.

Alter igitur ammonendi sunt viri: atque aliter femine: quia illis grauiora: istis vero iniungenda sunt leuiora ut illos magna exercendo istas vero leuia demulcendo conuertant.

¶ Ammonitio. ii.

Alter ammonendi sunt iuuenes atque aliter senes: quia illos plerumque senectus ammonitionis ad perfectum dirigit: istos vero ad meliora opera de precatio blanda componit. Scripsi quippe est. Seniore ne increpaueris: sed obsecra ut patre.

¶ Ammonitio. iii.

Alter ammonendi sunt iopes: atque aliter locupletes: illis namque offerre consolatio solacium per tribulationem: istis vero inferre metum per elationem debemus. Insuper quippe a domino per prophetam dicitur. Nolite timere: quia non confundemini. Cui non longe post blasphemias dicit. Paupercula tempestate quassa. Rursusque hac consolatur dicens. Probauit te in camino paupertas. At contra paulus discipulo de diuitiis dicit. Diuitibus huius seculi precipere non superbe sapere: neque sperare in certo diuitiarum suarum. Vbi notandum valde est quod humilitatis doctor memoriam diuitum faciens non ait roga: sed precipere quia et si impedenda est pietas infirmitas: honor tamen non debet elationi. Talibus ergo rectum quod dicitur tanto res

i. Thi. v.

Esa. lxiiij.
Ibidem.
Esa. xlvij.
i. Thi. vi.

pars

et^o iubetur quāto ⁊ i reb^o trāstorijā altitudine cogitatiois ⁊
 trumescūt. De his i enāgelio dñs dicit. Ne vobis diuitib^o q̄
 habetis solationē vestrā. Qz ei q̄ sūt et̄na gaudia nesciūt:
 ex pñtis vite abūdantia cōsolāt. Offerenda est ergo eis cō
 solatio quos caminus paup̄tatis excoquit: atq; illis inferen
 dus est timor q̄s solatio gl̄ie t̄paliā extollit: vt ⁊ illi discāt
 qz diuitias quas nō cōspiciūt possidebunt: ⁊ isti agnoscant
 qz eas quas cōspiciūt nequaq; tenere possūt. Plerumq; tñ
 personarū ordinē pmutat qualitas morū: vt sit diues humi
 lis/pauper elat^o. Un̄ mor̄ predicātis lingua cū audiētis dz
 vita cōponi vt tanto districtius in paup̄e elationē feriat:
 quāto eū nec illata paup̄ertas inclināt: ⁊ tāto leni^o humili
 tatē diuitū mulceat: quāto eos nec abūdantia q̄ subleuat
 exaltat. Nōnūq; tñ etiā superb^o diues exhortationis blā
 dimēto placād^o ē: qz ⁊ plerūq; dura vulnera p̄ lentia fomē
 ta mollescūt ⁊ furor insanorū sepe ad salutē medico blādiē
 te reducit. Cūq; eis in dulcedine cōdescēd̄: lāguor insanie
 mitigat. Neq; enī negligēter intueđū est qz cū saulē sp̄it^o
 aduersus inuaderet: apphensa dauid cythara ei^o vesanias
 sedabat ac tēperabat. Quid enī p̄ saulē nisi elatio potētum
 ⁊ qd per dauid inuit nisi hūilitas vita sc̄orū. Cū ergo saul ab
 imūdo spū arripitur dauid canēte ei^o vesanias tēperatur qz
 cum sensus potentis p̄ elationē in furorē vertitur: dignū est
 vt ad salutē mētis quasi dulcedine cytharē locutio nostre
 trāq̄llitate reuocet. Aliqñ aut cū hui^o seclī potētes arguū
 tur: pri^o p̄ quasdā similitudines velut de alieno negotio re
 quirendi sūt. Et cū rectā sentētiā quasi in alterū. ptulerint
 tūc modis cōgruentibus de proprio reatu ferendi sunt: vt
 mēs t̄pali potētia tūmida: cōtra corripientē nequaq; se eri
 gat que suo sibi iudicio superbie ceruicem calcāt: ⁊ in nulla
 sui defēsiōe se exerceat quē sentētia p̄prij otis ligat. hinc
 est enī qz nathā ppheta arguere regē venerat ⁊ quasi de
 causa paup̄is cōtra diuitem iudiciū querebat vt prius
 rex sententiā diceret ⁊ reatū suū postmodū audiret quā
 nus nequaq; iusticie contradiceret quā in seipso p̄miserat.
 Ut itaq; sanctus ⁊ peccatorē considerās ⁊ regē miro ordi
 ne audacē: reum prius per confessionem ligare studuit: et
 postmodū per infectionem seccare celauit paululum quod

Mat. xliij.

no,

no,

Regū. xij.

Tertia.

quesiuit: sed percussit repente quem tenuit. Pigrius enim fortasse incideret: si ab ipso sermonis exordio aperte cul-
pam ferire voluisset: sed premissa similitudine ea quam oc-
cultabat exacuit increpationem. Ad egrum medicus ve-
nerat: secandum vulnus videbat: sed de patientia egri du-
bitabat. Abscondit igitur ferrum medicinale sub veste: quod
eductum subito fixit in vulnere: ut secantem gladium sens-
tires eger ante se cerneret: ne si ante cerneret sentire recusaret

Ammonitio. iiii.

Aliter ammonendi sunt leti: atque aliter tristes.
Leti a vobis inferenda sunt tristitia que sequuntur
ex supplicio: tristibus vero inferenda sunt
leta que promittuntur ex regno. Discant le-
ti ex minarum asperitate quod timeant: au-
diant tristes premium gaudia de quibus presumant. Il-
lis quippe dicitur. Ne vobis qui ridetis nunc: quoniam flebi-
tis. Isti vero eodem magistro dicente audiant. Iterum vi-
debo vos et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum ne-
mo tollet a vobis. Nonnulli autem leti vel tristes non rebus
sunt: sed conspersioibus existunt. Quibus profecto intima-
tum est quod quedam vitia quibusdam conspersioibus iuxta
sunt. habent enim leti ex propinquo luxuriam: tristes iram.
Unde necesse est ut non solum quisque consideret quod ex con-
spersione sustinet: sed etiam quod ex vicino deterius per-
urget: ne dum nequaquam pugnat contra hoc quod tolerat: ei
quoque a quo se liberum existimat vitio succumbat.

Ammonitio. v.

Aliter ammonendi sunt subditi: atque aliter pla-
ti. Illos ne subiectio conterat: istos ne locus
superior extollat. Illi ne minus quam iubetur im-
pleant: isti ne plus iusto iubeant que non con-
pleantur. Illi ut humiliter subiaceant: isti quo-
que ut temperanter presint. Nam quod intelligi et etiam si-
guraliter potest: illis dicitur. Filii obedite parentibus ves-
tris in domino. Istis vero precipitur. Et patres nolite ad
iracundiam provocare filios vestros. Isti discant quomo-

Luce. vi.
Ibidem.

Col. iii.
Ibidem

pars

do etiam commissis sibi exempla bene vñedi exterius pre-
beant. Scire etenim prelati debent quia si peruersa vñq̃
perpetrant: tot mortibus digni sunt: quot ad subditos suos
perditionis exempla transmittūt. Unde necesse est vt tan-
to se cautius a culpa custodiant: quanto per praua que fa-
ciunt nō soli moriuntur: s; aliorum animarum quas prauis
exēolis destruxerunt rei sunt. Unde admonendi sunt illi ne
districtius puniatur si absoluti reperiri nequeunt saltē de
se: isti ne de subditorū erratibus iudicentur: etiā si se iñ de
se securos inueniunt. Illi vt tanto circa se sollicitius. viuant
quanto eos aliena cura non iplicat: isti vero vesic aliorum
curas explēant: quatinus ⁊ sua agere nō desistant: ⁊ sic in
propria sollicitudine ferueant: vt a commissorum custodia
minime torpescant. Illi enī sibi met vacanti dñ. Uade ad for-
micā o piger ⁊ considera vias eius: ⁊ discē ab ea sapientiā
Iste enim terribiliter admonet: cū dicit. fili mi si sponde-
ris p amico tuo: defixisti apud extraneū manū tuā: et illa
queatus es sibi oris tui: ⁊ capt⁹ pptis sermonib⁹. Spon-
dere nāq; p amico est alienā alā in piculo sue queratiōis
accipere. Unde ⁊ apud extraneū man⁹ defigis: q; apud cu-
ram sollicitudinis que ante deerat mens ligat: verbis ve-
ro oris sutillaqueat⁹ est: ac pptis sermonib⁹ capt⁹: q; dñ
commissis sibi cogitur bona dicere: ipsum prius necesse est
que dixerit custodire. Illaqueatur igitur verbis oris sui: dñ
ratione exigente constringitur: ne eius vñta ad aliud q̃ ad
monet relaxetur. Unde apud districtū iudicē cogitur tan-
ta in opere exsoluere quanta constat eum alijs voce prece-
pisse. Ubi ⁊ bene mox exhortatio subditur: vt dicatur. fac
ergo quod dico fili mi et temetipsum libera: quia incidisti
in manus proximi tui: discurre: festina: suscita amicum tuū
ne dederis somnū oculis tuis: nec dormitent palpebre tue.
Quisquis enim ad viuendum alijs in exemplum preponit-
tur: non solum ipse vt vigilet: sed etiam vt amicum suscite-
admonetur. Si namq; vigilare bene viuendo non sufficit:
si non et illum cui preest a peccati torpore disungit. Bene
autem dicitur: ne dederis somnū oculis tuis nec dormi-
tent palpebre tue. Somnū quippe oculis dare est inten-
tione cessante subditorum curam omnino negligere. palpe-

prover. vi.
Ibidem. .

Ibidem.

Tertia

bie vero dormitant: cū cogitationes nostre ea q̄ in subditis
arguēda cognoscūt pigredine depumēte dissimulant. pie
ne enī dormire est pmissorū acta nescire: nec corrigere. Nō
autē dormire: s; dormire est: q̄ quidē reprehēdenda sunt co
gnoscere: sed tamē ppter mētis tediū dignis ea increpatio
nibus non emendare. Dormitando vero oculus ad plenis
simū somnū ducitur: quia dum plerūq; qui p̄est
malum quod cognoscit non resecat: ad hoc quādoq; neglis
gentie sue merito peruenit: vt quod a subiectis delinquis
tur nec agnoscat. Admonēdi sunt itaq; qui p̄sunt: vt per
circumspectionis studium oculos peruigiles intus ⁊ in cir
citu habeant: ⁊ celi animalia fieri attendant. Ostensa q̄ps
pe celi animalia in circuitu et intus oculis plena habens
tur: et sic describuntur. Dignum quippe est vt cuncti qui p̄s
sunt intus atq; in circuitu oculos habeant: quatinus et in
terno iudici in semetipsis placere studeāt: et exempla vite
exterius prebentes: ea etiam que in alijs sunt corrigenda
deprehendant. Admonendi sunt subditi ne p̄positorum
suorum vitam temere iudicēt: si quid eos fortasse agere res
prehensibiliter vident: ne vnde mala recte redarguunt: in
de per elationis impulsū in profundiora mergantur. Ad
monendi sunt ne cum culpas p̄positorum considerant cō
tra eos audaciores fiant: sed siqua valde sunt eorum pra
ua: apud semetipsos dūdicent vt tamen diuino timore cōs
tricti ferre sub eis iugum reuerentie non recusent. Quod
melius ostendimus si dauid factis ad medium deducamus
Saul quippe persecutor cum ad purgandum ventrem spe
luncam fuisset ingressus: illic cum viris suis dauid inerat
qui tam tam longo tempore persecutionis eius. mala toles
rabat. Cumq; eum viri sui ad feriendum saul ascenderent:
fregit eos responsionibus: quia manū mittere in christū
domini non deberet. Qui tamen occulte surrexit: et oram
claudis eius abscidit. Quid enim per saul nisi mali rectos
res: quid per dauid nisi boni subditi designantur? Saul v̄
stem purgare est prauos p̄positos conceptam in corde
maliciā vsq; ad opera miseri odoris extendere et cogita
ta apud se noxia factis exterioribus exequendo monstrare
Quem tamen dauid ferre metuit q; pie subditorū mentes

pars.

eb omni se p este obtrectionis abstinentes prepositorum
vitam nullo lingue gladio percutiunt/etiam cum de ipera
fectione reprehendunt. Qui & si qñ p infirmitate sese absti
nere vix possunt: vt extrema quedaz atq; exteriora prepo
sitorz mala sed tamen humiliter loquantur: quasi oia clami
dis silenter incidunt quia videlicet dum prelata dignitati
saltem innoxie & larenter derogant quasi regis suppositi
vestem seccant: sed tñ ad semetipsos redeunt: seq; vehemē
tissime vel tenuissima verbi laceratione reprehendūt. Un
bene & illic scriptuz est. post hec dauid percussit cor suum:
eo q; abscidiss; oram clamidis saul. fracta quippe preposi
toruz oris gladio ferienda non sunt: etiam cum recte repre
hendēda indicātur. Si qñ vero contra eos vel in minutia
lingua labitur: necesse est vt per afflictionē penitentie cor
prematur: quatinus: ad semetipsum redeat: & cum pposite
ptati deliquerit: eius contra se iudicium a quo sibi prelata
est perhoretcat. Nā cū in prepositis delinquimus: ei⁹ ora
dinationi qui eos nobis pretulit obuiamus. Unde moyses
q; cū cōtra se & aaron cōqueri populū cognouisset ait. Nos
ei qd sum⁹: Nec cōtra nos est murmur vřz: sed cōtra dñz.

Ammonitio. vi.

Alii amonēdi sūt sui: atq; alii dñi. Serui scz
vt in se sp hūilitatē pditiōis aspiciāt: dñi ho
vt nature sue q equalr sūt cū suis pditi me
morā nō a mittāt. Serui amonēdi sunt ne
dños despiciāt: ne dñi offendāt si ordinatiōi
ill⁹ supbiēdo tradicāt. Dñi q; amonēdi sūt: qz cōtra deū
de munere eius superbiūt: si eos quos p cōditionem tenet
subditos: equales sibi p nature consortiū non cognoscunt.
Isti amonēdi sūt: vt sciāt se seruos esse dñoz: isti amonē
di sūt: vt cognoscāt se cōseruos esse seruorum. Istis nāq; dī
cit. Serui obedite dñis carnalib⁹. Et rursum. Quicūq; sūt
sub iugo seruitutis dños suos oī honore dignos arbitrent.
Istis autē dī. Et vos dñi eadē facite illis: remittentes in i
nas scientes q; & illoz & vester dominus est in celis.

Ammonitio. vii.

Do. ii.

Colo. ii.

Certia

Alter admonēdi sūt sapiētes hui⁹ scilicet. Atqz alii hebetes. Sapiētes q̄ppe admonēdi sūt vt sciāt amittere q̄ sciūt. Hebetes q̄z amonēdi sūt vt appetāt scire q̄ nesciūt. In illis hoc primū destruēdū ē q̄ se sapiētia arbitrant in istis iā edificādū est quicqd̄ de supna sapiētia cognoscitur: quia dū minime supbiūt: quasi ad suscipiēdū edificium corda parauerunt. Cum illis laborandum est: vt sapiēti⁹ stulti fiant: stultam autē sapiētiā desera nt: et sapiētie dei stultitiā discāt: istis vero p̄dicādū est: vt ab ea que putatur stultitia ad verā sapiētiā victini⁹ transeāt. Illis namqz dicit. Si quis videt inter vos sapiēs esse in hoc seculo: stultus fiat vt sit sapiens. Istis vero dicitur. Nō multi sapiētes sccl̄dum carnem. Et rursum. Que stulta sunt mūdi elegit de⁹: vt cōfundat sapiētes. Illos plerūqz ratiocinationis argumēta: istos nōnunqz meli⁹ exēpla cōuertūt. Illis nōnūqz p̄dest: vt in suis alegationib⁹ victi laceāt: istis vero aliqñ sufficit vt laudabilia aliorū facta cognoscant: Vñ et magister egregius sapiētibus ⁊ insipiētib⁹ debitor: cū hebreo rō quosdā sapiētes: quosdā vero ē tardiores admoneret illis de cōpletionē testamēti veteris loquēs: eorū sapiētiā argumento sup̄eravit. Dicens. Nō enī antiquat⁹ ⁊ senescit p̄pe interitū est. Cū vero solis exēplis quosdā trahendos ad se cerneret: in eadē epistola ad iuxit Scilicet ludibria ⁊ iube ra expti insup ⁊ carceres: lapidati sunt secti sunt: rēti sūt in occisione gladij mortui sunt. Et rursum. Memētote p̄positorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei: quorū intuentes eritis conuersationis: imitamini fidem quas in⁹ et illis victrix ratio frāgeret: istos ad maiora conscendere imitatio blanda suaderet.

Ammonitio. viii.

Alter admonendi sunt ipudētes: atqz aliter verecūdi. Illos nāqz ab ipudentie vitio nō nisi increpatio dura cōpescit: istos autē plerūqz ad melius exhortatio modesta componit. Illi se delinquere nesciūt: nisi etiā a plurib⁹ increpētur istis plerūqz ad quersationē sufficit q̄ eis doctor mala sua saltem leniter ad memoriā reducit. Illos me

I. Cor. iij.

I. Cor. i.
Ibidem.

Roma. i.

Heb. viij.

Ibidem.

pars.

Illos corrigit q̄ luehēdo rephēdit: istis aut̄ maior pfect⁹ ad
ducit: si hoc q̄d in eis rephēdit q̄si ex latere tāgit. Impudē
tē q̄ppe iudeoz plebē dñs apte increpās ait. frons malie
ris meretricis sc̄ta est tibi: nolūsti erubescere. Et rurſū ve
recundatē resouet dicēs. Cōfusione adolescentie tue obliuī
ſceris: et op̄ p̄briū yduitatis tue nō recordaberis: q̄ dñabi
tur tui q̄ fecit te. Impudēter q̄s delinquētes galathas ap
te paulus increpat dicēs. O insensati galathe: q̄s vos fasci
hauit: Et rurſū. Sic stulti estis: vt cū spiritu ceperitis nūc
carne cōsumamini. Culpas vero verēcūdatiū q̄si cōpatiēs
rephēdit dicēs. Saul⁹ sū in dño vehemēter: q̄m tādē ali
q̄n reſormiſtis. p me sentire sicut et sentiebatis occupati ei
eratis. Ut et illorum culpas increpatio dura detegeret: et
eorum negligētiā sermo mollior releuaret.

Ammonitio. ix.

Alī admonēdi sūt. pteruī: atq; alī pusillan
tes Illi ei dū valde d se p̄sumūt: exp̄biādo
ceteros dedignāt isti aut̄ dñi nūmis ifirmitatē
sue sūt cōscij: plerūq; i despationē cadūt. Illi
singularit̄ sūma estimāt cūcta q̄ agūt: isti ve
dement̄ despecta putāt esse q̄ faciūt: et idcirco i despationē
frāgunt Subtilit̄ itaq; ab arguēte discutiēda sūt op̄a pter
uoz: vt i q̄ sibi placēt oñdant q̄ deo displicēt. Tūc ei pter
uos meli⁹ corrigim⁹: cū ea q̄ bñ egisse se credūt: male acta
mōstram⁹: vt vñ adepta credit̄ glia: de vtilis subsequat̄ cō
fūſio. Nōdūq; nō cū se vitiiū ppterue infime ppetrare co
gnoscūt p̄pēdiosi⁹ ad correctionē veniūt: si alteri⁹ culpe ma
nifestioris et ex latere requisite ip̄operio cōfundant: vt ex
eo q̄d defendere nequeunt: cognoscāt se tenere improbe q̄d
defendunt. Vñ cū proterue paul⁹ corinthios aduersū se in
uicem videret inflatos: vt alius pauli: alius apollo alius
cephe: ali⁹ xp̄i esse se diceret: incesti culpā in mediū eduxit
que apud eos et ppetrata fuerat: et incorrecta remanebat
dicens. Audist̄ inter vos fornicatio: et talis fornicatio qua
lis nec inter gentes: ita vt v̄rorem patris quis habeat. Et
vos inflati estis: et non magis luctum habuistis vt tolleret̄
de medio vestrū q̄ hoc opus fecit. Ac si aperte dicat. Quid
vos per proteruiam huius vel illius dicitis: qui per distos

Id. iij.

Tertia

lutionē negligētie nulli⁹ vos esse mōstratis: Ac contra pus-
sillanimes aptius ad iter bñ agēdū reducim⁹ si quedā bōa
illorū ex latere requirām⁹: vt dū in eis alia reprehēdēdo
corripim⁹: alia āplectendolaude m⁹: q̄tin⁹ eorū teneritudi-
nem laus audita nutriet: quam culpa increpata castigat.
Pleriq; aut vtilius apud illos p̄ficimus: si et eorū bene ge-
sta memoramus. Et si qua ab eis inordinate gesta sunt: nō
iā tanq; p̄petrata corripim⁹: sed q̄ si adhuc ne p̄petrari de-
beāt p̄hibem⁹: vt ⁊ illa q̄ approbam⁹ illat⁹ fauor augeat
⁊ cōtra ea que reprehēdendū magis apud pusillanimes ex
horatio verecūda conualescat. Vñ idē paul⁹ cū tessalonis
cēses in accepta p̄dicatōe p̄durantes: quasi de vicino mīs-
di termino quadā cognosceret pusillanimitate turbatos:
pri⁹ in eis que fortia prospicit laudat: ⁊ caute monēdo post
modum que infirma sunt robotat. Ait enim Gratias agere
debemus deo semper p̄o vobis fratres: ita vt dignum est
quoniam supercreuit fides vestra: et abundat charitas
vniuscuiq; v̄strum inuicē: ita vt et nosip̄i in vobis glo-
riemur in ecclesiis dei pro patientia vestra ⁊ fide. Qui cum
blanda hec v̄ite eorū p̄conia premisisset paulopost subdi-
dit dicens. Rogamus aut vos fratres per aduentū dominī
nostri iesu xpī et nostre congregationis in idipsum: vt non
cito moueamini a vestro sensu neq; terreamini: neq; per
spirītū neq; per sermonem: neq; per epistolā tāq; per nos
missā: quasi istet dies dñi. Egūt enī verus doctor: vt prius
audirēt laudari qđ recognoscerēt: ⁊ postmodū qđ exhorta-
ti seq̄rent q̄tin⁹ eorū mentē ne cōmotio subiecta cōcuteret:
laus premissa solidaret: ⁊ qđ cōmotos eos vicini finis suspi-
tione cognouerat: nō iā redarguebat motos: s; q̄si trāfacta
nesciēs adhuc cōmoueri p̄hibebat: vt dū ipsa leuitate mō-
tionis predicatori suo se incognitos crederent tanto repre-
hēbiliōres fieri: quanto et cognosci ab illo formidarent.

Ammonitio. x.

A

Liter admonēdi sunt ipatientes: atq; aliter
patientes. Dicendum nanq; est ipatētib⁹
quia dū efrenare spiritū negligūt: p̄ mltā ēē
que nō appetūt iniquitatū abrupta rapiūt:
q; v̄z mentes impellit furor quo non trahit

q. Thes. i.

Ibidem.

pars.

desiderium et agit commota velut nesciens unde post de-
 leat sciens. Dicendum quoque est impatientibus: quia dum
 motionis impulsu precipites quidam velut alienati per-
 agunt: vitia mala sua postquam fuerint perpetrata cognoscunt. Qui
 dum perturbationi sue minime obstitit: etiam si qua a se tranqui-
 la mente fuerant bene gesta confundunt: et impromptu impul-
 su destruunt: quicquid forsitan diu labore pundo construxer-
 unt. Ipsa namque que mater est omnium custodisque virtutum per impa-
 tientie vitium virtus amittit charitatis. Scriptum quippe est
 Charitas patientes est. Igitur cum minime est patientia: charitas
 non est. per hoc quoque impatientie vitium ipsa virtutum nutritrix
 doctrina dissipatur. Scriptum namque est. Doctrina viri per pacien-
 tiam noscitur. Tanto ergo quisque minus ostenditur doctus: quanto
 minus conciliat patientes. Neque ei potest veraciter bona doc-
 cendo impedire: si vivendo nescit equanimiter aliena ma-
 la tolerare. Per hoc quoque impatientie vitium plerisque mentis
 arrogantie culpa transigit: quod dum despici in mundo hoc quisque
 non patitur bona sibi occulta sunt: ostentare conatur: atque
 sic per impatientiam usque ad arrogantiam ducit. Dumque ferre despe-
 ctionem non potest detegendo semetipsum in ostentatione gloria-
 tur. Unde scriptum est. Melior est patientes arrogantes. Quia vi-
 delicet elegit patientes quolibet mala perpeti quam per ostentatio-
 nis vitium bona sua occulta cognosci. At contra eligit arrogantes
 bona de se vel falsa iactari: ne mala possit vel minima per-
 peti: quod igitur cum patientia relinquit: etiam bona reliqua que iam
 gesta sunt destruit: recte ad ezechielem in altari dei fieri fos-
 sa precipit: ut in ea videlicet supposita holocausta seruentur.
 Si ei altari fossa non esset: omne quod in eo sacrificium repenret
 supruens aura dispergeret. Quid vero accipimus? altare dei
 nihil aliud iusti: quam quot bona egerit: tot super se sibi eius oculos
 sacrificia imponit? Quid ei est altaris fossa: nisi bonorum pa-
 tientia: quam dum mentis ad aduersa toleranda humiliat: quasi mo-
 re fosse hanc in immo positam demonstrat? fossa ergo in altari
 fiat: ne suppositum sacrificium aura dispergat id est electorum
 mens patientiam custodiat ne commota vento impatientie: et
 hoc quod bene operata est amittat. Bene autem hec eadem fossa
 vnius cubiti esse memoratur: quia nimirum si patientia non des-
 erit vnicuique mensura servatur. Unde et paulus ait. Iunice

1. Cor. xiii.

Eccles. vii.

Gal. v.

Tertia

- onera vestra portate et sic adimplebitis legem Christi. Lex quippe Christi est charitas unitatis quam soli perficiunt: qui nec cum gravantur excedunt. Audiatur impatiētes quod scriptum est in prophetis. Melior est vir patiens viro forti: et quod dicitur a se suo expugnatoze viribus. Minor enim est victoria viribus: quia extra sunt quod subiungant. Valde autem maius est quod per patientiam vincitur: quia ipse a se animus superatur: et in semetipsum libimetipsum subicit: quoniam eum patientia intra se frenari compellit. Audiatur patientes quid electis suis Christus dicit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Sic enim conditi mirabiliter sumus: ut ratio animarum: et anima possideat corpus. Ius vero anime a corporis possessione repellit: si non prius anima a ratione possidet. Custodit igitur conditionis nostre patientiam dominus esse monstravit: quia in ipsa nos possidere nosmetipsos docuit. Quanta ergo sit impatiētie culpa cognoscitur: per quem et hoc ipsum a mittimus possidere quod sumus. Audiant impatiētes quod per salomonem rursum dicit. Totum spiritum suum perfert stultus: sapiens autem differt et reservat impostum. Impatiētia quippe impellente agit ut totus foras spiritus perferat: quem idcirco perturbatio citius eicit: quod nulla interius disciplina sapiētie conclusionit. Sapiens autem differt et reservat impostum. Iesus enim in phariis se vicisci non desiderat: quod etiam tolerans parci optat: sed isti iuste vindicare omnia extremo iudicio non ignorat. At contra admonendi sunt patientes ne in eo quod exterius portant interius doleant: ne tante virtutes sacrificium quod integrum foras immolatur: interius malicie pestis corrumpant: et cum ab hostibus non agnoscitur: sed tamen sub divina examinatione peccat: tanto deterior culpa doloris fiat quanto sibi a se hostes virtutis specie vindicat. Dicendum itaque est patientibus ut studeant diligere: quos sibi necesse est tolerare ne si patientia dilectio non sequatur. in deteriore culpam odii virtus ostensa virtatur. Unde paulus cum diceret. Charitas patientis est: illico adiunxit. benigna est: videlicet ostendens: quia quos ex patientia tolerat: amare etiam ex benignitate non cessat. Unde idem doctor egregius cum patientiam discipulis suaderet dicens. Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia auferatur a vobis cum omni malicia. Quasi cunctis exterius iam bene compositis ad interiora convertitur: dum subiungit. Cum omni malicia. Quia nunc
- Prover. xvi.**
- Luce. xxi.**
- Prover. xxix.**
- I. Cor. xii.**
- Ephē. iii.**

pars.

mirum frustra indignatio clamor et blasphemia ab exterio- Ibidem
 ribus tollitur: si in interioribus vitioꝝ mater malicia dñs-
 tur. Et incassum foras nequitia ex ramis incidit: si surreptu-
 ra multiplicius intus in radice seruat. Unde et per semet
 ipsam veritas quocq; dicit. Diligite inimicos vestros: et be- Matth. v.
 nefacite his qui oderunt vos et orate pro persequentibus et
 calumniantibus vos. Virtus itaq; est coram hominibus ad
 uersarios tolerare: sed virtus coram deo diligere: qz hoc
 solum deus sacrificiū accipit: quod quidē ante eius oculos
 in altari boni operis flamma charitatis incendit. Hinc est
 qđ rursum quibusdā patientibꝫ nec tamen diligētibꝫ dī-
 cit. Quid aſit vides festucā in oculo fratris tui: et trabē in Matth. vii.
et Luce. vi.
 oculo tuo nō vides? Perturbatio quippe impatiētie festuca
 est malicia vero in corde: trabes in oculo. Illam nāq; aura
 tentationis agitat: hāc autē cōsummata nequitia pene im-
 mobiliter portat. Recte hō illic subiūgit. Ipocrita eū ce pri-
 mū trabē de oculo tuo: et tūc videbis eūcere festucā de oculo
 fratris tui. Ac si dicat mēti inique interius dolēti: et san-
 ctā se exterius p patientiā demonstrāti: priꝫ a te molē mali-
 cie excute: et tūc alios de impatiētie leuitate reprehende-
 ne dū nō studes simulationē vicere peiꝫ tibi sit et aliena pra-
 ua tolerare. Euenire etiā plerūq; patiētibꝫ solet: vt eo quis
 dē tēpore quo vel aduersa patiunt: vel cōtumelias audiunt
 nullo dolore pulsant: et sic patientiā exhibeant: vt custodire
 etiam cordis innocentia nō amittant. Sed cū post paululū
 hec ipsa que pertulerūt ad memoriā reuocant: igne se dolo-
 ris inflāmant: argumētationis inquirūt: et mansuetudinē
 quam tolerantes habuerunt: retractantes in maliciā rēūt.
 Quibꝫ citius a predicatione succurrit: si q sit huius pmuta-
 tionis causa pandatur. Callidus nāq; aduersarius bellum
 cōtra duos mouet. vnū videlicet inflāmans vt contume-
 lias prior inferat: alterū puocās vt cōtumelias leſus reddat.
 Sed plerumq; dum iam huius victor est qui iniuriā pſus
 sua irrogat ab illo vincti qui illatam cōtumeliā sibi equani-
 miter portat. Vnius ergo victor quez cōmonendo subinga-
 uit: tota contra alterum virtute se erigit eumq; obſistētem
 fortiter et vincentem dolet: quem quia commouere in ipsa
 cōtumeliarum iaculatione non potuit: ab aperto certami-

Tertia

ne interim quiescens: et secreta suggestione cogitationem
lascens: aptum tempus deceptionis inquirat. Quia enim
publico bello victoriam perdidit: ad exercendas occulte in
sidias exardescit. Quietis namque tempore iam ad victoris
animum redit: et vel rerum damna ad iniuriarum sacula ad
memoriam reducit: cunctaque que sibi illata sunt vehemen
ter exaggerans intolerabilia ostendit. Tantoque mentem me
rore conturbat ut plerumque vir patiens illa se equanimiter
tolerasse post victoriam captius erubescat: sequi non red
didisse contumelias doleat: et deteriora rependere si occa
sio prebeatur querat. Quibus ergo isti similes sunt: nisi his
qui per fortitudinem in campo victores sunt: sed per negligē
tiam postmodum intra virbis claustra capiuntur? Quibus
sunt similes nisi his quos irruens grauis languor a vita non
subtrahit sed leuiter veniens recidua febris occidit? Ad
monendi sunt igitur patientes: ut corpus victoris muniat:
ut hostem publico bello superatum insidiari mentibus men
tis intendat: et languorem plus reserpente timeant: ne ho
stis callidus eo in deceptione postmodum maiori exultatio
ne gaudeat: quam illa dudum contra se rigida colla victorū calcat.

Ammonitio. xi.

Aliter admonendi sunt beniuoli: atque aliter in
uidi. Admonendi namque sunt beniuoli: ut sic a
lienis bonis cōgaudeat: quatinus habere et
propria concupiscat. Sic primorum facta diligen
do laudet: ut ea et imitatio multiplicet ne si
in hoc patris vite stadio: ad certamen alienū deuoti fautores
sed pigri spectatores assistant. eo post certamen sine brachio re
maneant: quo nunc in certamine non laborant: et tunc eorum palmas
afflicti respiciant: in quorum nunc laboribus otiosi perdurant. Valde
quippe peccamus: si aliena bene gesta non diligimus. Sed
nihil mercedis agimus: si ea que diligimus in quantum possumus
non imitatur. Dicendum itaque est beniuolis: quia si imitari
bona minime festinant que laudantes approbant: sic eis virtus
tū sanctitas sicut stultis spectatoribus ludicrarum artium vani
tas placet. Illi namque aurigarum et histrionum gesta fauoribus ef
ferunt nec in tales esse desiderant: quales illos cōspiciunt esse quos

pars.

laudat: mirant eos placita egisse: sed tñ deultant sibi placere. Dicendū est beniuolent cū pximoz facta conspiciūt ad suum cor redeant: & de alienis actib⁹ nō presumāt: ne bona laudent & agere recusent. Grauius quippe extrema vltione feriendi sunt quib⁹ placuit qđ imitari noluerūt. Ammonēdi sunt inuidi vt ppendant qđ cecitatis sunt: qđ alie nō pfectū deficiunt: aliena exultatiōe cōtābescunt. Quāte infelicitatis sunt qui melioratione pximi deteriores sunt: dūq; augmēta aliene pspicitatis aspiciūt: apud semetipos anxij afflicti cordis sui peste moriunt. Quid istis infelicius quos dū conspecta felicitas afficit pena nequiores reddit. Alioz hō bona que habere nō possunt: si diligerēt sua fecissent. Sic quippe sunt vniuersi cōsistentes in fide sicut mēta in mēbris vno cōtinent in corpore: que per officiū quidē diuersa sunt: sed quo sibi vicissim cōgruūt vnū fiunt. Unde fit vt pes per oculū videat: & per pedes oculi gradiant: ori auditus aurib⁹ seruiat: & ad vsum suū aurib⁹ oris lingua cōcurat suffraget venter manib⁹: ventri operent manus. In ipā igitur corporis positione accipim⁹: quid in actione seruemus. Quis itaq; turpe est nō imitari qđ sumus. Nostra sunt nō mirū: que & si imitari nō possumus amamus in alijs: etiam amantium fiunt: queq; amantur in nobis. hinc ergo pēsent inuidi charitas quante virtutis est: que alieni quoq; laboris opera nostra facit sine labore. Dicendum itaq; est inuidis: quia dum se a liuore minime custodiunt: in antiquam versati hostia nequitiam demerguntur. De illo namq; scriptum est, Inuidia autem dyaboli mors intrauit in orbē terrarum. Quia enim ipse malignus spiritus aduersarius noster celum perdidit: condito ad hoc homini inuidit: & damnationem suam perditus adhuc alios perdēdo cumulauit. Admonendi sunt inuidi: vt cognoscant quantis lapib⁹ succrescentis ruine subiaceant: quia dum liuorem a corde non prosciunt: ad apertas operum nequitias deuoluuntur. Nisi enim cayn inuidisset fratris acceptam hostiam minime preuenisset ad extinguendam vitam. Unde scriptū est. Respexit dominus ad abel & ad munera ei⁹. ad cayn vō & ad munera eius non respexit. Fratrusq; est cayn vehemēter: & confidit vultus eius. Liuor itaq; sacrificij fratricidij semina-

Sapient. 1.

Gen. 4. 11.
Ibidem.

Tertia

Prover. xiiij. rium fuit. Nam quem meliorem se esse voluit: ne utique esset amputavit. Dicendum est invidia: quia dum se ista intrinsece pestis consumunt: etiam quicquid in se boni habere vident interimunt. Unde scriptum est. Vita carniū sanitas: cordis putredo ossium invidia. Quid enim per carnes nisi infirma quedam ac tenera: et quid per ossa nisi forma acta signant. Et plerumque contingit ut quidam cum cordis innocentia in nonnullis suis actibus infirmi videantur: quidam vero ita quaedam ante humanos oculos robusta exerceant: sed tamen erga aliorum bona intus invidie pestilentia tabescant. Bene ergo dicitur. Vita carniū sanitas cordis: quia si mentis innocentia custoditur: etiam si qua foris infirma sunt: quoniamque roborantur. Et recte illuc subditur: putredo ossium invidia: quia per livoris vitium ante dei oculos pereunt: etiam que humanis oculis fortia videntur. Ossa quippe per invidiam putrescere est quedam etiam robusta deperire.

Ammonitio. xij.

Aliter ammonendi sunt simplices: atque aliter impuri. Laudandi sunt simplices: quod studeant nunquam falsa dicere: sed ammonendi sunt ut non uerint nonnunquam vera reticere. Sicut ei semper dicentem falsitas lesit: ita nonnunquam quibusdam audita veritas nocuit. Unde coram discipulis dominus locutionem suam silentio temperans ait. Multa habeo vobis dicere: sed nunc non potestis illa portare. Admonendi sunt igitur simplices: ut sicut fallaciam semper utiliter vitant: ita veritatem semper utiliter proferant. Admonendi sunt: ut simplicitatis bono prudentiam adiungant: quatinus sic securitatem de simplicitate possideant ut circumspectionem prudentie non amittant. Hinc namque per doctorem gentium dicitur. Nolo vos sapientes esse in bono: simplices autem in malo. Hinc electos suos per metipsam veritas admonet dicens. Estote prudentes sicut serpentes: et simplices sicut columbe. Quia videlicet in electorum cordibus debet et simplicitatem columbe astutia serpentis acuire: et serpentis astutia columbe simplicitas temperare: quatinus nec seducti per prudentiam caleant: nec ab intellectus studio ex simplicitate torpescant. Et con-

Johan. xvi.

Roma. xvi.

Matth. x.

pars.

tra admonendi sunt impuri: vt q̄ grauis sit quem cū culpa
sustinent dupliciter labor em agnoscant: dum enim de-
hendi metusit semp improbas defensiones querunt: semp
pauidis suspicionibus agitantur. Nihil autem est ad defen-
dendum puritate: tutius nihil ad dicendum veritate faci-
lius. Nam dum fallitatem suam tueri cogitur: duro cor la-
bore fatigatur. Hinc nāq; scriptum est. Labor laborū suoz
ruin operiet eos. Qui enim nunc implet tunc operiet: quia
cuius nunc animum per blandam inquietudinem exegerit
tunc per asperam retributionem premit. Hinc per hieze-
miam dicitur. Docuerunt linguam suam loqui mēdaciū
vt inique agerent laborauerūt. Ac si aperte diceretur. Quia
amici esse veritatis potuerunt sine labore: vt peccent labo-
rant: cūq; viuere simpliciter renūciat: laborib⁹ exigit vt mo-
riantur. Nam plerumq; in culpa deprehensū dum quales
sint cognosci refugiunt sese sub fallacie velamen abscondit
et hoc qd peccat qdq; iam aperte cernitur excusare molli-
tur: ita vt sepe is qui eorū culpas et corripere studet: asper-
se falsitatis nebulis seductus pene amississe sepe videat qd
de eis iā certū tenebat. Vbi recte sub iudee spe per prophē-
tā contra peccantē animā: excu santēq; se dicit. Vbi habuit
fouea ericini. Ericij quippe nomine impure mentis seseq;
callide defendentis dupliciter designatur: quia vtz ericius
cum apprehenditur et caput ei⁹ cernitur et pedes vident: et
corpus oē cōspicitur sed mox vt ap̄hens⁹ fuerit: semetipsū
in speram colligit et pedes introitus subtrahit caput absco-
dit et intra tenentis manus totus simul amittitur: qui tot⁹
simul ante videbatur. Sic nimirum sic impure mētes sunt:
cum in suis excessibus cōprehenduntur. Caput enim ericij
cernitur: quia quo initio ad culpam peccator accesserit vi-
detur. pedes ericij cōspiciuntur: quia quibus vestigijs ne-
quitia illi perpetrata cognoscitur. Et tamen adductio repē-
te excusationibus impura mens introitus pedes colligit:
quia cuncta iniquitatis sue vestigia abscondit. Caput sub-
trahit: quia miris defensionibus nec inchoasse se malū ali-
quod ostendit. Et quasi spera in manu tenentis remanet:
quia is qui corripit cuncta que iam cognouerat: subito az-
mittens inuolutum intra conscientiam peccatorem tenet.

Psal. cxxxix.

hiere. ix.

Esai. xxxiii.

Tertia.

et qui totum iam deprehendendo, viderat: terguerfatione
 prave defensionis illius totum pariter ignorat. froueam
 ergo habet ericinus in reprobis: quia maliciofe mentis du-
 plicitas sese intra fe colligens abscondit in tenebris defen-
 sionis. Audiant impuri quod scriptum est. Qui ambulat
 simpliciter: ambulat confidenter. ffiducta quippe magne
 securitatis est simplicitas actionis. Audiant quod sapiens
 ore dicitur. Spiritus sanctus discipline effugiet fictum
 Audiant quid scriptura rursus testatur. Cum simplicibus
 fermocinatio eius. Deo ei fermocinari est p illustrationem
 sue presentie humanis mentib⁹ archana reuelare. Cū sim-
 plicibus igitur fermocinari dicitur quia de supernis myste-
 rijs illorum mētes radio sue visitationis illuminat: q̄s nulla
 vmbra duplicitatis obscurat. Est enī speciale dupliciuz ma-
 lū: qui dū peruersa et duplici actione ceteros fallant: quasi
 prestantius ceteris prudentes esse gloriuntur. Et q̄ distri-
 ctionē retributionis nō cōsiderant: de damnis suis miseris
 exultant. Audiant autē quam super illos propheta sopho-
 nias vi diuine animaduersionis intētat dicēs. Ecce dies do-
 mini venit magn⁹ et horribilis: dies illa dies ire dies tene-
 brarū et caliginis: dies nebule et turbinis: dies tūbe et clau-
 goris: sup oēs ciuitates munitas et sup oēs angulos excelsos.
 Quid enim per ciuitates munitas exprimitur nisi suspe-
 cte mentes et fallaci semp defensione circumdate: que quo-
 tiens earum culpa corripitur veritatis ad se iacula non ad
 mittunt. Et quid p excelsos angulos nisi duplicitas impu-
 re mentis intelligitur. Duplex quippe semper est in āgu-
 lis paries. Quid per angelos parietis nisi impura corda
 signantur. Que dū veritatis simplicitatē fugiūt: ad semet
 ipsa quodāmodo duplicitatis peruersitate replicantur. Et q̄
 est deterius apud cogitationes suas in faustu prudentie ex
 ipsa se culpa impuritatis extollit. Dies igit dñi vindicte at
 q̄ animaduersionis plena super ciuitates munitas et super
 excelsos āgulos venit quia ira extremi iudiciū hūana cōs-
 dat defensionibus contra veritatem elausa destruit: et du-
 plicitatibus inuoluta dissoluit. Tunc enī munitie ciuitates
 cadunt: quia mentes deo suspecte dominabuntur. Tunc
 excelsi anguli corruūt. Quia corda que se per impuritatis

Sapient. l.

Sopho. l.

pars

pendetiam erigunt per iusticie sententiam prosternuntur.

Ammonitio. xiiij.

Aliter amonedi sunt scolomes: atq; alii egrit
Admonedi sunt incolumes vt salutē corporis
exerceat ad salutē mētis ne si accepte scolu
mitatis gratiā ad vñ nequitie inclinat dono
deteriores fiant & eo postmodum supplicia
graviola mereatur: q̄ nunc largioribus bonis dei male vñ
non metunt. Admonendi sunt incolumes: ne oportunitas
ē salutis imperpetuū promerēde despiciat. Scriptū nāq;
est. Ecce nūc tēpus acceptabile: ecce nūc dies salutis. Ad
monedi sūt ne placere deo si cū possunt noluerint cū volue
rint sero nō possint. hinc est enim q̄ eos post sapientia de
serit quos prius diutius rennuentes vocauit dicens. Voca
ui & rennuistis: extendi manū meā & non fuit qui aspiceret
Desperistis omne cōsiliū meū & increpationes meas ne
flexistis. Ego quoq; in interitū vñ ridebo: & subsannabo
cum vobis: quod timebatis aduenerit. Et rursum. Tūc in
uocabunt me: & non exaudiam: mane cōsurgēt: & non inue
nient me. Salus itaq; corporis qñ ad bene operandum ac
cepta despicitur quātū sit numeris amissa sentitur. Et infu
tuoſe ad vltimū: queritur que congruo concessa tēpore vñ
liter non habetur. Unde bene per salomonē rursū dicit. Ne
des alienis honorē tuū & āncs tuos crudeli ne forte impleā
tur extranei viribus tuis & labores tui sint in domo aliena
& gemas in nouissimis qñ consūpseris carnē et corpus tuū
Qui namq; alieni a nobis sunt nisi maligni spiritus qui a
celestis sunt patrie sorte separati. Quis vero honor noster
est: nisi quia in luteis corporibus conditi: ad conditoris tas
men nostri sumus imaginem et similitudinē creati: Uel
quis alius crudelis est: nisi ille angelus apostata/ qui et
semetipsum pena mortis superbiendo pertulit: et inferre
mortem humano generi etiam perditus non pepercit.
Honorem itaq; suū alienis dat/ qui ad dei imaginem et
similitudinē conditus: vite sue tempora malignorum spi
rituū voluptatibus amminuat. Annos etiam suos cru

ij. Cor. vi.

Prover. i.

Ibidem,

Prover. vi

Tertia.

Ibidem

Ibidem.

Psal. lxxvii.

Apocali. iij.
Heb. xij.

Psal. xxxij.
Job. x.

deli tradit: qui ad voluntatem male dominantis aduersari
ri accepta vinēdi spacia expendit. Ubi bene subditur. Ne
forte impleantur extranei viribus tuis: et labores tui sint
in domo aliena. Quisquis enim per acceptam valitudinem
corporis per tributa sibi sapiētiā mētis nō exercēdis futuris
s; ppetrādis vitis elaborat: neq; suis virtutibus suā do-
mum sed extraneorum habitacula id est immundorum spiri-
tuum facta multiplicat: nimirum vel luxurando vel super-
biendo agens: vt etiam se addito perditorum numeris cre-
scat. Bene autem subditur. Et gemas in nouissimis quan-
do consumpseris carnem et corpus tuum. Plerumq; acce-
pta salus carnis per vitia expenditur: sed cum repente sub-
trahitur cum molestis caro atteritur: cum iam egredi ani-
ma urgetur: diu male habita quasi ad bene viuendum sa-
lus amissa requiritur. Et tunc gemunt homines q; deo ser-
uire noluerunt quando dāna negligētie sue recuperare ser-
uēdo nequāq; possunt. Unde alias dicitur. Cum occideres
eos: tunc requirebant eum. At contra admonēdi sunt egri
vt eo se filios dei sentiant quo illos discipline flagella casti-
gant. Nisi enim correctis hereditatem dare disponeret:
et iudicare eos per molestias non curaret. hinc namq; ad io-
hannem dominus per angelum dicit. Ego quos amo ar-
guo et castigo. hinc rursus scriptum est. Filii noli negli-
gere disciplinā domini: neq; fatigeris cum ab eo argueris
Quem enim diligit dominus castigat: flagellat autem om-
nem filium quem recipit. hinc psalmista ait. Multe tribu-
lationes iustorum: et de omnibus his liberauit. eos domi-
nus. hinc quoq; beatus Job in dolore exclamans ait. Si
iustus fuero non leuabo caput: saturatus afflictione et mise-
ria. Dicendum est egris: vt si celestem patriam suā esse cre-
dunt: necessario in hac labores velut in aliena patiantur.
hinc est enim q; lapides extra tundi sunt: vt in constructio-
ne templi domini absq; mallei sonitu ponerentur: quia vide-
licet nunc foris per flagella tundimur vt intus in templum
dei postmodum sine discipline percussione disponamur:
quatinus quicquid in nobis est superfluum: modo percussio res-
secet: et tunc sola nos in edificio concordia charitatis liget.
Admonēdi sunt egri: vt considerent p percipiendisterres

pars.

nis hereditatibus: quō dura carnales filios discipline flag-
 gella castigent. Que ergo nobis diuine correptionis pena
 grauis est per quam ⁊ nunq̃ amittenda hereditas percipit
 ⁊ semper mansura supplicia vitantur. hinc etenim paulus
 ait. Patres quidem carnis nostre habuimus eruditores: et hebre. xij.
 reuerēbamur eos: nōne multo magis obtemperabim⁹ pa-
 tri spirituum ⁊ viuem⁹? Et illi quidē in tpe paucorū dierū
 secundum voluntatem suā erudiebāt nos hīc autē ad id qd
 vtile est in recipiendo sanctificationē eius. Admonēdi sunt
 egri: vt considerent quanta salus cordis sit molestia corpo-
 ralis: que ad cognitionem sui mentem reuocat: ⁊ quam ple-
 rumq̃ salus obijcit: infirmitatis memoria reformat: vt ani-
 mus qui extra se in elationem ducitur: cui sit conditioni sub-
 ditus: ex percussa quam sustinet carne memoretur. Quod
 recte per balaam: si tamen vocem dei subsequi obediendo
 voluisset: in ipsa itineris retardatione signatur. Balaam
 namq̃ vt perueniret ad propositum tendit: sed eius votum
 animal cui presedit prepedi: prohibitionē quippe immo-
 rata asina angelum videt: quem humana mens non vi-
 det. quia plerumq̃ caro per molestias tarda flagello suo
 menti deum indicat: quem mens ipsa carni presidens non
 videbat: ita vt anxietatis spiritus proficere in hoc mundo
 cupientis: velut iter tendentis impediat: donec ei inuisibi-
 lē qui sibi obuiat innotescat. Unde ⁊ bene p petrū dī. Cor-
 reptionē habuit sue vesanie subiugale mutuum: qd in hoīs ij. Pet. ij.
 voce loquēs phibuit pphete insipientiā. Insanus quippe
 hō a subiugali muto corripitur: qñ elata mens humilitatis
 bonū quod tenere debeat ab afflictā carne memorat. Sed
 huius correptionis donum idcirco balaam nō obtinuit: qz ad
 maledicendum pgens vocē non mentē mutauit. Admonē-
 di sunt egri: vt cōsiderent quā sit muneris molestia corpo-
 ralis: que ⁊ admissa peccata diluit: ⁊ admitti ea que pote-
 rant cōpescit: que sumpta ab exterioribus plagis: concusse
 menti penitentie vulnera infligit. Vñ scriptum est. Līuor
 vulneris abstergit mala: ⁊ plaga in secretioribus ventris.
 Mala enim līuor vulneris abstergit: quia flagellorum do-
 lor vel cogitatas vel perpetratas nequitias diluit. Solet
 vero ventris appellationi mens accipi: quia sicut venter

Certia

Prover. xx.

consumit escas: ita mēs pertractādo excoquit curas. Quis enī venter mēs dī: ea sentētia doceat q̄ scriptū est. Lucerna dñi spiraculus hoīs: que inuestigat omnia secreta ventris. Ac si diceret: diuine affat⁹ scientie cum in mentē hominis venerit: eā sibi meriti p̄ illūminans ostendit que ante sp̄it⁹ sancti aduentū cogitationes prauas et portare poterat: et pensare nesciebat. Liuo⁹ ergo vulneris abstergit: mala et plaga in secretioribus ventris: quia dñi exterior pcutimur ad peccatorum nostrorū memoriā taciti afflictio⁹ renocamur: atq; ante oculos nostros cuncta que a nobis sunt male gesta reducimus: et per hoc quod foris patimur: magis intus quod fecimus dolemus: vnde fit vt inter aperta vulnera corporis amplius nos abluat plaga secreta ventris quia sanat nequitias prauū operis: occultum vulnus doloris. Admonendi sunt egri: quatinus patientie virtutē seruent vt incessanter quanta redemptor noster ab his quos creauerat pertulit mala considerent: q̄ tot obiecta conuictioꝝ proba sustinuit q̄ de manu antiqui hostis captiuoꝝ rum animas quotidie rapiens insultantium alapas accipit: q̄ aqua salutis nos diluens: a perfidorū sputis faciem nō abscondit: q̄ vocatione sua nos ab eternis supplicijs liberans tacitus flagella tolerauit: q̄ inter angelorū choros perhennes nobis honores tribuens: colaphos pertulit: q̄ a peccatoꝝ nos p̄sictionib⁹ saluans spinis caput supponere nō recusauit: q̄ eterna nos dulcedine deebrians: in siti sua felis amaritudinem accepit: q̄ p nobis patrē q̄ uis diuinitas te esset equalis adorauit: sub irrisione adoratus tacuit: q̄ vitā mortui pparās vsq; ad mortē ipse vita puenit. ¶ Cur itaq; aspersi credidit a deo hō tolleret flagella. p̄ mār: si tāta de⁹ ab hoīb⁹ pertulit mala p̄ bonis? Aut quis sana intelligentia de percussione sua ingrat⁹ existit: si ipse hinc sine flagello non exiit: qui hic sine peccato vixit?

A

Ammonitio. xiiij.

Liter amonendi sunt q̄ flagella metunt et propterea innocēter viuunt: atq; aliter admonēdi sunt q̄ sic iniquitate duruerūt: vt ne

pars.

qꝫ per flagella corrigantur. Dicendum nāqꝫ est flagella tñs
mentibus: vt ⁊ bona tempo talia nequa qꝫ pro magno desiz
derent qꝫ adesse etiam prauis vident: ⁊ mala pñsentia nequa
qꝫ velut intolerabilia fugiant: quibꝫ hīc plerūqꝫ etiam bo
nos affici nō ignoat. Admonendi sunt qui flagella metu
unt: vt si malis veraciter carere desiderāt eñs supplica p
horrescant neqꝫ in hoc supplicioꝝ timore pmaneat: sꝫ ad a
moris gratiā nutrīmēto charitatis excreſcāt. Scriptū quīp
pe est. perfecta charitas foras mittit timorē. Et rurſū scri
ptū est. Non accepistis spiritū seruitutis itē in timore: sed
spiritū adoptionis filiorū: in quo clamamus abba pater. Uñ
idē doctoꝝ itē dicit. Ubi spiritꝫ dñi ibi libertas. Si ergo
adhuc a praua actione formidata pena phibet: pfecto for
midatōis animū nulla spiritꝫ libertas tenet. Nā si penā non
metueret: culpā pculdubio ppetraret. Ignorat itaqꝫ mens
gratiā libertatis: quā ligat seruitus timoris. Bona enī p
seipſis amanda sunt ⁊ non penis compellentibus exequen
da. Nam qui ppter ea bonū facit quia tormentorum mala
metuit: vult nō esse qđ metu at: vt audacter illicita commi
tat. Unde luce clarius constat qꝫ corā deo innocentia amit
titur: ante cuiꝫ oculos desiderio peccat. ¶ At cōtra hī qꝫ
ab iniquitatibus nec flagella compescūt: tanto acriori inue
ctione ferendi sunt: quanto maiore insensibilitate durue
runt. Plerūqꝫ enim sine dedignatione dedignandi sunt:
sine desperatione desperandi: ita duntaxat: vt ostensa des
peratio formidinem incutiat: et subiuncta admonitio ad
spem reducat. Districte itaqꝫ contra illos diuine sententie
proferendę sunt: vt ad cognitionem sui considerata eterna
animaduersione reuocentur. Audiant enim in se impletum
esse quod scriptum est. Si contuderis stultum in pila: quā
si typhanas feriente desuper pilo: non auferetur ab eo stul
ticia eius. Contra hos propheta domino conqueritur dic
ens. Attriuisti eos et renuierunt accipere disciplinam.
hinc est qꝫ dominus dicit. Interfeci et perdidī populū istū
et tamen a vijs suis nō sunt reuerſi: hinc rurſum ait. Popu
lus nō est reuerſus ad pcutientē se. hinc voce flagellatū
ppheta hieremias cōqueritur dicēs. Curauimꝫ bābylonē
⁊ non est sanata. Bābylon quippe curatur nec tamē ad sa
Ee. ij.

i. Johan. iij.
Roma. viij.

ij. Cor. iij.

prover. xxvij.
hieremie. v.

Esa. lx.

Tertia.

Eze. xxiij.

Eze. xxiij.

hiere. vi.

nitatem reducitur: quando mens in prava actione confusa
verba correptionis audit: flagella correptionis percipit
tamē ad recta salutis itinera redire contemnit. Hinc capti-
uum populum israeliticū nec tamen ab iniquitate conuer-
sum dñs exprobrat dicēs. Versa est mihi dom⁹ israel in sco-
riam: omnes isti facti sunt mihi es: et stannum et ferrum et
plumbum in medio fornacis. Ac si aperte dicat. Purgare
eos per ignem tribulationis volui: et argentum illos vel au-
rum fieri quesiui: sed in fornace mihi in es stannū et ferrū
et plumbum versi sunt: qz non ad virtutem: sed ad vitia etiā
in tribulatione prpperūt. Es quippe dū pcuris: āplius me-
tallis ceteris sonitū reddit. Qui igit in pcussioe posit⁹
pit ad sonitum murmurationis: in es p̄sus est in medio for-
nacis. Stannum vero cū ex arte cōponit: argētī speciez mē-
tit. Qui vero simulationis vitio nō caret in tribulatione stā-
nū fact⁹ est i fornace. Fornace vitī q̄ vite primī iſidia ē. Fer-
rū itaq; in fornace est qui nocendi maliciā nō amittit in tri-
bulatione. Plūbū quoq; ceteris metallis est graui⁹. In for-
nace ergo plumbū inuenitur: q̄ sic peccati sui pōdere pre-
mit: vt ēt in tribulatione positus a terrenis desiderijs nō le-
uef. Hinc rursum scriptū est. Multo labore sudatum est: et
non exiuit de ea nimia rubigo eius neq; per ignes. Ignem
quippe nobis tribulationis āmonet: vt in nobis rubigines
vitiū purget: sed nec per ignem rubiginem amittim⁹:
quando et inter flagella vitio non caremus. Hinc prophe-
ta iterum dicit. Frustra conflauit conflato: malicie eorum
non sunt consumpte. Sciendum vero est q̄ nonnunq; cum
inter flagelozum duriciam remanent incorrecti: dulci sunt
admonitione mulcendi. Quos enim cruciamenta non cor-
rigunt: nonnunq; ab iniquis actionibus lenia blandimenta
compescunt. Quia et plerumq; egros quos fortis pigmen-
torū potio curare non valuit: ad salutem pristinam tepens
aqua reuocauit: et nōnulla vulnera que curari incisione ne-
queunt: fomentis olei sanantur. Et dur⁹ adamas incisione
fieri minime recipit sed leui hircorum sanguine mollescit.

Ammonitio. xv.

pars.

Aliter admonēdi sūt nimis taciti: atq; aliter multiloquio vacātes. Insinuari nāq; nimis tacitis d; q; dū quedā vitia incaute fugiūt occulte deterioribus iplicātur. Nā sepe linguā q; imoderatē premūt in corde graui multiloquiū tolerāt: vt eo plus cogitationes in mente ferueāt: quo illas violētā custodia indiscreti silentij angustat. Que plerūq; tāto satius quoq; diff. uīt: quāto se esse securius estimāt: quia foris a reprehensorib; nō vidētur. Unde nōnunq; mens in superbā tollitur: et quos loquentes audit quasi infirmos despicit. Cūq; os corporis claudit: quantū se vitijs supbiēd o aperiat nō cognoscit. Lingua etenim pmit: mentē eleuat. Et cū suā maliciā atq; nequitia minime considerat: tanto apud se cūctos liberius: quāto et secretius accusat. ¶ Admonēdi sunt igitur nimis taciti: vt scire solliciti studeāt: nō solū quales exterius ostēdere: sed etiā quales se debeant interius exhibere: vt plus ex cogitationib; occultū iudiciū q; ex sermonib; reprehēsiōne metuāt proximorū. Unde per salomonē quoq; scriptum est. fili mi attende sapiētia: et prudētie mee inclina aurem tuā: vt custodias cogitationes. Nihil quippe in nobis est corde fugacius quod a nobis totiens recedit: quotiens per prauas cogitatione defluit. hunc etenim psalmista ait. Cor meum dereliquit me. hinc ad semetipsū rediens: ait. Inuenit seruus tuus cor suū vt oriet te. Cū ergo cogitatio per custodiam restringitur: cor quod fugere cōsuevit inuenitur. Plerūq; aut nimis taciti cum nonnulla iniusta patientur: eo in aciore dolore prodeunt: quo ea que sustinēt nō loquunt. Nā si illas molestias tranquille lingue sermone dicerent: a cōscientia dolor emanaret. Vulnera enim clausa plus cruciāt. Nā cum putredo que interius fernet eijcitur ad salutem dolor aperitur. Scire igitur debent qui plusq; expedit tacent: ne inter molesta que tolerant dum linguam tenent: vī doloris exaggerent. ¶ Admonēdi sunt enim: vt si primos sicut se diligunt: minime illis taceāt vñ eos iuste reprehēdāt. Uocis enī medicamine vtrosq; saluti cōcurrit: dū et ab illo q; infert actio praua atq; puerfa cōpescitur: et ab hoc q; sustinet doloris feroz vulnere apto tēperat. Qui enim primorū

puer. v.

psal. xxxix.

Ec. iij.

Tertia.

Eccli. xx.

Eccli. iij.

Psalm. xl.

puer. xxy

mala respiciunt: et tñ in silentio linguā premūt quasi cōspe-
ctis vulnerib⁹ vsū medicaminis subtrahūt et eo mortis au-
ctores sunt: quo virus quod potuerunt curare noluerunt.
Lingua itaq; discrete frenāda est: nō insolubiliter obliga-
da Scriptū nāq; est. Sapiēs tacebit vsq; ad tēpus: vt nimis-
rū: cū oportuñ cōsiderat post posita cēsura silentij: loquēdo
q̄ cōgruūt in vsu se vtilitatis impēdat. Et rursum quoq; scri-
ptū est. Tēpus tacēdi: et tēpus loquendi. Discrete quippe
vicissitudinum pensanda sunt rēpora: ne aut cum restringi
lingua debet: per verba inutiliter defluat: aut cū loqui vti-
liter potest: semetipsā pigre restringat. Quod bene psalmi-
sta considerans: dicit. Pone dñe custodiā ori meo et ostium
circūstantie labijs meis. Nō enī poni ori suo parietem: sed
ostij petit: quod videlicet aperitur et claudit. Unde et nos
bis cante discendū est: quatinus os discrete et congruo tē-
pore vox apiat: et rursum cōgruo taciturnitas claudat. At
contra admonēdi sunt multiloquio vacantes: vt vigilanter
aspiciāt a quanto rectitudinis statu depereūt dū per mul-
tiplicia verba dilabuntur. humana etenim mens aq̄ more
et circūclusa ad superiora colligitur quia illic repetit vnde
descēdit et relaxata deperit: qz se p infima inutiliter spars-
git. Quot enim super se vacuis verbis a silentij sui censura
dissipatur: quasi tot riuis extra se ducitur. Unde et redire
interius ad sui cognitionē non sufficit: qz per multiloquium
sparsa: a secreto se intime cōsiderationis excludit. Totā ve-
ro se insidiantis hostis vulneribus detegit: quia nulla mu-
nitione custodie circūcludit. Unde scriptum est sicut vrbis
patens et absq; muroz ambitu: ita vir q̄ nō pōt in loquens
do cohibere spiritū suū. Quia enī murū silentij nō habet pa-
ret inimici taculis ciuitas mentis. Et cum se per verba ex-
tra semetipsam eijcit: apertam se aduersario ostēdit. Quā-
tanto ille sine labore superat: quanto et ipsa que vincitur
contra semetipsam per multiloquium pugnat. Plerumq;
autem dum per quosdam gradus desidiosa mens in lapsū
casus impellitur: dum ociosa cauere verba negligimus: ad
noxia quandoq; peruenimus: vt prius loqui aliena libeat
et postmodum detractionibus eorum vitam de quibus loq-
tur mordeat. At extremum vero vsq; ad apertas linguas

pars.

cōsumellas eripat. hunc seminant stimuli: oriunt rixę accē
 duntur faces odioꝝ / par extinguit cordiū. Unde bene p sa:
 lomone dicit. Qui dimittit aquā: caput est iurgioꝝ. Aquā puer. xvij.
 quippe dimittere est linguam in fluxū eloquium relaxare.
 Quo cōtra in bona et iā parte irex dicit. Aqua pfundaver puer. xvij.
 ba ex ore viri. Qui ergo dimittit aquam caput est iurgioꝝ
 quia qui linguā nō refrenat cōcordiam dissipat. Unde e di:
 uerso scriptū est. Qui imponit stulto silentiū: iras mitigat.
 Quia autem multiloquio quisq; seruens linguam frenare puer. xxvi.
 nequiverit: accidit vt rectitudinem iustitie tenere nequaq;
 possit: testat ppheta qui ait. Vir linguosus non diriget sup
 terram. hinc quoq; salomon iterū dicit. In multiloquio nō ps. cxxxix.
 deerit peccatū. hinc esaias ait. Cultus iustitie: silentiū vī:
 delictet indicans: quia mens a iustitia desolatur: quando et
 ab immoderata locutione non parcitur. hinc iacobus ait. puer. x.
 Si quis putat se religiosum esse non refrenans. linguā suā.
 sed seducens cor suum: huius vana est religio. hunc rursus Jaco. i.
 ait. Sit omnis homo velox ad audiendū: tardus autem ad
 loquendum. hinc iterum adiungit. Lingua inquietū malū
 plena veneno mortifero. hinc per semetipsam nos veritas Ibidem.
 admonet dicens. Omne verbum ociosum qđ locuti fuerint Jaco. iij.
 hoies: reddent de eo rationē in die iudiciū. Ociosus quippe
 vobis est qđ aut rōne iuste necessitatis: aut intētionē pie vti
 litatis caret. Si ergo de ocioso smone ratio exigit: psem?
 q̄ pena multiloqo maneat: i quo etiaꝝ p noxia vba peccat.

Ammonitio. xvj.

Alii admonēdi sunt pigri: atq; alii picipites
 Illi nāq; suadēdi s̄ ne agēda bona dū disse:
 rūt amittāt. isti vō admonēdi s̄ ne dū bonoꝝ
 op⁹ incaute pueniēdo arripiūt: eoꝝ merita
 imutēt. Pigris itaq; intīmādū est q̄ sepe dū
 oportune agere q̄ possumus nolum⁹: paulopost cū volum⁹
 no valem⁹. Ipa q̄ppe mētis desidīa dū pgruo seruoze nō at
 tendit: a bonoꝝ desiderio fundit⁹ quale scēte furtiz corpore
 inactat. Vñ apte p sa: lomone dī. pigredo immittit soporē. puer. xix.
 piger enim recte sentiēdo quasi vigilat: quia nil operādo
 torpescat. Sed pigredo soporeꝝ immutare dī: qz paulisper
 Et. iij.

Tertia

etiā recte sentiendo vigilantia amittit: dū a bene operanz di studio cessat. Ubi recte subiūgit. Et aia dissoluta esuriet. Na mens quia se ad superiora stringēdo nō dirigit: negle-ctam se inferius per desideria expandit: et dum studiorum sublimiū vigore nō cōstringit: cupiditatis infimē fame sa- ciatur: vt quo se p disciplinā ligare dissimulat: eo se esuriēs p voluptatū desideria spargat. hinc ab eodez rursus salo- mone scribit. In desiderijs est omnis ociosus. hinc ipsa hi- tate p dicate vno quidē exesite spiritu munda dom⁹ dicit: sed multiplicius redeūte dum vacat occupat. Plerumq; pi- ger dum necessaria agere negligit: quedā sibi difficilia op- ponit: quedā vero incaute formidat: et dū quasi inuenit qd velut iuste metuat: ostēdit q in ocio quasi iniuste torpescat. Cui recte per salomonē dicit. Propter frigus piger arare noluit. mendicabit ergo estate et nō dabit ei. Propter frig⁹ quippe piger nō arat: dū desidra et torpore cōstrict⁹ agere que debet bona considerat et dissimulat. Propter frig⁹ quip- pe piger non arat: dum parua ex aduerso mala metuit: et operari maxima pretermittit. Bene aut dicit. mendicabit estate et nō dabit ei. Qui enim nūc in bonis operib⁹ nō exu- dat: cum sol iudicij feruētior apparuerit. quia frustra regni aditum postulat: nihil accipies estate medicat. Bene hinc per eundē salomonem rursus dicit. Qui obseruat ventum nō seminat: et qui cōsiderat nubes nūq; metit. Quid enī p ventū nisi malignorū spiritū tentatio exprimit: Et quid p nubes que mouent a vēto: nisi aduersitates prauorū hoīm designātur? A vētis q̄ppe impellunt nubes: qz immundorū spiritū afflatu prauim excitātur hoies. Qui ergo obseruat ventum non seminat: et qui considerat nubes nunq; metit. quia quisquis tentationem malignorū spirituum. quisquis psecutionē prauorū hoīm metuit: neq; nūc grana boni ope- ris seminat: neq; tunc manipulos sancte retributionis secat. At contra admonendi sunt precipites: quia dum bonorum actuum preueniunt tempus: meritū peruertunt: et sepe in malis corruunt: dum bona minime discernunt. Qui nequa q̄ quid quomodo vel qn queq; agant inspiciūt: sed plerūq; acta qz ita nō debuerūt agere cognoscunt. his sub audito- ris specie recte p salomonē dicit. Fili sine consilio nihil faci-

Ibidem.
Matth. xij.

Prover. xx.

Eccles. xi.

Eccles. xxxij.
Prover. iij.

pars.

as: et post factū nō penitebis. Et rursum, palpebre tue pre-
cedant gressus tuos. Palpebre quippe gressus precedunt:
cū operationē nostrā p̄silia recta preueniūt. Qui em̄ negli-
git considerando preuidere qđ facit: gressus tendit: oculos
claudit: p̄gendo iter cōficit: sed preuidēdo sibi metip̄i non
antecedit: atq; idcirco citius corruit: quia quo pedem ope-
ris ponere debeat: per palpebram consiliū non attendit.

Ammonitio. xviij.

Aliter ammonēdi sunt mansueti: atq; aliter
iracūdi. Nōnūq; vero māsueti cu3 presunt
vicinū: et quasi iuxta positū torpore3 desidia
patiunt. Et plerūq; nimia resolutione leni-
tatis vltra qđ necesse est vigore3 distractionis
emolliūt. At cōtra iracūdi cū regiminū loca percipiūt: quo
impellente ire in mētis vesaniā deuoluunt: eo etiā subdito
rum vitā dissipata quieris tranquillitate cōsistunt. Quos
cum furor agit unpreceps ignorat quicqđ irati faciūt: igno-
rant quicquid patiunt irati a semetip̄is. Nōnūq; nō quod
est grauius: ire sue stimulū iusticie zeli putant. Et cū vitio3
xtus credit: sine metu culpa cumulatur. Sepe ergo māsue-
ti dissolutionis torpescūt tedio. sepe iracūdi rectitudinis fal-
lunt zelo. Illo3 itaq; xtuti vitii latenter adiungit. his autē
suū vitii quasi xtus feruens videt. Admonēdi sunt igit illi
vt fugiant qđ iuxta ipsos est: isti qđ in ipsis. Attendāt illi qđ
non habēt: discernāt isti qđ habēt. Amplectant māsueti sol-
licitudinē: dānent iracūdi p̄urbationē. Admonēdi sunt
mansueti vt habere etiā emulationem iusticie studeant. ad-
monendi sunt iracūdi vt emulationi quaz se habere existi-
mant: mansuetudinē subiungant. Idcirco namq; spirit⁹ san-
ctus in columba et in igne monstrat: quia videlicet omnes
quos implet: et colūbe simplicitate māsuetos: et igne zeli ar-
dētes exhibet. Nequaquā ergo scđo spū plen⁹ est: qđ aut i trā-
quillitate māsuetudinis feruorē emulationis deserit: aut rur-
sum in emulationis ardore xtutē māsuetudinis amittit. Qđ
forte melius ostēdimus: si in mediū pauli magisteriū p̄ferā-
mus: qđ duobus discipulis et non diuersa charitate p̄dicitis:

Tertia

ij. Thi. iij.
Ad tyf. ij.

diuersa th adintoria predicationis impedit. Thimothēū nā
q̄ admonēs: ait. Argue/obsecra/ increpa cū omni patiētia
et doctrina. Tytum quoq; admonet dicens. hec loquere et
exhortare: et argue cum omni imperio. Quid est q̄ doctri-
nam suam tanta arte dispensat: vt in exhibenda hac alte-
ri imperiū atq; alteri patientiā pponat: nisi q̄ māsuētoris
spiritus Tytū: et paulo seruētoris vidit esse Thimothēū?
Illum p̄ emulationis studiū inflammat: hunc per lenitates
patientie temperat. Illi quod deest iūgit: huic quod super-
est subtrahit. Illum stimulo impellere nitit: hic freno mor-
derat. Magnus quippe suscepte ecclesie colon? alios pal-
mites vt crescere debeant rigat: alios cū plus iusto cresce-
re cōspicit resecat ne aut nō crescēdo nō ferant fructus: aut
immoderate crescēdo quos ptulerūt amittant. Sed longe
alia est ira q̄ sub emulationis specie surripit: alia q̄ turbas-
tū cor et sine iusticie pretextu cōfundit. Illa enim in hoc qd
debet inordinate extendit: hec autē semp in his q̄ nō debet
inordinate inflammat. Sciendū quippe est quia in hoc ab
impatiensibus iracundi differunt: q̄ illi ab alijs illata non
tolerant. isti autem etiam que tolerantur imponūt. Nā: ira-
cundi sepe etiam declinantes insequūt. rixē occasionem cō-
mouent: la bore contentionis gaudent: quos tamen melius
corrigimus: si in ipsa ire sue cōmōtione declinam⁹. Pertur-
bati quippe quid audiant ignorant: sed ad se reduci tanto
libentius exhortationis verba recipiūt: quanto se tranquil-
lius toleratos erubescunt. Venti autem furore ebrīe omne
rectum quod dicitur peruersum videt. Unde et nabai ebrīo
culpam suam abigail laudabiliter tacuit: quā digesto vino
laudabiliter docuit: et idcirco malū quod fecerat cognosce-
re potuit: quia hoc ebrīus non audiuit. Cū vero ita iracun-
di alios impetunt vt declinari omnino non possint: nō aper-
ta exprobratione: sed sub quadā sunt cautela reuerētie par-
cendo feriendi. Quod melius ostendimus: si abner factum
ad mediū deducamus. Hunc quoq; cum azahel vi incaute
precipitationis impeteret: scriptum est. Locutus est abner
ad azahel dicēs. Recede a me. noli me persequi: ne cōpel-
lar cōfodere te in terrā. Qui audire p̄tēpsit: et noluit decli-
nare. Percussit ergo eū abner aversa asta līguine et tras-

l. Reg. xrv.

ij. Reg. ij.

pars

fodit eum: et mortuus est. Cuius enim azahel typi tenuit: nisi eorum quos vehemēter arripies furor impticeps ducit. Qui in eodē furoris impetu tāto caute declinādi sunt: q̄ro et insane rapit. Uñ et abner (q̄ nostro smone patris lucerna dicitur) fugit: q̄ doctorū lingua que supernū dei lumē indicat cū per abrupta furoris mentē cuiuspiāz ferri conspiciat: cūq̄ cōtra irascentē dissimulat h̄borū iacula reddere: quasi per sequentē nō vult ferire. Sed cū iracūdi nulla cōsideratione se mitigant: quasi azahel psequi et insanire nō cessant. Necesse est vt hi q̄ furētes conant reprimere: nequaquā in furore se erigāt: sed quicquid est tranquillitatis oniant: quedā h̄o subtiliter pferant: in q̄b⁹ ex obliquo furētis alium pugnat. Uñ et abner cū ptra psequētē substitit: nō est recta: s; auersa hasta transforauit. Ex mucrone quippe percutere est impetu aperte increpatiōis obuiare. Auersa h̄o hasta persequētē ferire est furentē tranquille ex quibuscūq̄ tāgere et quasi pariendo superare. Azahel autem protinus occubuit: q̄ cōmore mentes dum et parci sibi sentiunt et tamen respōsionum ratione in intus sub tranquillitate tangunt: ab eo q̄ se exererant statim cadunt. Qui ergo a furoris sui impetib⁹ sub leuitatis percussione resiliūt: quasi sine ferro moriūtur.

Ammonitio. xviij.

Aliter admonendi sunt humiles: atq̄ aliter elati. Illis insinuandum est q̄ sit vera excellentia quam sperando tenēt: istis vero intemū mandū est q̄ sit nulla tēporalis gloria quā et amplectentes nō tenent. Audiāt humiles q̄ sint eterna que appetunt q̄ transitoria que cōtemnunt. Audiāt elati q̄ sint trāsitoria que ambiūt: q̄ eterna q̄ perdunt. Audiāt humiles ex magistra voce veritatis. Ois q̄ se humiliat exaltabit. Audiāt elati. Ois q̄ se exaltat humiliabitur. Audiāt humiles. Etiam precedit humilitas. Audiāt elati. Anterum exaltatur spiritus. Audiāt humiles super quem requiescet spiritus meus nisi super humilē et quietū et tremētē sermones meos. Audiāt superbi quid superbis terra et cinis. Audiāt humiles: deus humilia respicit. Audiāt elati: et alta a longe cognoscit. Audiāt humiles

Luce. xviij.
Ibidem
Prouer. xv.
Prouer. xvi.
Eccl. i.
Eccl. x.
Ps. cxxxvij.

Tertia

Matth. xx.
Eccl. x.
Phil. ii.
Job. xli.

quia filius hominis nō venit ministrari: sed ministrare. Audiant elati: quoniam initium omnis peccati superbia est. Audiant humiles: quia redemptor noster humiliavit semetipsum: factus obediens patri usque ad mortem. Audiant elati quod de eorum capite scriptum est. Ipse est rex super omnes filios superbie. Occasio igitur perditionis nostre facta est superbia diaboli et argumentum redemptionis nostre inuenta est humilitas dei. hostis enim noster inter omnia conditus: voluit videri super omnia elatus: redemptor autem noster magnus manens super omnia: fieri inter omnia dignatus est pauper. Dicatur ergo humilibus: quia dum se deiciunt ad dei similitudinem ascendunt. Dicatur autem elatis: quia dum se erigunt: in apostate angeli imitatione cadunt. Quid itaque elatione deiectus: que dum supra se tenditur: ab altitudine vere celsitudinis elongatur? Quid autem humilitate sublimius que dum se in ima deprimit auctori suo manenti super summa coniungitur? Est tamen aliud quod in eis debeat cauere pensari quia sepe quidam humilitatis decipiuntur specie quidam vero elationis sue ignorantia falluntur. Nam plerumque nonnullis qui sibi humiles videntur: is qui hominibus deferri non debet coniunctus est timor plerumque vero elatos comitari solet libera vocis assertio. Et cum quedam increpanda sunt vitia illi reticent ex timore: et tamen tacere se estimant ex humilitate: isti loquuntur per impatientiam elationis: et tamen se credunt loqui per libertatem rectitudinis. Illos ut peruersa non increpent sub specie humilitatis premit culpa formidinis: istas ad increpanda que non debent aut magis quam debent sub imagine libertatis effrenatio impellit tumoris. Unde et elati admonendi sunt: ne plusquam decet sint liberi: et humiles admonendi sunt: ne plusquam expedit sint subiecti: ne aut illi defensionem iusticie forant in exercitationem superbie: aut isti cum student plusquam necesse est hominibus subijci compellantur eorum etiam vitia venerari. Considerandum vero est quod plerumque elatos utilius corrigimus si eorum correptionibus quedam laudem fometa miscuimus. Inferenda namque sunt illis aut alia bona que in ipsis sunt aut dicendum certe que poterant esse si non sunt: et tunc demum refecanda sunt mala que nobis displicent: cum prius ad au-

pars

diendum eorum placabilem mentem fecerunt premissa bona que placent. Nam et equos indomitos blanda prius manu tangimus: ut eos nobis plenius postmodum etiam per flagella subigamus: et amaro pigmentorum poculo mellis dulcedo adiungitur: ne ea que saluti profutura est in ipso gustu aspera amaritudo sentiat: et dum gustus per dulce dinem fallitur: humor mortiferus per amaritudinem vacatur. Ipsa ergo in elatis iniectionis exordia permixta sunt laude temperanda: ut dum admittunt fauores quos diligunt etiam correptiones recipiant quas oderunt. Plerumque autem persuadere elatis vtilia melius possumus: si profectum eorum nobis potius quam illis profuturum dicamus: et si eorum meliorationem nobis magis quam illis profuturam dicamus: et eam magis nobis quam sibi impendi postulamus. Facile enim ad bonum elatio flectitur: si et alijs eius inflexio prodesse credatur. ¶ Unde moyses qui regente se deo deserti iter aerea columna duce pergebat: cum obab cognatum suum a gentilitatis conversatione vellet educere et omnipotentis dei dominio subjugare: ait. Prosciscimur ad locum quem dominus daturus est nobis: veni nobiscum ut benefaciamus tibi: quia dominus bona promissit israeli. Cui cum respondisset ille: non vadam tecum: sed reuertar ad terram meam in qua natus sum: illico adiunxit. Noli nos relinquere: tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus: et eris dux noster. Neque enim moyses si mentem ignorantia itineris angustabat quem et ad prophetie scientiam cognitio diuinitatis expanderat: quem columna exterius preibat: quem de cunctis interiorum per conversationem cum deo sedulam locutio familiaris instruebat. Sed videlicet vir prouidus elato auditori colloquens solacium petiuit ut daret ducem: eum requirebat in via: ut dux ei fieri ad vitam potuisset. Egit itaque ut superbus auditor vocis ad meliora suadenti eo magis deuotus quam putaretur necessarius: et unde se exhortationem suam precedere crederet: inde sub verbis se exhortantis inclinaret.

Numeri. x.

Ammonitio. xix.

Tertia

Aliter amonendunt

A pertinares: atq; aliter inconstantes. Pertinacibus namq; dicendum est: q; plus dicendum est q; plus de se q; sunt sentiunt: & idcirco alienis consiliis non acquiescunt. Inconstantibus vero intimandum est: q; valde se despicientes negligunt et ideo leuitate cogitationum a suo iudicio p temporum momenta flectuntur. Illis dicendum est quia nisi meliores se ceteris estimarent nequaquam cunctorum consilia sue deliberationi postponeret. Istis dicendum est quia si hoc quod sunt vtiq; attenderet nequaquam eos per tot varietatis littora mutabilitatis aura versaret. Illis per paulum dicitur. Nolite prudentes esse apud vosmetipsos. At contra isti audiant: no circumsferamur omni vento doctrine. De illis per salomonem dicitur. Comedent fructus vinee sue: suisq; consiliis saturabuntur. De istis autem ab eo rursus scribitur. Cor stultorum dissimile erit. Cor quippe sapientium sibi metipsis semper est simile quia dum rectis persuasionibus acquiescit: constanter se in bono opere dirigit. Cor vero stultorum dissimile est quia dum mutabilitate se variu exhibet: nuquam idem qd fuerat manet.

Et quia quedam vitia sicut ex semetipsis signuntur ita alia ex aliis oriuntur. Sciendum sumopere est q; tunc ea corripienda melius tergimus cu ipsa ab amaritudinis sue fonte siccamus. Pertinacia autem ex superbia: inconstancia vero ex leuitate generatur. Admonendi igitur sunt pertinares vt elatione sue cogitationis agnoscat & semetipsos vincere studeant ne du rectis alioru suasionibus foris superari despicitur: intus a superbia captiui teneantur. Admonendi sunt vt solerter aspiciant: q; filius hois cui vna cu patre semper voluntas est: vt exemplū nobis frangente nostre voluntatis prebeat dicit. Non veni facere voluntate meam: sed eius qui misit me patris. Qui vt huius adhuc virtutis gratiam commendaret: seruaturum se hoc in extremo iudicio perhibet cum ait. Ego a meipso no possuz facere quicquam sed sicut au dio iudico. Quia itaq; conscientia designatur homo aliene voluntati acquiescere: qm dei & hominis filius cum virtutis sue gloria venit omdere: testatur se no a semetipso iudicare

Roma. xij.
Prouer. i.

Prouer. xv.

Johan. vi.

Johan. v.

pars

CAt contra ammonēdi sunt inconstantes: vt mentem grauitate roborent. Tunc enim germina in se mutabilitatis arefaciūt: cū a corde prius radicem leuitatis abscindunt qz tunc fabrica robusta construitur: cū prius locus solidus in quo fundamentū poni debeat prouidetur. Nisi ergo aī mētis leuitas caueatur: cogitationū incōstantia minime vincitur: a quibus a se alienum paulus fuisse perhibuit cum dicit. Nunquid leuitate vsus sum: aut que cogito secundum carnem cogito: vt sit apud me est: et nō. Ac si aperte dicat Idcirco mutabilitatis aura non moueor: qz leuitatis vitio non succumbo.

ij. Cor. i.

Ammonitio. xx.

Aliter admonendi sunt gule dediti: atq; aliter abstinentes. Illos enim superfluitas locutionis leuitas operis: atq; luxuria: istos vero sepe impatientie sepe vero superbie culpa comitatur. Nisi enim gule deditos imoderata loquacitas raperet: diues ille qui epulat^r quotidie dicitur splendide: in lingua grauius nō arderet dicēs Pater abrahā miserere mei: et mitte lazarum vt intingat extremum digiti sui in aquam vt refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma. Quibus profecto verbis ostēditur quia epulando quotidie crebrius in lingua peccauerat: qui totus ardens refrigerari se in lingua precipue requirebat: Rursum quia gule deditos leuitas protinus operis sequitur auctoritas sacra testatur dicens. Sedit populus manducare et bibere: et surrexerunt ludere. Quos plerumq; edacitas vsq; ad luxuriam petrahit: quia dum satietate venter extenditur aculei libidinis excitātur. Qñ et hosti calido q̄ primi hoīs sensum in concupiscētis poni aperuit: sed in peccati laqueo strinxit diuina voce dī. Pectore et ventre repes. Ac si aperte diceret. Cogitatione et ingluuiē super humana corda dominaberis. Quia gule deditos luxuria sequitur: propheta testatur: qui dum aperta narrat: occulta denunciat dicens. Princeps cocorum destruxit muros hierusalem. Princeps namq; cocorum yēter est cui magna

Luce. xvi.

Ezo. xxxij.

Sen. iij.

Tertia

4. Pet. i.

Roma. xliij.

Luce. xviij.

cura obsequium a cocis impenditur: vt ipse delectabiliter
cibis impleatur. Muri autem hierusalem virtutes sūt ani-
me: ad desiderium superne pacis eleuate. Cocorum igitur
princeps muros hierusalem desicit: quia dum venter inglu-
nie extenditur: virtutes anime per luxuriam destruuntur.
Quo contra nisi mentes abstinentium plerumq; impa-
tientia a sinu tranquillitatis excuteret: nequaquā petrus dum di-
ceret: ministrare in fide vestra virtutem: in virtute a sit sciē-
tiam: in scientia autem abstinentiam: protinus vigilanter
adiungeret dicens. In abstinentia autem patientiam. De
esse quippe abstinentibus patientiam prouidit: que eis: vt
adesset admonuit. Rursum nisi cogitationes abstinentium
aliquando superbe culpa transfigeret: paulus minime dis-
cessisset: qui non manducat manducantem non iudicet. Qui
rursus ad alios loquens: dum de abstinentie virtute glo-
riantium precepta perstringeret: adiunxit. Que sunt ratios
nem quidem habentia sapientie in superstationem ⁊ humili-
tatem ⁊ non ad parcendum corpori: non in honore corpo-
ris: non in honore aliquo ad saturitatem carnis. Qua in re
diligenter quoq; aduertendum est q̄ in disputatione sua
predicator egregius: superstitioni humilitatis species iun-
git: qz dum plusq; necesse est caro atteritur p̄ abstinentias
humilitas foris ostēditur: sed de hac ipsa humilitate gra-
uiter interius superbitur. Et nisi mens plerumq; ex absti-
nentie virtute tumesceret: nequaquā hāc velut inter magna
merita phariseus arrogans studiose enumeraret dicens.
Ieiuno bis in sabbato. ¶ Admonendi ergo sunt gule dedi-
ti: ne in eo q̄ escarum delectationi incubunt: luxurie se mu-
crone transfigant ⁊ quanta sibi per esum loquacitas: quan-
ta mentis leuitas insidietur: aspiciant: ne dum ventri mol-
liter seruiunt: vitiorum laqueis crudeliter astringantur.
Tanto enim longius a secundo parente receditur: quanto
per immoderatum ysum dum manus ad cibum tenditur
parentis primi lapsus iteratur. ¶ At contra admonendi
sunt abstinentes vt solliciti semper aspiciant: ne cum gule
vitium fugiunt acriora his vitiis quasi ex virtute generen-
tur: ne dum carnem macerant: ad impatientiam spiritus
erumpāt: cū nulla virt⁹ est q̄ caro vincitur: si spiritus ab

pars.

ira superat. Aliquando autem dum mens: abstinentiam ab ira se deprimat: hanc quasi peregrina veniens leticia corrumpit: et eo abstinentie boni deperit: quo sese a spiritualibus vitiis minime custodit. Unde recte per prophetam dicitur. Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. Et paulo post. Ecce ad lites et contentiones ieiunatis: et percutitis pugno impie. Voluntas quippe ad leticiam pertinet: pugnis ad iram. Incassum ergo per abstinentiam caro attestatur: si inordinatis demissa motibus mens vitis dissipatur. Rursumque admonendi sunt ut abstinentiam suam et semper sine immutatione custodiant et nunquam hanc apud occultum iudicem eximie virtutis credant: ne si fortasse cum magni meriti esse creditur: cor in elationem subleuetur hinc namque per prophetam dicitur. Nunquid tale est ieiunium quod elegeris? Sed frange esurienti panem tuum: et egenos vagosque induc in domum tuam. Quis in re pensandum est virtus abstinentie quam parua respicitur: que non nisi ex alijs virtutibus commendatur. Hinc Joel ait. Sanctificate ieiunium. Ieiunium quippe sanctificare est adiunctis alijs bonis dignam deo abstinentiam carnis ostendere. Admonendi sunt abstinentes: ut nouerint quia tunc placentem deo abstinentiam offerunt cum ea que sibi de alimentis subtrahunt indigentibus largiuntur. Solerter namque audiendum est quod per prophetam dominus redarguit: dicens. Cum ieiunaretis et plangeretis in septimo et in quinto mense per hos septuaginta annos: nunquid ieiunium ieiunastis mihi? Et cum comederetis et biberetis: nunquid non vobismetipsis comedistis et vobismetipsis bibistis? Non enim deo: sed sibi quisque ieiunat: si ea que ventri ad tempus subtrahit: non egenis tribuit: sed ventri postmodum offerenda custodit. Ita: quod ne aut illos appetitus gula a mentis statu deficiat: aut istos afflicta caro ex elatione supplet. Audiant illi ex ore veritatis. Attendite enim vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula et ebrietate: et curis huius mundi. Ubi vitis quoque pauor adiungitur. Et superueniat in vos repentinus dies ille. Tanquam laqueus enim veniet in omnes qui sedent super faciem omnis terre. Audiant isti. Non que intrant per os conuincunt hominem: sed que exeunt de ore illa

ff. i

Ibidem.

Joel. i.

sacha. viij.

Luce. xxi.

Mar. viij.

Tertia

Ro. viij.
Ad ryf. i.
Phil. iij.
i. Th. ii. q. ii.

Ro. xij.
i. Th. i. v.

sunt q̄ inq̄rūt hominē. Audiāt illi. Esca vērrī & vēter escis
deus aīr & hanc destruet. Et rurſū. Nō in cōmeſtationib⁹
& ebrietatib⁹. Et rurſū esca nos p̄medat deo. Audiāt iſti
q̄ oīa mūda mūdīs: cōinquinatīs aīr & infidelib⁹ nīhīl eſt
mūdū. Audiāt illi: quorū deus venter eſt & gloria in confu-
ſione ipſorū. Audiāt iſti. Diſcedēt q̄dē a fide & vītate. Et
paulopōſt: phibentī nūbere precipientīum abſtinere a cī-
bis q̄s deus creauit ad p̄cipiendū cū gratiarū actione fide-
lib⁹: & hīs qui cognouerūt veritatē. Audiāt illi. Bonū eſt
nō māducare carnē neq; bibere vinū: neq; facere in q̄ fra-
tus scandalizatur. Audiāt iſti. Modico vino vtēre p̄pter
ſtomachum & frequētes tuas infirmitates. Quatinus & illi
diſcant cibos carnis inordinate non appetere: & iſti creatu-
ram dei quam non appetunt non audeant cōdēnare.

Ammonitio. xxi.

Aliter admonēdi ſūt q̄ ſua ſā mīſericorditer
tribuunt: atq; aliē q̄ adhuc & aliena rapere
cōtēdūt. Admonēdi ſunt nāq; q̄ ſā ſua mīſe-
ricorditer tribuit: ne cogitatōe tumida ſup-
eos quib⁹ terrena largiūtur ſe extollāt: ne
ſcīrco ſe meliores eſtimēt: quia cōtinerī per ſe ceteros vī-
dent. Nam terrene domus dñs famulorū ordīnes mīnī-
ſterīaq; deſpartīēs: hos vt regant: illos vero ſtatuit vt ab
alijs regantur. Iſtos iubet vt neceſſaria ceterīs prebeant:
illos vt accepta ab alijs ſumant. Et tñ plerūq; offendunt q̄
regunt: et in patrīſ famillīas gratia permanent qui regunt
Iram merentur qui diſpenſatores ſunt: ſine offeſſione per-
durant qui ex aliena diſpenſatione ſubſiſtunt. Admonē-
di ſunt igitur qui tam que poſſident mīſericorditer tribuit
vt a celeſti domīno diſpenſatores eſſe poſitos ſubſidiōrum
temporalium agnoſcant: & tanto humiliter prebeant: quan-
to & aliena eſſe intelligunt q̄ diſpenſant. Cūq; in illorū mī-
niſterio quibus accepta largiuntur conſtitutos ſe eſſe conſi-
derant nequaq; eorū mentes tumor ſublenet: ſed timor
premat: Unde & neceſſe eſt vt ſollicite perpēdant: ne cōmī-
ſa indigne diſtribuant: ne quedam quibus nulla: ne nulla
quibus quedam: ne multa quibus pauca: ne pauca p̄beant

pars

q̄bus impedere multa debuerūt: ne p̄cep̄tatione hoc q̄s
tribuit inutiliter spargāt: ne tarditate petētes nocue cru
tiant: ne recipiende hic ḡfe intentio subrepat: ne dationis
lumen laudis transitorie appetitio extinguat: ne oblatum
mun⁹ confuncta tristitia obsideat: ne in bene oblato mune
re anīm⁹ plusq̄ decet hilare scat: ne sibi quicq̄ cū totū re
cte impleuerint tribuant: ⁊ simul oīa postq̄ peregerint pdant
Ne enim sibi virtutem sue liberalitatis deputent: audiant
q̄s scriptū est. Si q̄s āministrat tanq̄ ex virtute quā āmini
strat deus. Ne in benefactis imoderat⁹ gaudēat: audiat
q̄s scriptū est. Cū feceritis hec oīa q̄ p̄cepta sunt vobis: dī
cite: serui inutiles sumus que debuim⁹ facere fecimus. Ne
largitatē tristitia corrūpat: audiant q̄s scriptū est. Hilare
enī datorem diligit deus. Ne ex impenso munere transito
riam laudem querant: audiat quod scriptum est. Nesciat
sinistra tua: quid faciat dextera tua id est pie dispensationi
nequaq̄ se gloriā vite presentis admisceat: sed opus recti
tudinis appetitionem ignoret fauoris: ne impense gratie
vicissitudinem requirant: audiant quod scriptum est. Cum
facis prandium aut cenam: noli vocare amicos tuos aut
fratres tuos neq̄ cognatos: neq̄ vicinos diuites: ne forte
te ipsi reuoluerint: ⁊ fiat tibi retributio. S; cū facis cōuiuiū
voca pauperes: debiles: claudos: cecos ⁊ beat⁹ eris: quia
non habent retribuere tibi. Ne q̄ prebēda sunt citius: sero
prebeantur: audiant quod scriptum est. Ne dixeris amico
tuo: vade et reuertere: et cras dabo tibi: cum statim possis
dare. Ne sub obtentu largitatis ea que possidēt inutiliter
spargent. Audiant quod scriptum est. Studet elemosyna
in manu tua. Ne cum multa necesse sunt parua largiatur:
audiant quod scriptum est. Qui parce seminat: parce ⁊ me
tet. Ne cum pauca oportet: plurima prebeāt: ipsi postmo
dū inopiā tolerātes ad impatiētiā erisq̄ audiat quod scri
ptū est. Non vt alijs sit remissio: vobis autē tribulatio: sed
ex equalitate vestra abundantia illoz inopiā suppleat: vt
⁊ illoz abundātia vestre inopie sit supplementū Cū enī dā
tis mens ferre inopiā nescit: sed multa sibi subtrahit: occa
sionem contra se impatiētie exquirat. Prius namq̄ prepa
randus est patiētie anīm⁹: ⁊ tūc aut multa sunt aut cuncta

ff. ij.

i. Pet. iiij.

Luce. xviij.

ij. Cor. iij.

Mat. vi.

Luce. xiiij.

Prover. ij.

ij. Cor. iij.

ij. Cor. viij.

Tertia

Luce. vi.

Eccli. xij.
Thob. iij.

Mat. vi.
Luce. xij.

Mat. xxv.

Mat. xxv.

largienda: ne dñi minus equanimiter inopia irruens fert: & pmissæ largitatis merces peati: & adhuc mētē deteri? murmuratio subsequens perdat. Ne oīno nihil eis pbeāt: quib? cōferre aliqd parū debeat: audiāt qđ scriptū est. Qui petenti te tribue. Ne saltē aliqd prebeāt: qbus oīno cōferre nihil debent: audiāt qđ scriptū est. Da bono & noli recipere peccatorē. Sū fac humili: & nō dederis ipso. Et rursus. Panes tuos & vinū sup sepulturā inusti pstatue et noli ex eo manducare & bibere cū pctōribus. Panē enī suū & vinū pctōrib? pstatue: qm iniqua subsidia pro eo q iniqui sunt impendit. Unde nōnnulli hui? mūdī diuites: cū fame cruciant xpi pauperes effusis largitatibus nutrit hystriones. Qui vero indigēt etia peccatori panē suū: non quia peccator sed qz homo est tribuit nō peccatorē sed iustum nutrit: qz in illo non culpam sed naturā diligit. ¶ Admonēdi sunt etiam q iam sua misericordia iter largiuntur: vt sollicitē custodire studeāt: ne cum cōmissa pctā elemosynis redimūt: adhuc redimenda cōmittant. Ne venalē dei iustitiā estimēt: si cū curant p peccatis nimios tribuere arbitrentur se posse multū peccare. Melior q ppe est aīa q esca: melius corpus q vestimētū. Qui ergo esca aut vestimētū pauperibus largitur: sed tñ aīa vel corpis iniquitate polluit qđ minus est iustitiā obtulit et quod manus est culpe cōmittit: sua deo dedit: et se diabolo. ¶ At contra admonēdi sunt qui adhuc et aliena rapere contendunt: vt sollicitē audiāt quā veniēs in iudiciū do minus dicat. At namq. Esurini et non dedistis mihi manducare: sitiui et non dedistis mihi potum: hospes fui et nō collegistis me: nudus & nō operuistis me: infirmus & in carcere: et non visitastis me. Quibus etiam premitit dicens. Discēdite a me maledicti in ignē eternum qui pparat? est diabolo et angelis eius. Ecce nequa q audiuistis: quis rapinas vel aliena quolibet violenta cōmiserunt: & tamen eternis gehēnnis ignib? mancipantur. ¶ Hinc ergo colligenda est: quanta damnatione plectendi sunt qui rapiunt aliena si tanta aīa aduersione feriūtur qui sua indiscrete tenuerunt. Perpendāt quo eos obliget reatu res rapta: si tali subicit pene nō tradita. Perpendant quid merebit iniustitia illata: si tāta pcussione digna est pietas nō impesa. Cū aliena

pars.

rapere intendit: audiāt qđ scriptū est. Ne ei qđ multiplicat
nō suā: quousq; aggrauat cōtra se dēfū lutū. Quaro contra
se dēfū lutū aggrauare est terrena lucra cū pōdere pcrā cu
mulare: cū multiplicare larga habitatiois spacia cupiunt:
audiāt qđ scriptū est Ne qđ plūgitis domū ad domū: & agrū
agro copulatis: vsq; ad terminum loci. Nunqđ habitabitis
solitvos in medio terre: Ac si apte diceret. Quousq; vos ex
tēditis qđ hñe in eiusmodi mundo pfortes minime potestis:
Cōmucros qđē premitis: sed cōtra quos valeatis extēdere
semp inuenitis. Cū agēdis pecunijs inhiāt: audiāt qđ scri
ptū est. Quar? nō implebit pecunia: et qđ amat diuitias nō
capit fructū ex eis. s. fructus qđpe ex illis caperet: si eas bñ
spargere nō amādo voluisset. Qui vero eas diligēdo retē
net hic vtiq; sine fructu derelinq̃t. Cū repleti cūctis simul
operib; inardescūt: audiāt qđ scriptū est. Qui festinat dila
ti nō erit inocēs. pfecto ei qđ augere opes ābit: vitare pcrā
negligit: et more auiū captus cū escam terrenarum rerum
auide cōspicit: quo stranguletur peccati laqueo non agno
scit. Cum quelibet p̃sentis mundi lucra desiderant & que
de futuro dāmo patientur ignorant: audiant quod scri
ptum est. hereditas ad quam festinatur in principio: in no
uissimo benedictione carebit. Ex hac quippe vita initium
ducimus: vt ad benedictionis sortem in nouissimum venia
mus: qui itaq; in principio hereditare festinant: sortem sibi
in nouissimo benedictionis amputant: quia dum per auari
cie nequitiam hic multiplicari appetunt: illuc ab eterno pa
trimonio exheredes sunt. Cumq; plurima ambiunt: vel
obtinere cuncta qđ ambiri possunt audiant quod scriptū est.
Quid prodest hominī si totū mundum lucretur: anime ve
ro sue detrimētū faciat: Ac si aperte veritas dicat. Quid
pdest hominī si totū qđ extra se est cōgregat: si hocipsū so
lum qđ ipse est dānat? Plerūq; autem citius raptorū auari
cia corrigi: si in verbis admonētis qđ fugitiua sit p̃sens
vita mōstret: si eorū ad mediū memoria deducatur qđ et dis
tari in hoc mundo diu conati sunt: & tñ in adeptis diuitijs.
diu manere nequiverunt: quibus festina mors repente et si
mul abstulit: quicqđ eorū nequitia nec simul nec repente cō
gregauit: qđ nō solū hic rapta reliquerūt: s; secū ad iudiciū
ff. iij.

Abacuc. ij.

Esai. v.

Ecc. v.

puer. xxiij.

puer. xij.

Mat. xvi.

Tertia.

causas rapine detulerūt. horum itaq; exēpla audiant: quos in verbis suis proculdubio ⁊ ipsi cōdēnāt: vt cum post verba ad cor redeunt: imitari saltem quos iudicant erubescās

C Ammonitio. xxi.

Aliter admonēdi sunt q̄ nec aliena appetūt nec sua largiūtur: atq; alit̄ q̄ et ea q̄ habent tribuit: ⁊ tñ aliena rapere nō desistūt. Admonēdi sūt q̄ nec aliena appetūt nec sua largiūtur vt sciāt sollicitē q̄ ea de q̄ sūpti sūt cūctis hoīb⁹ terra cōis est: ⁊ idcirco alimenta quoq; omnibus communiter profert. Incassum ergo se innocentes putant qui commune dei munus sibi priuatim vendicant: qui cum accepta nō tribuūt: i. primorū nece grassant: q̄ tot pene q̄ti die pīmūt: q̄t morietū pauperū apd se subsidia abscondunt. Nā cū q̄libet necessaria indigentibus ministrat⁹ sua illis reddim⁹: nō hīa largimur iustitiē debitū poti⁹ solūm⁹ q̄ mīe op⁹ implem⁹. Uñ ⁊ ipsa veritas cū de mīa caute exhibēda loqueretur ait. Attendite ne iustitiā vestrā faciatis corā hoīb⁹. Cui quoq; sententiē etiā psalmista cōcinens dicit. Dispersit dedit pauperib⁹: iustitiā eius manet in eternum. Cum enī largitatem impensam pauperib⁹ permisisset non hanc vocare mīam: sed iustitiā maluit: q̄ qd a cōmuni dño tribuitur: iustū profecto est vt quicq; accipiunt eo cōiter vr̄atur. hinc etiā salomon ait. Qui iustus est tribuet et nō cessabit. C Ammonendi sunt quoq; vt sollicitē attendant q̄ si ficulnea que fructum nō habuit contra hanc districtus agricolā sine fructu occupat: qñ mens tencium hoc qd pdesse multas poterat: inutiliter seruat. Terrā ficulnea sine fructu occupat: qñ locū quē exercere ali⁹ p solem boni operis voluit: stultus p desidiē vmbriā premit. hi sūt nūq; dicere solent. Cōcessis vtimur: aliena nō querimus: ⁊ si digna misericordiē retributione non agimus: nulla tamē peruersa ppetramus. Quod idcirco sentiūt: q̄ videlicet aurē cordis verbis celestibus claudunt. Neq; ei diues in euangelio q̄ induebatur purpura ⁊ bysso: q̄ epulabatur quotidie splendide aliena repuisse: sed infructuose ppr̄is vñs fuisse phi

Mar. vi.

psal. cxi.

puer. xxi.

Luce. xvi.

pars.

betur: etiam post hanc vitam vitrix gehenna suscepit: non quia aliquid illicitum gessit: sed quia immoderato usu totum se licetis tradidit. ¶ Admonendi sunt tenaces: ut non erunt quod hanc puniam iniuria faciunt deo: quia danti sibi omnia nulla misericordie hostiam reddunt. hinc etenim psalmista ait. Non dabit deo placationem suam: nec precium redemptionis anime sue. Precium namque redemptionis dare est opus bonum preueniente nos gratia reddere. hinc Iohannes exclamat dicens. Jam ei securis ad radicem arboris posita est. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur: et in ignem mittetur. Qui ergo se innocuos quia aliena non rapiunt estimant: ictum securis vitæ sine preuideant: et torpore improvide securitatis amittant: ne cum ferre fructum boni operis negligunt: a presentia funditus quasi ex viriditate radicis excutentur. At contra admonendi sunt qui et ea que habent tribuunt: et aliena rapere non desistunt: nec dum valde munifici videri appetant de boni specie deteriores fiant. hi etenim propria indiscrete tribuentes: non ut supra iam diximus ad impatientie murmurationem prouult: sed cogente se inopia visus ad auariciam deuoluunt. Quid eorum meretur infelicius? quibus de largitate nascitur auaricia: et peccatorum seges quasi ex virtute seminata: prius itaque admonendi sunt ut tenere sua rationabiliter sciant: et tunc demum ut aliena non ambiant. Si enim radix culpe in ipsa effusione non eruitur: nunquam per ramos exuberans auaricie spina siccat. Occasio ergo rapiendi subtrahitur: si bene prius ius possidendi disponatur. Tunc vero admoniti audiant quomodo que habent misericorditer tribuant: quando nimirum didicerint ut bona misericordie per interiectam rapine nequiciam non confundant. Violenter enim exquirunt que misericorditer largiuntur. Sed aliud est per peccatis misericordiam facere: aliud per misericordiam peccare: que iam nequaquam misericordia nuncupari potest: quia ad dulcem fructum non perficitur: que per vires pestifere radicis amarescit. hinc est enim quod ipsa etiam sacrificia per prophetam dominus reprobat dicens. Ego dominus diligens iudicium: et odio habens rapinam in holocausto. hinc iterum dicit. Hostie impiorum abhominabiles: que offeruntur ex scelere. Qui sepe quoque et indigentibus subtrahunt: que deo largiuntur.

ps. xlvij.

Luce. iij.

Esa. lxi.
pner. xxi.

ff. iij.

Tertia

Ecdi. xliij.

tur: sed ista eos animaduersione remuat: per salomonem
dñs demonstrat dicēs. Qui immolat sacrificiū de substantia
pauperis: quasi q̄ victimat filiū in cōspectu p̄fis sui. Quid
nāq; esse intolerabilius potest q̄ mors filiū ante oculos pa-
tris. Hoc itaq; sacrificiū ista ira aspiciat ostēditur: qđ orbat
p̄fis doloū cōparat. Et tñ plerūq; ista tribuit p̄sant: ista
autē rapiūt cōsiderare dissimulat. Quasi mercedē numerant
et p̄p̄dere culpas recusant. Audiāt itaq; qđ scriptū ē. Qui
mercedes cōgregauit: misit eas in sacculū p̄tūz. In sacculo
q̄ppe p̄tūso videt: qñ pecunia mitūt: sed qñ amit tñ nō videt
Qui ergo ista largiūt aspiciūt: sed q̄tū rapiūt nō p̄pendūt
in p̄tūso sacculo mercedes mitūt: qz p̄fecto has in spem
sue fidei intuentes congerunt: sed non intuentes perdūt.

Aggel. i.

Ammonitio. xliij.

Aliter admonendi sunt discordes: atq; aliter
pacati. discordes nāq; admonēdi sunt: vt cer-
tissime sciāt qz q̄tislibet p̄tutibus polleant
spiritaes fieri nullatenus possunt: si vniri p̄
cōcordiam p̄mis negligunt. Scriptū quip-
pe est. fructus autem spiritus est caritas: gaudium pax.
Qui ergo seruare pacem nō curat: ferre fructum spirit⁹ re-
cusat. hinc paulus ait. Cū sit inter vos zelus et cōtentio: nō
ne carnales estis: hinc iterū quocq; dicit. Pacem sequimini
cū omnibus et sanctimoniam: sine qua nemo videbit deum.
hinc rursus admonens ait. Solliciti seruate vnitatē spiri-
tus in vinculos pacis. vnū corpus et vnus spūs: sicut vocati
estis in vna spe vocationis v̄re. Ad vnā ergo vocationis spē
nequa q̄ p̄tingit: si nō ad eā vnita cū p̄mis mente currat.
At sepe nōnulli quo quedā specialiter dona percipiūt: sup-
biēdo donū cōcordie qđ magis est amittūt: vt si fortasse car-
nem p̄re ceteris gule refrenatiōe q̄a edomat: cōcordare eis
quos superat abstinēdo cōtemnat. Sed quis abstinētiā
et cōcordia separat: quid admoeat psalmista p̄p̄dat: ait
enim. Laudate eū in tympano et choro. In tympano namq;
ficca et percussa pellis resonat. In choro autē voces sociis
te cōcordant. Quisquis itaq; corpus affligit: sed cōcordiam
deferit: deum quidem laudat in tympano: sed tamen enim

Sal. v.

i. Cor. iij.
hebre. xij.

Ephē. liij.

Psal. cl.

pars.

non laudat in choro. Sepe vero dum quosdam maior scientia erigit: a ceterorum societate dissungit: et quasi quo plus sapient: eo a concordie hunc desipiscunt. hi itaque audiant quid per semetipsa in veritas dicat. habete sal in vobis: et
Mar. ix.
est donum: sed damnationis argumentum. Quo enim melius sapit: eo deterius delinquit: et idcirco inexcusabiliter et multo magis merebitur supplicium: quia prudenter si voluisset potuit evitare peccatum. Quibus quoque recte per Jacobi dicit. Quod si zelus amarum habetis et contentiones sunt in corde vestro: nolite gloriari et mendaces esse aduersum veritatem. non est ista sapientia descendens desursus: sed terrena aialis dyabolica. Que autem desursum est sapientia: primum quidem pudica est: deinde pacifica. Pudica videlicet quia caste intelligit: pacifica autem quia per elationem se minime a proximorum societate dissungit. ¶ Admonendi sunt discidentes: ut novenerint quod tamen nullum boni operis deo sacrificium immolant quod tamen a primum per charitatem discordant. Scriptum namque est. Si offeras munus tuum ad altare: et ibi recordatus fueris: quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum. Ex qua preceptio pensandum est quorum ostia repellit quod intolerabilis culpa monstrat. Nam cum mala cuncta bonis sequentibus diluantur: pensamus quanta sint mala discordie: que nisi extincta funditus bonum subsequi non permittunt. ¶ Admonendi sunt discordes: ut si aures a mandatis celestibus declinant: mentis oculos ad consideranda ea que in infimis versant aperiant: quod sepe aues vni generis sese socialiter volando non deserunt: et quod gregatim a alia bruta pascunt. Que si solemter conspiciamus concordando sibi irrationalis natura indicat quantum malum per discordiam rationalis natura committat: quoniam hec rationis intentione perdidit: quod illa motu naturali custodit. ¶ At contra admonendi sunt pacati: ne dum plusquam necesse est pacem quam possidet amant: ad perpetuam pervenire non appetant. Plerumque enim grauis intentione mentium rerum tranquillitas temperat: ut quo non sunt molesta que obtinent: eo minus amabilia fiant que vocant. et quo delectant presentia: eo non

Jaco. iij.

Matth. v.

Tertia

requirant eterna. Vñ ⁊ per semetipsam veritas loquens cū
 terrenam pacem a superna distingueret: atq; ad v̄turam
 discipulos ex presenti prouocaret: ait. Pacem relinquo vo-
 bis: pacē meā do vobis. Relinquo scilicet transitoriam: do
 mansurā. Si ergo in eā cor que relicta est figit: nunq̃ ad il-
 lam q̃ danda est peruenit. Pax ergo presens ita tenēda est
 vt ⁊ diligi debeat ⁊ cōtemni: ne si immoderate diligit: dili-
 gētis animus in culpa capiat. Unde ⁊ admonēdi sunt paca-
 ti: ne dū nimis humanā pacem desiderāt: prauos hominū mo-
 res nequaq̃ redarguāt: ⁊ cōsentiendo peruersis: ab aucto-
 ris fuisse pace disūgāt: ne dū humana foras iurgia metuūt
 interni federis discessione feriātur. Quid est ei pax trāsito-
 ria nisi quoddam vestigium pacis eterne? Quid esse ergo
 dementius potest: q̃ vestigia in puluere impressa diligere
 sed ipsum a quo impressa sunt nō amare. Hinc dauid dum
 totum se ad federa pacis interne constringeret: testatur q̃
 cū malis concordiam non teneret dicens. Nōne qui oderūt
 te dñe oderā ⁊ sup inimicos tuos tabescebā. Perfecto odio
 oderā illos: inimici facti sunt mihi. Inimicos etem dei pfe-
 cto odio odisse est: ⁊ q̃ facti sunt diligere: ⁊ q̃ faciūt incre-
 pare. mores prauoz premere vite pdesse. Pensandū ergo
 est qñ ab increpatōe quiescit: q̃ta culpa pat cū pessimis te-
 net. Si ppheta tātus hoc velut in hostiā deo obrulit q̃ con-
 tra se p dño prauoz inuicicias excitauit. hinc est q̃ trib⁹
 leui assumptis gladijs p castrorū media transiens: q̃ ferien-
 dis noluit peccatoribus parcere: deo manus dicta est cōse-
 crasse. hinc phinees peccātium ciniū gratiā spernens: cos
 eūtes cum madianitis pertulit ⁊ iram dñi iratus placauit.
 hinc per semetipsam vitas dicit. Quid putatis: q̃ pacem
 veni mittere in terrā: Non utiq; sed gladium. Maloz nā-
 q; cū incaute amicitij iūgimur: cui p̃sel igamur. Unde iosa-
 pha q̃ tot de anteacta vita preconij attollit: de achab re-
 sis amicitij pene periturus increpatur. Cui a dño per p-
 phetā dicit. Impio prebens auxiliū: ⁊ his qui oderunt dñm
 amicitia iūgeris: ⁊ idcirco iram quidez dñi merebaris: sed
 bona opera muēta sunt in te eo q̃ abstuleris lucos de terra
 iuda. Ab illo enim qui summe rectus est eo ipso iam discre-
 pat: quo peruersorum amicitij vita nostra concordat. Ad

Johan. xliij.

ps. cxxxvij.

Exo. xxxij.

Nume. xxy.

Matth. x.

ij. paraf. xvi.

pars.

monendi sunt pacati ne si ad increpationis verba promissit:
temporale pacē sibi perturbari formidēt. Rursusq; admo-
nendi sunt vt eandem pacem dilectione integra intrinsecus
teneant: quam per infectionē vocis sibi extrinsecus turbant.
Quod vtrumq; prouide se dauid seruasse perhibet: cum dī ps. cxix.
cit. Cum hīs qui oderunt pacem eram pacificus: cu; loque-
bar illis impugnabant me gratis. Ecce loquēs impugnaba-
tur: sed tamen impugnatus erat pacificus: quia nec infan-
tes cessabat reprehendere: nec reprehensos negligebat a-
mare. hinc etiā paul⁹ ait. Si fieri potest quod ex vobis est
cū omnibus hominib⁹ pacē habentes. hortatur⁹ enī disci- Ro. xij.
pulos vt pacem cū omnibus haberēt: premisit dicēs si fieri
potest: atq; subiunxit: qđ ex vobis est. Difficile quippe erat
vt si male acta corripere: habere pacē cū omnib⁹ possent.
Sed cum tēporalis pax in prauorū cordibus ex nostrā incre-
patione cōfunditur: inuiolata necesse est vt in nostro corde
seruet. Recte itaq; ait: quod ex vobis est: ac si nimis dicat.
Quia pax ex duarū partium cōsensu subsistit si ab eis q̄ cor-
ripuntur expellitur: integra tamen in vestra qui corripitis
mente teneatur. Unde rursus id em discipulos admonet dī-
cens. Si quis non obedit verbo nostro per epistolam hanc: ij. Thess. ij.
et hunc notate et non cōmisceamini cum illo vt confundatur.
Atq; illico subiunxit. Et nolite vt inimici existimare illum:
sed corripite vt fratres. Ac si diceret. Pacem cū eo exteriorē
soluite: sed interiorē circa illum medullitus custodite: vt
peccantis mentem sic vestra discordia feriat: quatinus pax
a cordibus vestris nec abnegata discedat.

Ammonitio. xxiiij.

Aliter admonēdi sunt seminātes iurgia: atq;
aliter pacifici. Ammonēdi nāq; sunt qui iur-
gia semināt: vt cui⁹ sunt sequaces agnoscāt.
De apostata q̄ppe angelo scriptū est. Cum
bone messi inserta fuisset zizania: inimic⁹ hō
hoc fecit. De cuius etiā mēbro per salomonē dicit. hō apo-
stata vir inutilis gradit ore pueris: amittit oculis terit pede
digito loquit⁹ prauo corde machinat⁹ mali: et omni tempore
iurgia seminat. Ecce quē seminātē iurgia dicere voluit: pūo

Matth. xij.

puer. vi.

Tertia

Amos. i.

intentio peruersa non raperet: nisi prius superbia inflaret.
Dum enim se pre ceteris sapientes arbitrantur: sequi alios
ad melius intellecta despiciunt: atq; vt apud imperitum
vulgus scientie sibi nomen extorqueant: student summo pe-
re et ab alijs recte intellecta destruere: et sua peruersa ro-
bore. Unde bene per prophetam dicitur. Secuerunt pre-
gnantes galaad: ad dilatandum terminum suum. Galaad
namq; aceruus testimonij interpretatur. Et quia cuncta si-
mul congregatio ecclesie per confessionem seruit testimo-
nio veritatis: nō incongrue per galaad ecclesia exprimitur:
que ore sanctorum fidelium de deo queq; sunt vera testa-
tur. Pregnantes autem galaad vocantur anime: que intel-
lectum verbi ex diuino amore concipiunt et si ad perfectum
tempus veniant: conceptam intelligentiam boni operis
ostensione pariture sunt. Terminis vero suum dilatare est
opinionis sue nomen extendere. Secuerunt ergo pregnan-
tes galaad ad dilatandū terminum suum: quia nimirū here-
tici mentes fidelium que iam aliquid de veritatis intelles-
tu cōceperāt peruersa predicatione perimūt: et sciētie sibi
nomen extendunt. Parulorum quippe corda iam de vera
bi conceptione grauida et rois gladio scindunt: et quasi do-
ctrine sibi nomen faciunt. hos ergo cum conamur instrue-
re in peruersa sentiant ad moneamus: prius necesse est ne
inane gloriā querant. Si enim radix elationis abscondit
cōsequenter rami prauæ assertionis arefiunt. ¶ Admonēdi
sunt etiam: ne errores discordiasq; generādo legem dei (q̃
idcirco data est vt sacrificia sathane prohibeat: eandem
ipsam) in sathane sacrificium vertant. Unde per prophetā
dominus queritur dicens. Vendi ei frumētum vinum et oleū
et argentum multiplicauit eis et aurum que fecerunt baal.
frumentum quippe a domino accipimus: quādo in dictis
obscurioribus subducto tegmine littere per medullam spī-
ritus legis interna sentimus. Vinum suum dominus nobis
prestat: cum scripture sue alta predicatione nos inebuiat.
Oleum quoq; suum nobis tribuit: cum preceptis apertioribus
vitam nostram blanda lenitate disponit. Argentum
multiplicat: cū nobis luce veritatis plena eloquis submini-
strat. Auro quoq; nos ditat: quando cor nostrum intellectu

Osai. i.

pars

summi fulgoris irradiat. Que cuncta heretici baal offerunt: quia apud auditorum suorum corda corrupte omnia intellegendi peruertunt. Et de frumento dei vino atque oleo argento pariter et auro sathane sacrificium immolant: quia ad erorem discordie verba pacis inclinant. Unde admonendi sunt ut perpendant quia dum peruersa mente de preceptis pacis discordiam faciunt in isto dei examine ipsi de verbis vite moriuntur. ¶ At contra admonendi sunt qui recte quidem verba legis intelligunt: sed hec humiliter non loquuntur: ut in diuinis sermonibus priusquam alijs eos proferant: se metipso requirant ne insequentes aliorum facta se deserrant. Et cum recte cuncta de sacra scriptura sentiant: hoc solum quod per illam contra elatos dicitur non attendant. Improbis quippe et imperitus est medicus: qui alium mederi appetit: et ipse vulnus quod patitur nescit. Qui igitur verba dei humiliter non loquuntur: profecto admonendi sunt ut cum medicamenta egris apponunt prius virus sue pestis inspiciant: ne alios medendo ipsi moriantur. Admoneri debent ut considerent: ne a virtute dicendi qualitate discordent ne loquendo aliud et ostendendo aliud predicent. Audiant quod scriptum est. Si quis loquitur: quasi sermones dei. Qui ergo verba que proferunt ex proprijs non habent cur quasi de proprijs tument. Audiant quod scriptum est. Sicut ex deo coram deo in christo loquimur. Ex deo enim coram deo loquitur: qui predicationis verbum et quia a deo accipit intelligit et placere per illud deo non hominibus querit. Audiant quoque quod scriptum est. Abominatioli dñi est omnis arrogans. Quia videlicet dum in verbo dei laudem ac gloriam propriam querit: ius dantis inuadit: eumque laudi sui postponere nequaquam metuit: a quo hoc ipsum quod laudatur accepit. Audiant quod predicatori per salomonem dicitur Bibe aquam de cisterna tua et fluens putei tui deriuentur: et fontes tui foras: et in plateis aquas diuide. habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Aquam quippe predicator de cisterna sua bibit: cum ad cor suum rediens prius audit ipse quod dicit. Bibit euidem sui fluens putei: si sui irrigatione verbi infunditur. Tibi bene subiungitur. Deriuentur fontes tui foras.

Prover. xvi.

Prover. v.

Ibidem.

Certia.

ras: & in plateis diuide aquas rectū quippe est vt ipse pri-
bibat: & tunc predicando alijs influat. frontes quippe so-
ras deriuare est exterius alijs vni predicationis infunde-
re. In plateis a lit aquas diuidere est in magna auditorum
āplitudine iuxta vniuscuiusq; ālitatē diuina eloquia dispē-
sare. Et qz plerūq; inanis glorie appetitus surrepit dū ser-
mo dei ad multorū noticiā currit. Postqz vero dictū est in
plateis aq̄s diuide: recte subiūgit habeto eas sol⁹: nec sint
alieni participes tui. Alienos q̄ppe malignus spūs vocat.
De quibus p̄ pphetā tētatī hoīs voce dī. Alieni insurrexe-
rūt in me: & fortes quesierunt animā meā. At ergo aquas
& in plateis diuide: & tamen solus habe. Ac si apertius di-
cat. Sic necesse est vt predicationi exterius seruiss: quatis-
nus per elationem te immundis spiritibus non coniungas:
ne in diuini verbi ministerio hostes tuos ad te participes
admittas. Aquas ergo & in plateis diuidim⁹: & tñ soli possi-
demus: qm̄ & exterius late predicationem fundimus: et tñ
per eam humanas laudes assequi minime ambimus.

Ibidem.
Psal. liij.

Ammonitio. xxvj.

Alter quoq; admonendi sunt qui cum predi-
care digne valeant: pre nimia humilitate
formidant: at qz aliter admonēdi sunt: quos
a predicatione imperfectio vel etas prohibet:
& tamen precipitatio impellit. Admo-
nendī namq; sunt qui cum predicare vtiliter possunt: immo-
derata tamē humilitate refugunt vt ex minori considera-
tione colligant: quantum in maioribus delinquant. Si enī
indigentibus proximis ipsi quas habent pecunias. Abscon-
derēt adiutores proculdubio calamitatis extirpissent. Quo
ergo reatu constringantur aspiciant: qui dum peccantibus
fratribus verbum predicationis subtrahunt: morientibus
vire remedia abscondunt. Unde & bene quisdam sapiens di-
cit. Sapiencia abscondita et thesaurus inuisus: que vtilis-
tas in vtriusq; Si populum fames attereret / et occulta fru-
menta ipsi seruarent: auctores proculdubio mortis exister-
rent. Qua itaq; plectendi sunt pena considerent: qui cum

Ecl. xx.

Tertia

Cas. viij.

Exo. xxxij.

Ibidem.

bia mea non phibebo dñe tu cognouisti. Iusticiā autē tuā non abscondi in corde meo: veritatem tuam ⁊ salutare tuū dixi. Audiant qđ sponsi colloquio ad sponsam dicunt. Que habitas in hortis amici ausculta: fac me audire vocē tuā. Ecclesia quippe in hortis habitat: que ad viriditatem intima exculata plantaria virtutū seruat. Cui⁹ vocē amicos auscultare est electos quosq; verbū predicationis illi⁹ desiderare: quā videlicet vocē spūsus audire desiderat: qđ ad predicationem eius p electorū suorū alas anhelat. Audiant qđ moyses cū irascentē deū populo cerneret: ⁊ assumi ad vici scendū gladios iuberet: illos a pte dei denunciāt existerē qđ delinquentium scelera incunctatē feriret dicēs. Si qđ dñi est iungantur mihi ponat vir gladium sup femur suum. Ite ⁊ redite de porta vsq; ad portā p mediū castrorū ⁊ occidat vnusquisq; fratrē suū ⁊ amicu ⁊ proximu suum. Gladiū qđpe sup femur ponere est pdicationis studiū voluptatib⁹ carnis auferre: vt cū scā qđ studet dicere: curet necesse ē illicitas suggestiones edomare. De porta vero vsq; ad portā ire est a vitio vsq; ad vitiū p qđ ad mētē moys igredit increpando discurre. Per mediū vero castrorū trāsire est rāta equitate intra ecclesiā vivere: vt qđ delinquentiū culpas redarguit: null⁹ se debeat fauore declinare. Tñ est recte subiugitur. Occidat vir fratrē ⁊ amicu ⁊ proximu suum. fratrem scilicet ⁊ amicum et proximum interficit: qui cum puniēda inuenit ab increpationis gladio nec eis quos per cognationem diligit parcit. Si ergo ille dei dicitur qui ad feriēda vitia zelo diuini amoris excitat: pfecto esse se dei denegat: qđ in quantū sufficit increpare vitam carnaliū recusat. At cōtra admonendi sunt: quos a predicationis officio vel ipsefectio vel etas prohibet: ⁊ tamen precipitatio impellit: ne dum tanti sibi on⁹ officij precipitatione arrogans: viā sibi subsequēris meliorationis abscondāt: ⁊ cū arripiunt intentū pestine qđ nō valent: perdant etiā quod implere quādoq; sepestine potuissēt: atq; scientiā quā incōgrue conant ostēdere: iuste ostendant amississe. Admonēdi sunt vt cōsiderēt qđ pulli auris si ante pēnarū perfectionem volare appetant vñ ire in alta cupiunt: inde in ima mergantur. Admonēdi sunt vt considerent qđ structuris recētib⁹ necdum solidatis

pars

si tygnor pondus superponit: nō habitaculū: sed ruina fabricatur. Admonendi sunt: vt considerent q̄ conceptas soboles femine si priusq̄ plene formentur: pferunt/ nequaq̄ domos: sed tumultos replēt. hinc est q̄ ipsa veritas que repente quos vellet roborare potuisset: vt exemplum sequēti bus daret: ne imperfecti predicare presumerēt: postq̄ discipulos de virtutis predicatione instruxit: illico adiunxit. Vos autem sedete in ciuitate quo ad usq̄ induamini virtute ex alto. In ciuitate quippe confedemus: si intra mentis nostrarum nos claustra constringimus: ne loquendo exteriorius euagemur: vt cum virtute diuina perfecte induimur tunc quasi a nobis metipsis foras quasi alios instruētes examus. hinc per quendam sapientē dicitur. Adolēscēs loquere in causa tua vtr. Et si bis interrogatus fueris: habeat initium responsio tua. hinc est q̄ idem redemptor: noster cū in cellis sit conditor et ostēsiōe sue potētie semp̄ doctor angelorū ante trigemale tempus in terra magister noluit fieri hoīs: vt videlicet p̄cipitib⁹ vi saluberrimi timoris infunderet: cū ipse etiā q̄ labi nō posset: pfecte vite grām non nisi perfecta etate predicaret. Scriptū q̄ppe est. Cū fact⁹ esset aīozum duodecim: remāsit puer iesus in hierusalē. De quo a parentibus requisito paulopost subdit. Inuenerunt illū in templo sedentē in medio doctorum: audientem illos et interrogantē. Vigilātū itaq̄ p̄sideratione p̄fandū est: q̄ cū iesus annorū duodecim dixit in medio doctorū sedēs: nō docēs: sed interrogās inuenit. Quo exēplo scilicet ostenditur: ne infirmus docere quis audeat: si ille puer doceri interrogando voluit: qui per diuinitatis potentiam verbum scientie ipsis suis doctoribus ministravit. hinc vero per paulum discipulo dicitur. Precipe hec et doce: nemo adolēscētiā tuā cōtemnat. Sciendum nāq̄ nobis est: quia in sacro eloquio aliquando adolēscētia iuuentus vocatur. Quod citius ostenditur: si salomonis ad mediū verba proferatur: qui ait. Letare iuuenis in adolēscētia tua. Si enī vtrāq̄ vñū esse non decerneret: quem monebat in adolēscētia iuuenem non vocaret.

Luce. xxiij.

Ecc. xxxij.

Luce. ij.

Ibbidem

Ad tyt.

Ecc. xi.

Ammonitio. xxvij.

Es. ij.

Tertía

Aliter admonēdi sunt: q̄ in hoc q̄d tempora:
 liter appetūt tūc. p̄sperant: atq; aliter q̄ ea
 quidē q̄ mūdi sunt cōcupiscūt: sed tñ aduer:
 sitatis labore fatigāt ur: admonēdi nāq; sūt
 q̄ in hoc q̄d t̄p̄aliter appetunt. p̄sperant: ne
 cū cūcta ad votū suppetūt: datē querere negligāt: ne in his
 q̄ dātur animū figāt: ne pegrinationē. p̄ patria diligāt: ne
 subsidia itineris in obstacula p̄uentionis vertāt: ne nocturno
 lune lumie delectati claritatē solis videre refugiat. Admo
 nēdi itaq; sūt vt queq; in hoc mūdo cōsequūtur: claritatis
 solacia nō autē premia retributionis credāt: s; cōtra fauo
 res mundi mētem erigant: ne in eis ex tota cordis delecta
 tione succūbant. Quisquis enī. p̄speritatē qua vtitur apud
 iudiciū cordis melioris vite amore nō reprimat: fauorē vite
 transiens in mortis p̄petue occasionem vertit. hinc est ei
 q̄ sub idumeorū specie: q̄ vincendos se. p̄speritati sue reliq;
 runt: in huius mundi successibus letantes increpantur cum
 dicitur. Dederūt terram meā sibi ihereditatem cum gau
 dio: et toto corde et aio. Quibus verbis perpenditur q̄ non
 solū q; gaudeant: sed q̄ toto corde et ex aio gaudeāt: distri
 cta rephēsiōne seriant. hinc salomō ait. Auersio paruulorū
 interficiet eos: et p̄speritas stultorū p̄det illos. hinc paul⁹
 admonet dicens. Qui emunt tanq; nō possidētes: et q̄ vtunt
 hoc mūdo tanq; nō vtant: vt videlicet sic nobis q̄ suppetūt
 exterius seruiāt: quatinus a supne delectationis studio ani
 mū nō inflectāt: ne luctū nobis interne pegrinationis tēpe
 rēt ea q̄ in exiliū positis subsidia p̄bēt: et quasi felices in trā
 sitoria nos gaudeam⁹ qui ab eternis nos iterim miseros
 cernimus. hinc nāq; est q̄ de electorum voce dicit ecclesia.
 Leua eius sub capite meo: et dextera illi⁹ āplexabitur me:
 Sinistram dei p̄speritatem videlicet vite presentis qua
 si sub capite posuit: quam intentione summi amoris premis
 Dextera vero dei eam amplectitur: quia sub eterna eius
 beatitudine tota deuotione continetur. hinc rursus per
 salomonem dicitur. Longitudo dierum in dextera eius: in
 sinistra vero eius diuitie: et gloria. Diuitie atq; et gloria
 qualiter sint habenda docuit: que posita in sinistra memos
 rauit. hinc psalmista ait. Saluū fac dextera tua. Neq; enī

puer. i.

i. Cor. iij.

Cant. ij.

puer. iij.

Psal. cvij.

pars

ait manu: sed dextera vt videlicet cū dextera diceret: quia eterna salutē q̄reret idicaret. hic rurſū scriptū est. Dexte-
 ra man⁹ tua dñe cōfregit inimicos. hostes ei dei ⁊ si in fini-
 stra ei⁹ p̄ficiūt: in dextera frangūtur: quia plerūq; prauos
 vita p̄sens eleuat: sed aduentus eterne beatitudinis dānat
 Admonēdi sūt q̄ i hoc mūdo p̄sperant: vt solerter p̄siderēt
 q̄ p̄sentis vite p̄speritas aliqñ idcirco datur vt ad melio-
 rē vitā puocet: aliqñ nō vt in eternū plen⁹ dānet. hinc est
 ei q̄ plebi israelitice chanaan terra p̄mittit: vt quādoq; ad
 eterna sperāda puocet. Neq; enī rudis pplus ille p̄missio-
 nib⁹ dei in lōgiquū crederet: si a p̄missore suo nō etiā e vi-
 cino aliqd p̄cepisset. Ut ergo ad eternoꝝ fidē citius robo-
 retur: nequa q̄ spe ad res: sed reb⁹ quoq; ad sp̄ē trahit. Qd
 liquido psalmista testatur dicēs. Dedit eis regiones gen-
 tibus: ⁊ labores populozum possederunt. Ut custodiant iusti
 ficationes eius et legem eius exquirant. Sed cum largien-
 tem deum humana mens boni operis rep̄satione non se-
 quitur: vnde nutrita pie creditur: inde iustius damnatur.
 hinc enim per psalmistam dicitur. Deiecisti eos dñi aliena
 rētur. Quia videlicet reprobis cum recta opera diuinis mu-
 neribus non rependunt: cum totos se hinc deserunt et as-
 fluentibus p̄speritatibus dimittunt vnde exterius p̄fusi-
 ciunt inde ab intimis cadunt. hinc est q̄ in inferno cruciato
 diuiti dicitur. Recepisti bona in vita tua. Idcirco etenim
 recipit bona in vita sua malus: vt illic plenius mala recipe-
 ret: quia hic fuerat nec per bona conuersus. ¶ At contra
 admonendi sunt qui ea quidem que mundi sunt concupi-
 ſcunt: sed tamē aduersitatis labore fatigant: vt sollicita con-
 sideratione perpendant creator dispensatoꝝq; cunctozum
 quanta super eos gratia vigilat: quos in sua desideria non
 relaxat. Ergo quippe quē medicus desperat: cōcedit vt cū
 cta que cōcupiscit accipiat. Nā qui sanari posse creditur: a
 multis que appetit p̄hibetur. Et pueris nūmos subtrahi-
 mus: quibus tota simul patrimonia hereditibus reseruam⁹
 hinc ergo despe eterne hereditatis gaudium sumāt quos
 aduersitas vite temporalis humiliat: quia nisi saluandos
 eos in perpetuum cerneret erudiēdos sub discipline regis-
 mine diuina dispensatio non frenaret. ¶ Admonēdi itaq;

psal. clix.

psal. lxxi.

Luce. xxi.

Tertia

l. Re. xxiij.

ii. Re. xi.

ij. Re. xl.

sunt qui in his que temporaliter concupiscunt: aduersitatis labore fatigantur: vel solliciti gliderent q plerūq; etiā iustos cū temporalis potētia instulit: velut in laqueū culpa cōphendit. Nā sicut in priorihui⁹ voluminis pte iam diximus deo dauid pri⁹ amabilis i rector fuit in seruitio q̄ cū puenit ad regnū. Seruus nāq; amore iustitie deprehensū aduersariū ferire timuit. Rex autem persuasionē luxurie deuotum militem etiā sub studio fraudis extinxit. Quis ergo opes: quis potestatem: quis gloriam querit innoxie sterili exsterunt noxia qui hec habuit non quesita? Quis inter hec sine magno discriminis labore saluabilis illi in his culpa interueniente turbatus: est qui ad hec fuerat deo eligente preparatus? Admonendi sunt vt cōsiderent q; salomon q post tantā sapiētīā vsq; ad idolatriā cecidisse describit: nūq; hū in hoc mūdo prius q̄ caderet aduersitatis habuisse memoratur. Sed cōcessa sapientis funditus cor deseruit: quod nulla vel minima tribulationis disciplina custodiuit.

Ammonitio. xxviij.

Aliter admonēdi sūt coniūgijs obligati: atq; alij coniūgi nexib⁹ liberi. Admonēdi sūt nāq; coniūgijs obligati: vt cū vicissim q sūt alteri⁹ cogitāt sic eorū quisq; placere studeat cōiugi vt nō displiceat qditori: sic enī q hui⁹ mūdi sūt agāt: vt tñ appetere q dei sunt nō omittāt: sic de bonis p̄sentib⁹ gaudeat vt tñ sollicita intētiōe mala eterna p̄tē mescāt: sic de malis tēporalib⁹ lugeāt: vt tñ cōsolatione integra sp̄s in bonis perēnib⁹ figāt: quatin⁹ dū in transitu cognoscūt omne quod agūt: in māsione sciāt quod appetunt nec mala mūdi cor confringant: cum spes bonorum celestib⁹ roborat: nec bona p̄sentis vite decipiant: cū suspecta subsequēntis iudiciū mala contristant. Itaq; animus christiano coniūgi est et infirmus et fidelis: qui & plene cuncta tēporalia de spicere non valet: et tamen eternis se coniungere p̄ desiderū valet: Quis in delectatione carnis interī in ceat superne spei refectione cōualescat. Et si habet que mundi sunt in vsu itineris: speret que dei sunt in fructu peruentiōis: nec totum se ad hoc quod agit conferat: ne ab

pars.

eo quod robuste sperare debuit fundit⁹ cadat. Quod bene
 breuiter paulus exprimit: dicens. Qui habent uxores tan-
 q̃ nō habētes sint: & q̃ sient tanq̃ nō sientes: et q̃ gaudent
 tanq̃ nō gaudentes. Uxorē quippe quasi nō habēdo habet
 q̃ sic p̃ illā carnali consolatione vult: vt tñ nūq̃ ad praua ope-
 ra a melioris intētionis rectitudine ei⁹ amore flectat. Uxorē
 quasi nō habēdo habet: q̃ trāsitōria eē cūcta cōspiciēs curā
 carnis ex necessitate tolerat: sed eterna gaudia spūs ex de-
 siderio expectat. Nō flēdo autē flere est sic exteriora aduer-
 sa plāgere: vt tñ nouerit eterne quoq̃ sp̃ei cōsolatione gau-
 dere. Et rursum. Non gaudēdo gaudere est sic de infimis
 alium attollere. vt tñ nunq̃ desinat summa formidare. Vbi
 quoq̃ apte paulo post idē doctor ac predicator gentiū sub-
 dit: dicens. Præterit em̃ figura hui⁹ mundi. Ac si aperte di-
 ceret. Nolite constanter mundū diligere qñ & ipse non po-
 teret. Noli te constanter mundū diligere qñ & ipse non po-
 teret quem diligitis stare. Incassum cor quasi amātes figitis
 dum fugit ipse quem amatis. ¶ Admonendi sunt coniuges
 vt ea in quibus sibi aliqui displicēt: & patientes inuicem to-
 lerent & exhortantes inuicē saluent. Scripturū hāc est. In-
 uicem onera vestra portate: & sic adimplebitis legem chr̃i-
 sti. Lex quippe chr̃isti charitas est: quia ille nobis et largi-
 ter sua bona contulit: & equanimit̃ mala nostra portauit.
 Tunc ergo legem chr̃isti & eius mandata imitando cōple-
 mus: quando et nostra bona benigne conferimus: & nostro-
 rū mala pie sustinemus. ¶ Admonendi quoq̃ sunt & coniu-
 ges: vt eorū quisq̃ non tamē que ab altero tolerat: quā que
 ab ipso tolerentur attendat. Si em̃ sua que portant cōside-
 ret: ea que ab altero sustinet leuius portat. ¶ Admonendi
 sunt cōiuges vt suscipiende prolis se meminerint causa cō-
 iunctos: & cum immonderate admixtioni seruiētes: p̃pa-
 gationis articulum in vsum transferunt voluptatis. perpen-
 dant q̃ licet extra nō exeāt: in ipso tñ coniugio coniugū iu-
 ra transcendunt. Unde necesse est vt crebrius exoracionibus
 deleant q̃ pulchram copule speciem admixtis voluptati-
 bus sedant. hinc est enim q̃ peritus medicine celestis apo-
 stolus non tam sanos instituit q̃ infirmis medicamenta
 mōstrauit dicens. De quibus scripsistis mihi: bonum est ho-

1. Cor. vii:

Ibidem.

Sal. v.

1. Cor. vii.

Tertia

quisque suam habeat uxorem: et unaqueque suum virum habeat
 Qui enim fornicationis metum premisit: profecto non stantibus
 preceptis contulit: sed ne foras in terram ruerent: lectum
 cadentibus ostendit. Unde adhuc infirmantibus subdi-
 dit. Uxori vir debitum reddat: similiter et uxor viro. Quibus
 dum in magna honestate coniugii aliquid de voluptate lar-
 giret: paulo post subdidit. Hoc autem dico secundum indulgentiam:
 non secundum imperium. Culpa quidem esse immixta: quod indulgeri
 perhibetur. Sed que tanto citius relaxet: quanto non per hanc
 illicitum quid agitur: sed hoc quod est licitum sub moderamine
 non tenet. Quod bene Loth in semetipso exprimit: qui ardē-
 tem sodomam fugit: sed tamen segor inueniens nequaquam mox mon-
 tana conscendit. Ardente quippe sodomam fugere est illi:
 cita carnis incendia declinare. Altitudo vero motum est
 mundicia continentis. Vel certe quasi in monte sunt quod etiam
 carnali copule inheret: sed tamen extra suscipiende proles
 admixtionem debitam nulla carnis voluptate solvuntur. In
 monte quippe stare quid est nisi fructus propagationis in carne
 non querere? In monte stare est carni carnaliter non adhe-
 rere. Sed quia multi sunt qui scelera quidem carnis desce-
 runt: nec tamen in coniugio positi usus solummodo debiti iu-
 ra conservant. Exiit quidem Loth sodomam: sed tamen mox ad
 montana non peruenit: quia iam damnabilis vita relinquitur:
 sed adhuc celsitudo coniugalitatis continentie subtiliter non
 tenetur. Est vero in medio segor civitas: que fugiētem saluet
 infirmum: quia videlicet cum sibi per incontinentiam miscetur
 coniuges: et lapsus sceleris fugiunt: et tamen venia saluantur
 quasi parvam civitatem inveniunt in qua ab ignibus defendantur:
 quia coniugalitatis hec vita non quidem in virtutibus mixta est: tam-
 men a suppliciis secunda. Unde isidorus. Loth ad angelum dicit.
 Est civitas hic iuxta ad quam possum fugere parva et saluabor
 in ea. Nihil non modicum est: et vivet anima mea in ea. Iuxta
 ergo dicitur: et tamen ad salutem tutam perhibet: quia coniugalitatis
 vita nec a mundo longe divisa est: nec tamen a gaudio salutis
 aliena. Sed tunc in hac actione vitam suam coniuges quasi in par-
 va civitate custodiunt: quando pro se assidue deprecationibus
 intercedunt. Unde et recte per angelum ad eundem loth dicit. Ecce
 etiam in hoc suscepi preces tuas: ut non subvertam urbem

Ibidem.

Ibidem.

Gene. xix.

Gene. xix.

Ibidem.

pars.

pro qua locutus es. Quia videlicet cum deprecatio fundit
 deo: nequaquam coniugij vita damnatur. De qua deprecatio
 ne quoque paulus admonet dicens. Nolite fraudare invicem
 nisi forte ex consensu ad tempus: ut vacetis orationi. i. Cor. vij.
 At contra admonendi sunt qui ligati coniugijs non sunt: ut cele-
 stibus preceptis eo rectius serviant: quo eos ad curas mū-
 di nequaquam iugum copule carnalis inclinat: ut quos unus li-
 citum coniugij non gravat: nequaquam pondus illicitum terrene
 sollicitudinis premat: sed tanto eos paratiores dies ultionis
 quanto expeditiores inveniatur: ne quo meliora agere vacantes
 possunt: sed tamen negligunt: eo supplicia deteriora merean-
 tur. Audiant quod apostolus cum quosdam ad celibatus gra-
 tiam instrueret non coniugium spernit: sed curas mundi nasce-
 tes ex coniugio repulit dicens. Hoc ad utilitatem vestram Ibidem
 dico. Non ut laqueum vobis iniiciam: sed ad id quod hos
 nescitum est: et quod facultates prebeat sine impedimento do-
 mino observandi. Ex coniugijs quippe terrene sollicitudi-
 nes prodeunt: et idcirco magister gentium auditores suos
 ad meliora persuasit: ne sollicitudine terrena ligarent. Quos
 ergo celibem curarum secularium impedimentum prepe-
 dit: et coniugio se nequaquam subdidit: et tamen coniugij one-
 ra non evasit. Admonendi sunt celibes ne sine damnationis
 iudicio misceri se feminis vacantibus putent. Cum enim pau-
 lus fornicationis vitium tot criminibus execrandis inseruit
 cuius sit reatus indicavit dicens. Neque fornicatores: neque i. Cor. vi.
 servientes idolis: neque adulteri: neque molles: neque masculo-
 rum concubitores: neque fures: neque avari: neque ebriosi: neque
 maledici: neque rapaces regnum dei possidebunt. Et rursum Ibidem.
 Fornicatores autem et adulteros iudicabit deus. Admonen-
 di sunt itaque: ut si tentationum procillas cum difficultate sa-
 lutis tolerant: coniugij portum petant. Scriptum namque est. i. Cor. vij.
 Melius est nubere quam viri. Sine culpa scilicet ad coniugium
 veniunt: si tamen nec dum meliora voverunt. Nam quisque
 bonum maius subire proposuit: bonum minus quod licuit il-
 licitum fecit. Scriptum quippe est. Nemo mittens manum suam Luce. ix.
 ad aratrum et respiciens retro: aptus est regno celorum. Qui
 igitur fortiori studio intenderat: retro convincitur respicere
 si relictis amplioribus bonis ad minima retorquetur.

Tertia Ammonitio. xxix.

Aliter admonēdi sunt peccatorz carnis cōscī
atq; aliter ignari. Admonēdi nāq; sunt pec
cata carnis experti: vt mare salē post nau
fragiū metuant: ⁊ pditionis sue discrimina
vī cognita phoretēcat: ne q̄ pie post perpes
trata mala seruati sunt: hec improbe repetendo moriantur
Vnde peccanti anime nunq̄ a peccato desinētī dicit. frōs
mulieris meretricis facta est tibi: nolūsti erubescere. Ad
monēdi sunt itaq; vt studeāt quatin⁹ si accepta nature boz
na integra seruare noluerūt saltē scissa resarīāt. Quib⁹ ni
mirū necesse est: vt ppendant in tam magno fidelisū nūero
q̄ multi ⁊ se illibatos custodiāt: ⁊ alios ad errore cōuertāt.
Quid ergo isti dicturi sunt: si alijs integritate stātibus ipi
nec post damna resipiscāt: Quid dicturi sunt: si cū multi ⁊
alios secū deferunt ad regnū: hī expectātī dñō nec semet
ipsos reducāt: Admonēdi sunt: vt prerita cōmissa p̄siderēt
⁊ imminētia denitēt. Vñ sub iudee spē per pphetam dñs
corruptis in hoc mūdo mentibus: transactas ad memorias
culpas renocat: quatin⁹ pollui in futuris erubescant: dicēs.
fornicate sunt in egypto in adolescentia sua: ibi subacti
sunt ybera earū: ⁊ fracte sunt mame pubertatis earum. In
egyptio quippe ybera subigunt: cū turpi hui⁹ mūdi desides
rio humane mētis voluptatib⁹ substernunt. In egypto pub
bertatis mame frangunt quādo naturales sensus adhuc in
semetipsis integri: pulsantis cōcupiscentie corruptione vis
tiant. Admonēdi sunt carnis peccata experti: vt vigilantī
cura cōspiciant post delicta nobis ad se redeūtib⁹ de⁹ q̄ta
beniuolētia sinū pietatis expādat: cū per prophetam dicit.
Si dimiserit vir vxorē suā: ⁊ illa recedēs duxerit virū alium
nunquid reuertet ad eum yltra? Nunquid nō polluta ⁊ cōsa
minata erit mulier illa? Tu autē fornicata es cū amatorib⁹
multis: tamen reuertere ad me dicit dñs. Ecce de fornicat
te ⁊ relicta muliere argumentum iusticie preponit: ⁊ tñ nos
bis redeuntib⁹ post lapsū nō iustitia: s; pietas exhibet. Ut
hic vtiq; colligam⁹: si nobis deliquētib⁹ tāta pietate parcat
a nobis nec post delictū redeūtī b⁹ q̄ta improbitate peccas

blere. iij.

Eze. xxiij.

hie. iij.

pars.

tur: aut q̄ ab illo erit sup improbos venia q̄ nō cessat voca-
re post culpā. Que nimirū p prophetā post delictū miyo-
canonis exprimit: cū auerso hoi dī. Et erūt oculi tui videns
tes p̄ceptorē tuū: ⁊ aures tue audiet v̄bū post tergū monē-
tis. humanū q̄ppe gen⁹ dñs in facie monuit: qñ in paradi-
so p̄dito hoi a t̄q libero arbitrio stāt: qd facere: qd ve non
deberet indixit. Sed homo in dei facie terga dedit cū sup-
biēs eius iussa cōtemplit. Nec tñ superbientē de⁹ deseruit:
qui ad reuocādū hoiem legē dedit exhortates angelos mī-
sit: i carne nostre mortalitatis ipse apparuit. Ergo post ter-
gum stans nos admonuit: q̄ ad recuperationē nos gratie
etiā cōtemptus vocauit. Qd̄ igit generaliter simul potuit
dici de cūctis hoc necesse est specialiter sentiri de singulis.
Quasi em̄ corā positus deo q̄sq̄ v̄ba monitionis ei⁹ p̄cipit
cū priusq̄ peccata p̄petret: voluntatis ei⁹ p̄cepta cognoscit.
Adhuc em̄ ante facie eius stare est necdū eū peccādo p̄s-
here. Cū vero derelicto bono innocētie iniquitatē eligens
appetit: iam terga ei⁹ in facie mittit. S; ecce adhuc ⁊ post
tergū deus subsequens monet: qui etiā post culpā ad se re-
dire persuadet. Auer sum reuocat cūz cōmissa non respicit:
sed reueriētī sinū pietatis expandit. Vocem ergo post ter-
gū monētis audim⁹: si ad inuitantē nos dñm saltē post pec-
cata reuertimur. Debemus ergo pietatē vocātis erubescere:
si iusticiā nolum⁹ formidare: q̄ tanto grauiori improbi-
tate cōtemnim⁹. q̄to ⁊ cōtemptus adhuc vocare nō dedignat̄.
¶ At cōtra admonēdi sunt peccata carnis ignorantes vt tā-
to sollicitius precipitē ruinam metuāt: quanto altius stant.
¶ Admonēdi sunt vt nouerint: q̄ quo magis loco preminē-
ti cōsistunt: eo crebrioribus sagittis insidiatoris impetunt.
Qui tanto ardentius solet erigi. quanto robustius se cōspi-
cit vinci: tantoz intolerabili⁹ dedignat̄ vinci. q̄to cōtra se
videt per integra infirmi carnis castra pugnari. Admonē-
di sunt vt incessanter premia suscipiant: ⁊ libenter paulu-
bio tērationū quas tolerāt labores calcāt. Si em̄ attendat̄
felicitas que sine trāsitu attingit: leue fit qd̄ transeūdo la-
borat. Audiant qd̄ p̄phetam dī. hec dicit dñs eunuchis
Quid custodierint sabbata mea: ⁊ elegerint q̄ volui: ⁊ fed⁹
meū tenuerint: dabo eis in domo mea: ⁊ i muris meis locū

Esa. xxx.

Esa. lvi.

Tertia

Apo. xiii.

Matth. xli.

Isa. xlii.

et nomē melius a filiis et filiabus. Eunuchi quippe sunt: qui
cōpressis morib⁹ carnis affectu in se prauū operis abscidit.
Quo autem apud patrem loco habeantur ostendit: quia in
domo patris videlicet eterna mōsione etiā filiis preferunt.
Audiant qđ per Iohannē dicit. Hi sunt qui cum mulieribus
nō sunt coīquinati fornicē et in sunt et sequūt agnū quocūq;
ierit. Et qđ canticū cantant quod nemo potest dicere nisi il-
la centū quadragintaquattuor milia. Singulariter quippe
canticum agnō cantare est cū eo in perpetuum pre cunctis
fidelibus etiā de incorruptione carnis gaudere. Quod tñ
electi ceteri canticū audire possunt: licet dicere nequeant:
qđ p charitatem quidē in illorum celsitudine leti sunt: quib⁹
ad eorū premia non assurgant. Audiant peccatorū carnis
ignari qđ per semetipsum de hac integritate veritas dicit.
Nō omnes capiunt verbū hoc. Quod eo intonuit summum
quo denegauit omni. et dū predicit quis difficile capiat: au-
diētib⁹ innuit ceptum cū qua cautela teneatur. Admo-
nendi sunt itaq; peccata carnis ignorantē: vt et premine-
re virginitatem cōiugio sciant: et tamen se sup cōiuges non
extollant: quatin⁹ dum et virginitatē preferūt et se postpo-
nunt: et illud nō deserāt qđ meli⁹ esse estimāt et se custodiāt
quo se inaniter nō extollant. Admonendi sunt vt cōsiderent
qđ plerūq; actione secularium vita cōtinentium cōfunditur
cū illi vltra habitū assumāt opera: et isti iuxta ordinē prius
non excitant corda. Unde bene per pphetā dicit. Erube-
sce sidon aī mare. Quasi enim per vocē maris ad verecun-
diam sidon adducit: quando per cōparationem vite secula-
rium: atq; in hoc mundo fluctuantium elus qui munitus et
quasi stabilis cernitur: vita reprobat. Sepe enim non
nulli ad dominum post peccata carnis redeuntes tanto ar-
dentius se in bonis operibus exhibent quanto damnabi-
liores se de malis vident. Et sepe quidam in carnis inte-
gritate perdurantes: cum minus se respiciūt habere quod
desinant: plene sibi sufficere vite sue innocentiam putāt: et
qđ ad feruorem spiritus nullis se ardoris stimulis inflam-
mant. Et sic plerūq; deo gratior amore ardens vita post
culpā qđ securitate torpens innocentia. Unde et voce iudi-
cis dicit. Remittunt ei peccata multa: quia dilexit multum

pars.

Et gaudium erit in celo super vnum peccatorem penitentem: magis q̄ super nonagintanovem iustos quibus non opus est penitentia. Quod citius ex ipso vsu colligimus: si nostre mentis iudicia pensemus. Plus namq; terram diligimus que post spinas exarata fruct⁹ vberes producit: q̄ que nullas spinas habuit: sed tamen exculta sterilem segetem gignit. ¶ Admonendi sunt peccata carnis ignorantes ne superioris ordinis celsitudine se ceteris preferant: cum ab inferioribus quanta se melius agantur ignorāt. In examine namq; recti iudicis mutat merita ordinum qualitas actionum. Quis enim consideratis rerum ipsis imaginib⁹ nesciat: q̄ in natura gemmarum carbunculus prefertur laseincincto: Sed tamen cerulei coloris iacinctus prefertur palati carunculo: quis et illi quod nature ordo subtrahit: species decoris adiungit: et hunc quem naturalis ordo pretertulrat decoris qualitas fedat. Sic ergo in humano genere et quidam in meliori ordine deteriores sunt: et quidam in deteriori meliores: q̄ et isti sortem extremi habitus bene viuendo transcendunt: et illis superioris loci meritum morib⁹ non exequendo diminuant.

Ammonitio. xxx.

Liter amonendi sunt

A qui peccata deplorant operum atq; aliter q̄ cogitationum. Admonendi sunt qui peccata deplorant operum: vt consummata mala perfecto diluant lamento ne plus astringantur in debito perpetrati operis: si minus soluant in fletibus satisfactionis. Scriptum quippe est. Potum dedit nobis in lachrymis et mensura: vt videlicet vnus cuiusq; mens tantum penitendo compunctionis sue bibat lachrymas: quantum se a deo meminit aruisse per culpas. Admonendi sunt vt incessanter admissa ante oculos reducant atq; viuendo agant vt districto iudice videri non debeant. Unde dauid cum peteret dicens. Auerte oculos tuos a peccatis meis: paulo superius intulit: delictum meum coram me est semper. Ac si diceret. Peccatum meum respicias postulo: quia hoc respis

Ero. xxxij.

Tertia.

cere ipse non cesso. Unde per prophetam dominus dicit. Et peccatorum tuorum memor non ero: tu autem memor esto. Admonendi sunt ut singula queq; admitta confiderent: et dum per vnumquodq; erroris sui iniquationem de fient: simul se ac totos lachrymis mudent. Unde bene per hieremiam dicitur: cum iudee singula delicta pensarentur. Diuisiones aquarum deduxit oculus meus. Diuisas quippe ex oculis aquas deducimus quando peccatis singulis disperditas lachrymas damus. Neq; enim vno eodem tempore eque mēs de omnibus do' et sed dum nunc huius nūc illius culpe memoria acrius tangitur simul de omnibus in singulis commota purgatur. Admonendi sunt ut de misericordia quam postulant presumant: ne vi immoderate afflictionis intereant. Neq; enim pius dominus ante delinquentium oculos fienda peccata opponeret si per semetipsum ea districte ferire voluisset. Constat enim a suo iudicio abscedere voluit: quos miserando preueniens sibi met ipsis iudices fecit. hinc enim scriptum est. Preueniam⁹ faciem domini in cōfessione. hinc per paulum dicitur. Si nos metipsos dī iudicaremus: non vtiq; iudicaremur. Rursum q; admonendi sunt ut sic de se fiduciam habeant: ut nec tamen incauta securitate torpescant. Plerūq; enim hostis callidus mentem quam peccato supplantat: cum de ruina sua afflictā respicit: securitatis pestifere blādictiōs seducit. Qd figurate exprimitur: cum factum dyne memoratur. Scriptum quippe est. Egressa est dyna ut videret mulieres regionis illius: quā cum vidisset sicheu filius emorrouei princeps terre illius: adamauit et rapuit et dormiuit cum illa ut opprimens virginem et cōglutinata est anima eius cum ea: tristēq; blādictiōs delinuiuit. Dyna quippe ut mulieres viderat extranee regionis egreditur: quando vnaqueq; mens sua studia negligens: actiones alienas curans extra habitum atq; extra ordinē proprium vagatur. Quā sicheu princeps terre illius opprimuit: quia videlicet inuentam in curis exterioribus dyabolus corrumpit et cōglutinata est anima eius cum ea. Et quia vnitam sibi per iniquitatem respicit: et quia cum mens a culpa resipit ad se ducitur atq; admissum flere conatur. Corruptor autem spes et securi

Tren. iij.

psal. lxxiij.
l. cor. xi.

Gen. xxiij.

parg.

tates vacuas ante oculos vocat quatinus vtilitatem tristitia subtrahat: recte illic subiungitur. Tristemus blādictio delinuit. Modo enim aliorum facta grauiora: modo nihil esse quod perpetratum est modo misericordem deum loquitur: modo adhuc tempus subsequens ad penitentiam pollicetur: vt dum per hec decepta mens ducitur: ab intentione penitentie suspendatur: quatinus tunc bona nulla percipiat quam nunc mala contristant et tunc plenus obuiatur supplicis: que nunc etiam gaudet in delictis. ¶ At contra admonendi sunt qui peccata cogitationum desunt vt sollicite considerent intra mentis archana vtrum delectatione tantummodo: an etiam consensu deliquerunt. Plerumque tentatur cor et ex carnis nequitia delectatur: et tamen eadem nequitie ex ratione renuitur: vt in secreto cogitationis et contristet quodlibet: et libeat q̄ contristat. Nonnunquam vero ista mens baratro tentationis absorbetur: vt nullatenus recitatur: sed deliberatione sequitur hoc vnde ex delectatione pulsatur: et si facultas exterior suppetat rerum: mox effectibus interiora vota consummant. Quod videlicet si iuxta animaduersio districti iudicis respicit: non est iam cogitationis culpa sed operis: quia et si rerum tarditas fotas peccatum distulit intus hoc consentionis opere voluntas impleuit. In primo autem parente didicimus: quia tribus modis omnia culpe nequitiam perpetramus: suggestione scilicet delectatione et consensu. Primum itaq; per hostem secundum vero per carnem: tertium per spiritum perpetratur. Insidiator enim praua suggerit: caro se delectationi subicit: atq; ad extremum spiritus victus consentit. Unde et ille serpens praua suggestit: eua autem quasi caro se delectationi subdidit: adam vero velut suggestionem ac delectationem superatus consentit. Suggestione itaq; peccatum cognoscimus: delectatione vincimur: consensu etiam ligamur. ¶ Admonendi sunt igitur: q̄ nequitias cogitationis desunt: vt sollicite considerent in qua peccati mensura ceciderunt: quatinus iuxta ruine modum quam in semetipsis introversus sentiunt: etiam mensura lamentationis erigantur. ne si cogitata mala minus excruciant: vsq; ad perpetranda opera pducantur. Sed inter hec ita terrendi sunt vt tamē mī

Certia

psal. xxi.

in fine frangatur. Sepe enim misericors deus eo citius peccata cordis abluit: quo exire ad opera non permittit: et cogitata nequitia tanto citius soluitur: quanto effectui operis districtius non ligatur. Unde recte per psalmistam dicitur Dixi pronuntiabo aduersum me iniusticias meas domino: et tu remisisti impietatem cordis mei. Qui autem impietatem cordis subdidit: quia cogitationum iniusticias pronuntiare vellet indicauit. Dumque ait: dixi pronuntiabo: atque illico adiunxit: et tu remisisti: quod sit super hec facilia venia ostendit. Et qui dum se adhuc petere promittit: hoc quod petere se promittebat obtinuit: quatinus: quia usque ad opus non venerat culpa: usque ad cruciatum non perueniret penitentia: sed cogitata afflictio mentem tergeret quam nimis tantummodo cogitata iniquitas inquinasset.

Ammonitio. xxi.

puer. xxi. et
ij. pef. ij.

Aliter admonendi sunt qui admissa plangunt nec tamen deserunt: atque aliter qui deserunt nec tamen plangunt. Admonendi sunt enim qui admissa plangunt nec tamen deserunt: ut considerare solliciti sciant: quia flendo inanisiter mundant: qui viuendo se nequiter inquinant: cum idcirco se lachrymis lauant: ut mundi ad sordes redeant. Hinc enim scriptum est. Canis reuersus ad suum vomitum: et sus lota in volutabro luti. Canis quippe cum vomit: profecto cibum qui pectus deprimebat proicit: sed cum ad vomitum reuertitur: vnde leuigatus fuerat rursus oneratur. Et qui admissa plangunt profecto nequitiam de qua male satiati fuerant: et que mentis intima deprimebat confitendo proficiunt: quam post confessionem dum repetunt resumunt. Sus vero in volutabro luti cum lauatur sordidior red datur. Et qui admissum plangit: nec tamen deserit: pene grauiori culpe subiacet: qui et ipsam quam flendo potuit impetrare veniam: contemnit: quasi se in lutosa aqua inuoluit: quia dum fletibus suis vite mundiciam subtrahit: ante dei oculos sordidas ipsas etiam lachrymas facit. Hinc rursus scriptum est. Ne iteres verbum in oratione tua. Verbum namque in oratione iterare est post fletum committere quod

Ecc. a. vii.

pars

rursum necesse sic flere. hinc per *Esaiā* dicitur. *Lauamini*: *Esai. i.*
mundi estote. post lauari enim mundus esse negligit / quis
quis post lachrymas vite innocentis non custodit. Lauan-
tur ergo et nequaquam mundi sunt: qui commissa flere non desi-
nunt. sed rursus stenda committunt. hinc quoque per quendam
sapientem dicitur. Quid prodest qui baptizatur a mortuo et
iterum tangit illum? Quid proficit lauatio eius? Baptiza-
tur quippe a mortuo qui mundat fletibus a peccato. Sed post
baptismum mortuum tangit: quod culpam post lachrymas repe-
tit. ¶ Ammonendi sunt qui admissa plangunt nec tamen
deserunt: ut ante districti iudicis oculos eis se esse similes
agnoscant: qui venientes ad faciem quorundam hominum
magna eis submissione blandiuntur. Recedentes autem ini-
micitias ac damna que valent atrociter inferunt. Quid est
enim culpa flere: nisi humilitatem deo sue deuotionis osten-
dere? Et quid est post fletum praua agere: nisi superbius
eum quem rogauerant inimicitias exercere? *Jacobo* attestan-
te: qui ait. Quicumque voluerit amicus esse seculi huius ini-
micus dei constituitur. ¶ Admonendi sunt qui admissa plan-
gunt nec tamen deserunt ut solliciti considerent quia ita ple-
rumque mali inutiliter compunguntur ad iusticiam: sicut ple-
rumque boni innoxie tentantur ad culpam. Sicut quippe mira-
exigentibus meritis dispositionis interne mensura: ut et illi
dum de bono aliquid agunt: quod tamen non perficiunt: su-
perbe inter ipsa que etiam plenissime perpetrant mala con-
fidant. Et isti dum de malo tentantur cui nequaquam consen-
tiunt quo per debilitatem ac infirmitatem titubant eo gres-
sus cordis ad iusticiam per patientiam et humilitatem ve-
rius figant. *Balaam* quippe tabernacula iustorum respiciens
ait. Mortuatur anima mea morte iustorum et fiant nouissima
mea horum similia. Sed cum compunctionis tempus ab-
cessit contra eorum vitam quibus se similem fieri etiam
moriendo poposcerat: consilium prebuit. Et cum occasione
de auaritia repperit cito oblitus est quicquid sibi de inno-
centia optauit. hinc vero doctor et predicator gentium pau-
lus ait. Video aliam legem in membris meis / repugnan-
tem legi mentis mee et captiuum me ducentem in lege pec-
cati que est in membris meis. Qui profecto idcirco tentat:

Ecclesi. xxxiii

Jaco. iiii.

Nume. xxiij.
Nume. xxiiij

Rom. vii.

Tertia

et in bono robustius ex ipsa infirmitatis sue cognitione solidetur. Quid est ergo quod ille compungitur et tamen iusticie non appropinquat: ille tentatur et tamen eum culpa non inquinat: nisi hoc quod aperte ostenditur quod nec malos bona imperfecta adiuuant: nec bonos mala inconstituta condemnant. ¶ At contra admonendi quoque sunt etiam qui admissa deserunt: nec tamen plangunt: ne iam relaxationes estimant culpas: quas et si agendo multiplicant: nullis tamen fletibus mundant. Neque enim scriptor si a scriptione cessauit: quia alia non addidit etiam illa que scripserat deleuit: nec et simili modo qui contumelias irrogat si solummodo tacuerit satisfecit: cum profecto necesse sit ut verba premissa superbie verbis subiuncte humilitatis impugnet: nec debitor absolutus est quia alia non multiplicat: nisi si et illa que ligauerat soluat. Ita et cum deo delinquimus nequaquam satisfacimus si ab iniquitate cessamus: nisi voluptates quoque quas dileximus: e contrario appositis lamentis. insequamur. Si enim nulla nos in hac vita operum culpa maculasset: nequaquam nobis hic adhuc de gentibus ipsa ad secularitatem innocentia nostra sufficeret: quod illicita animis multas pulsarent: qua ergo mente securius est: quod perpetratis iniquitatibus ipse sibi testis est quod innocens non est. Neque enim deus nostris cruciatibus pascit: sed delictorum morbos medicamentis contrariis medetur: ut qui voluptatibus delectati discessimus: rursum fletibus amaricati redeamus. Et qui per illicita defluendo cecidimus: etiam a licitis nosmetipsos restringendo surgamus. Et cor quod vana leticia infuderat: salubris tristitia exurat: et quod vulnerauerat elatio superbie: curet abiectio humilis vite. Hinc enim scriptum est. Dixi iniquis nolite iniquum agere et delinquentibus nolite exaltare cornu. Cornu quippe delinquentes exaltant: si nequaquam se ad penitentiam ex cognitione sue iniquitatis humiliant. Hinc rursum dicitur. Cor contritum et humiliatum deus non spernit. Quisquis enim penitentiam plangit nec tamen deserit cor quidem conterit: sed humilitate coterminat. Quis vero peccata iam deserit nec tamen plangit: iam quidem humiliat: sed tamen cor coterere recusat. Hinc paulus ait. Et hec quidem fuistis: sed abluti estis sanctificati estis. Quia nimirum illos emendatior vita sanctificat: quos et per

Psalm. lxxliij.

Psalm. l.

1. Cor. vi.

pars

penitentiam ablucens afflictio fletu mundat. hinc petrus
cū quosdā terribiles malorum suorum consideratione conspi- Act. ij.
ceret admonuit: dicens. Penitentiam agite: & baptizetur:
vniūsq; vestrum. Dicturus enim baptisma: premisit pe-
nitentie lamenta vt prius se aqua sue afflictionis infunde-
rent: et postmodū sacramento baptismatis lauarent. Qua
ergo mente qui transactas culpas fere negligunt: viuunt
securi de venia: quando ipse summus pastor ecclesie hinc
etiam sacramento addēdam penitētiā credidit: quod pec-
cata principaliter extinguit.

Ammonitio. xxxij.

Aliter admonendi sunt qui illicita que faciūt
etiam laudant: atq; aliter qui accusant pra-
ua: nec tamen deuitant. Admonendi sunt
enim qui illicita que faciunt etiam laudant:
vt considerent q̄ plus ore q̄ opere delin-
quant. Opere namq; per semetipsos solos prauis perpe-
trant. Ore autē per tot personas iniquitatem exhibent:
quot audientium mentes iniquas laudantes docent. Admo-
nendi ergo sunt: vt si eradicare mala dissimulant: saltem se-
mina re pertimescant. Admonendi sunt vt eis perditio prae-
uata sufficiat. Rursusq; admonendi sunt: vt esse mali non
metuant: erubescant saltem videri quod sunt. Plerumq;
enim culpa dum absconditur effugatur: quia dum mens
erubescit videri quod tamen esse nō metuit: erubescit quā-
doq; esse quod fugit videri. Cum vero prauus quisq; impu-
denter timorescit: quo liberius omne facinus perperat: eo
etiam licitum putat: & quod licitum suspicatur: in hoc pro-
culdubio multiplicius mergitur. Unde scriptum est. Pec-
catum suum sicut sodoma predicauerunt: nec absconderūt
Peccatum enim suum absconderet sodoma: si adhuc sub
timore peccaret. Sed funditus frena timoris amiserat:
que ad culpam nec tenebras requiebat. Unde et rursum
scriptum est. Clamor sodomorum et gomorre multiplicas-
tus est. Peccatum quippe cum voce est culpa in actio- Esa. iij.
ne: peccatum vero etiam cum clamore culpa est cum liber-
tate. **¶** At contra admonendi sunt: qui accusant prauas
Seri. xviij.
ph. ij.

Tertia

nec tamen diuisent: vt pvide ppendat quid in districto dei iudicio p sua executione dictum q sunt de reatu suoz criminu etiam semetipsis iudicibus no excusant: hi itaqz qd aliud q pcones sut sui voces ptra culpas proferunt: et semetipsoz operibus reos trahunt. Admonendi sunt vt videant: quia de occulta ia retributione iudicij est q eoz mens malu qb perpetrat illuminat vt videat: sed no conat vt vacant: vt q melius videt: eo dexterius pereat: quia et intelligentie lumen percipit: et actionis prae tenebras non relinquit. Na cu acceptam ad adiutorium scientiam negligunt: hanc contra se in testimonium vertunt: et de lumine intelligentie auget supplicia: quod profecto acceperant: vt possent deesse peccata. Quorum nimirum nequitia dum malum agit quod diiudicat: vetuz iudiciu ia hic degustat: vt cum eter nis supplicijs seruatur obnoxia: suo hic itez examine non sit absoluta. Tãtoqz illic grauiora tormenta percipiat quãto hic malum non deserit: etiam q ipsa mens condemnat. Hinc enim veritas dicit. Seruus qui cognouit voluntatem domini sui et non fecit secundum voluntatem eius plangis vapulabit multis. Hinc psalmista ait. Descendant in infernum viuentes. Vni quippe que circa illos agunt sciunt et sentiunt mortui autem sentire nihil possunt. Mortui autem in infernum descenderent: si mala nesciendo perpetraret. Cum vero sciunt mala et tamen faciunt: ad iniquitatis infernum viuentes miseri sentientesqz descendunt.

Luce. xij.

Ammonitio. xxxij.

Aliter admonedi sut q repentina concupiscetia superant: atqz aliter q in culpa ex psilio ligantur. Admonedi sut qppe quos repentina concupiscetia superat: vt in bello pſentis vite se q tidie positos attendant: et cor qb puidere vulnera no pōt scuto solliciti timoris tegant vt occulta insidiantis iacula hostis phoretiscant: et in tã caliginoso certamine intentione pſtinus inter metis castra se muniant. Na si a circũspectionis sollicitudine cor destituitur: vulneribz aperit: et hostis callidus tanto liberior pectus percutit: quãto nuda a prouidentie lorica deprehendit. Ammonendi sunt q repentina

pars.

concupiscētia superant: vt curare nimis terrena dissiueſcāt: qz
 intentionē suam dū rebus transitorijs immoderatus im-
 plicāt: quibus: culpārum ſaculis transſigant ignoſcāt. Unde
 per ſalomonē vox percussiet dormientia exprimit: qui ait.
 Verberauerunt me sed non dolui: transſixerunt me et ego
 non: ſenſi. Qñ eniſilabo et rursū viam reperiā: Mēs
 quippe a cura ſue ſollicitudinis dormiens verberatur: et
 nō dolet: qz ſicut immunētia mala nō proſpiciūt: ſic neqz que
 ppetrauerat agnoſcit. Trahitur et nequaqz ſentit: qz pille
 cebras viſioz ducit: nec tñ ad ſui cuſtodia ſuſcitatur. Que
 quidē euigilare optat vt rursū viua reperiāt: quia q̄uis ſō
 no corporis a ſui cuſtodia p̄miſ: vigilare tñ ad ſeculi curas
 nitit: vt ſemp voluptatib⁹ debuit: et cū ad illud dormiat in
 qđ ſoller euigilare debuerat: ad illud vigilare appetit: ad
 qđ laudabiliter dormire potuiſſet. hinc ſuperi⁹ ſcriptū eſt.
 Et eris quaſi dormiēs in medio mari: et quaſi ſopit⁹ guber-
 nator amiſſo clauo. In medio enim mari dormit q̄ in huius
 mūdi tērationibus poſitus puidere motus irruentium vi-
 tiorum quaſi imminentes vndarum cumulos negligit. Et
 quaſi clauum gubernator amittit quando mens ad regen-
 dam nauem corporis ſtudium ſollicitudinis perdit. Cia-
 uum quippe in mari amiſſere eſt intentionem prouidam
 inter procellas huius ſeculi non tenere. Si enim guberna-
 tor ſollicite clauum ſtringit: modo in fluctibus ex aduerſo
 nauem dirigit: modo ventorum impetus per obliquū ſin-
 dit. Ita cum mens vigilanter animā regit: modo alia ſupe-
 rans calcat: modo alia prouidens declinat: et preſentia la-
 borando ſubiſciat: et contra futura certamina proſpiciendo
 conualeſcat. hinc rursū quoqz de fortibus ſuperne patrie
 bellatoribus dicitur. Sit vniuſcuſqz enſis ſuper femur
 ſuum propter timores nocturnos. Enſis enim ſuper femur
 ponitur quando acumine ſancte predicationis praua ſug-
 geſtio carnis edomat. Per noctē vero cecitas nre infirmi-
 tatis ac debilitatis exprimit: qz quicqđ aduerſitatis in no-
 cte iminet nō videt. Vniuſcuſqz ergo enſis ſup femur ſuū
 ponit ppter tentationes ſue timores nocturnos: qz videli-
 cet ſancti et perfecti viri dū ea q̄ nō vident metuūt ad intē-
 tionē certaminis parati ſemp aſſiſtūt. hinc rursū ſpōſe dī

Puer. xxiij.

Puer. xxv.

Cah. iij.

Tertia.

Cas. vii.

clatur. Nasus tu^s sicut turris: q^{ue} est in libano. Rex nāq^{ue} quā oculis nō cernimus: plerūq^{ue} odore preuidimus. Per nasum quosq^{ue} odores fetoresq^{ue} discernim^{us}. Quid ergo p^{er} nasū ecclesie nisi sanctorū prouida discretio designetur? Qui etiam turri similis que est in libano dicit^{ur}: quia discreta eorū p^{ri}u^{us} detia: ita in alto posita est: vt tētatōnū certamina et p^{ri}u^{us}q^{ue} veniāt videat: et cōtra ea dū venerit munita subsistat. Que enī futura preuidēt cū p^{re}sētia fuerint minoris tūioris fūt q^{ui} dū cōtra ictū q^{ui}squis paratior reddat: hostis q^{ui} te inopina tū credidit: eo ipso quo p^{re}u^{is}us est enervat. At contra ad monēdi sūt q^{ui} in culpa ex cōsilio ligant: quatin^{us} p^{ro}uida cōsideratione ppēdāt: q^{ui} dū mala ex iudicio faciūt districti^{us} cōtra se iudiciū accēdūt: vt tāto eos durior sentētia feriat quā eo illos in culpa arti^{us} vincula deliberationis ligāt. Cū^{us} forte talle delicta penitēdo abluerēt: si in his sola p^{re}cipitatione cecidissent. Nā tardi^{us} p^{er}itū soluit: q^{uo}d cōsilio solidat. Nisi enī mens oīmodo eterna despiceret in culpa ex cōsiliū iudicio nō periret. hac ergo p^{re}cipitatione lapsi et p^{er} p^{er}itū p^{er}esūtes differūt: q^{ui} cū hi a statu iusticie peccado cecidūt: p^{er} lerūq^{ue} si mul et in laqueū despationis cadūt et radice spei fūdūt euel lunt. hīc est q^{ui} p^{ro}phetā dñs nō tā p^{re}cipitationis praua: q^{uo}d delictorum studia reprehendit dicens. Ne forte egredia^{ntur} vt ignis indignatio mea et succendatur: et non sit qui extinguat propter maliciam studiorum vestrorum. hīc iterum iratus dicit. Visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum. Quia ergo peccatis alijs differunt peccata que per cōsiliū perpetrantur: non tam praua facta do minus q^{uo}d studia prauitatis insequitur. In factis enim sepe infirmitate: sepe negligentia: in studijs vero maliciosa sent per intentione peccatur. Quo contra recte beati viri exp^{re}ssione per prophetam dicitur. Et in cathedra pestilētie non sedit. Cathedra quippe iudicis esse vel p^{re}sidentis solet. In cathedra autē pestilentie sedere est ex iudicio praua committere. In cathedra pestilentie sedere est et ex^{tra} ratione mala discernere: et tamen ex deliberatione perpetrare. Quasi in p^{er}uersi cōsiliū cathedra: sedet qui tanta iniquitatis elatione attollitur: vt adimplere malum etiam p^{er} cōsiliū conetur. Et sicut assistentibus turbis p^{re}lati sūt

Hiere. iij.

Hiere. xxi.

Psal. i.

pars.

qui cathedre honore fulciunt: ita delicta eorum qua precipi-
tatione corrumpunt: exquisita per studiū peccata transcendunt
¶ Admonēdi ergo sunt: hinc colligant qui in culpa etiam
se per cōsiliū ligant: quia quandoque vltione ferendi sunt qui
nunc prauorum non socij sed principes sunt.

Ammonitio. xxiii.

Alter admonēdi sunt qui licet minima crebro
tamē illicita faciunt: atque aliter quam se paruis
custodiunt: sed aliquando in grauioribus de-
mergunt. ¶ Admonēdi sunt qui quibus in mini-
mis: sed tamen frequēter excedūt: ut nequa
quā cōsiderent qualia sed quanta committunt. fracta enī sua
si despiciunt: timere dum pensant debent formidare cum nu-
merant. Altos quippe gurgites fluminum parue sed innu-
mere replent gutte pluiarum. Et hoc agit sentina laten-
ter excrefcens: quod patenter procella seuiens. Et minuta
sunt que erumpunt in membris per scabiem vulnera: sed cum
multitudo eorum innumereabiliter occupat: si vitam corpo-
ris sicut vnum graue inflictiū pectori vulnus necat. Hinc
videlicet scriptum est. Qui modica spernit: paulatim deci-
dit. Qui enim peccata minime flere ac deuitare negligit:
a statu iustitie nō quidem repente sed partibus totius cadit.
Admonendi sunt qui minimis frequēter excedūt ut solliciti
cōsiderent: quia nōnunquam in paruis deterius quam in maiori cul-
pa peccatur. Maior enim quo citius (quia sit culpa) agnoscitur
eo etiam celerius emendat. Minor vero dum quasi nulla
creditur: eo perius quo et securius in vltu retinetur. Unde fit ple-
rūque: ut mens assueta malis leuibus nec grauiora perhorre-
scit: atque ad quandam auctoritatem nequitie per culpas nu-
trita perueniat: et tanto in maioribus contemnat pertime-
scere: quanto in minimis didicit nō timendo peccare. ¶ At
contra admonendi sunt qui se a paruis custodiunt: sed ali-
quando in grauibz demerguntur ut solliciti seipsos depte-
hendunt: quia deus cor eorum de custodiis minimis extollit:
tur: ad perpetranda grauiora ipso elationis sue baratro de-
uorantur: et dum fortis sibi parua subiiciunt: sed per inanem
gloriam intumescunt: languore intrinsecus victa mentē etiā for-

Ecclj. xix.

Tertia.

ras per mala maiora prosterunt. Admonendi sunt ergo q̄ se a paruis custodiūt: sed aliquādo in grauib⁹ dimeruntur: ne ubi se stare extrinsecus estimant: ibi intrinsecus cadant: et iuxta districtam districti iudicis retributionē elatio minoris iusticie via fiat ad foueā maioris culpe. Qui enim vane elati boni minimi custodiaz suis viribus tribuunt in iste derelicti: culpis maioribus obruuntur: et cadendo discunt non fuisse p̄p̄iū q̄ steterunt vt mala immēsa cor reprimāt qđ minūta bona exaltant. ¶ Admonendi sunt vt cōsiderēt q̄ et in culpis grauioribus alto reatu se obligāt: et tamē plerūq̄ in paruis que custod iunt deterius peccant: quia et in illis inique faciunt: et in hīs se holbus q̄ iniqui sunt tegunt. Unde fit: vt cū maiora mala p̄petrant: corā deo aperte iniquitatis sint: cū parua bona custodiunt: coram hominibus simulate sanctitatis sint. hinc est enī q̄ phariseis dī Līquātes culicē: camelū autē glutiētes. Ac si apte diceret. Minima mala discernitis: maiora deuoratis: hinc est enī q̄ rurū sū ore veritatis increpantur cū audiūt. Decimatis mētā et anetū et cūminū: et relinq̄tis que grauiora sunt legis: iudiciū misericordiā et fidē. Neq̄ enī negligenter audiēdū est: q̄ cū decimari minima diceret: extrema qđ de olerib⁹ maluit. sed tñ bene olētia memorari: vt p̄fecto ostēderet: quia simulatores cū pua custodiūt: odorē de se ostēdere sc̄tē opiniōis querūt: et q̄uis implere maxima p̄mittunt: ea tñ minime obseruant: que humano iudicio lōge lateq̄ redoleant.

¶ Ammonitio. xxx b.

Alter admonēdi sūt q̄ bona nec ichoāt atq̄ aliter q̄ inchoata minime cōsumāt. Qui enī bona nec inchoāt: nō sūt eis p̄i⁹ edificāda q̄ salubriter diligāt sed destruēda ea ī quib⁹ semetipsos neq̄ter versāt. Neq̄ ei sequuntur q̄ incepta audiūt: nisi priusq̄ p̄niciosa sint ea q̄ sibi sunt exp̄ta deprehēdāt: q̄ nec leuari ap̄etit q̄ et hoc ipsū q̄ cecidit nescit: et qui dolorē vulneris non sentit: salutis remediā nō requirit. Prius ergo ostēdēda sūt q̄ sint vana q̄ diligūt et tūc demū vigilāter intīmāda q̄ sint vicia q̄ p̄mittunt Prius videāt fugiēda q̄ amant: et sint difficultate postmo

Ma. xxij.

Ibidem

pars.

ad cognoscant amanda esse que fugiunt. Melius enim in ex-
perta recipiunt: si de expertis quicquid disputationis au-
diunt veraciter cognoscunt. ¶ Tunc vero plenovoto discunt
vera bona querere: cum certo iudicio deprehenderint fals-
sa se vacue tenuisse. Audiāt ergo q̄ bona presentia ⁊ a de-
lectatione citius transitura sunt: et tamen eorum causa ad
ultionem sine transitu p̄mātura: quia et nunc q̄libet inuitis
subtrahitur: tunc quod dolet inuitis in supplicium res-
seruatur. Itaq; eisdem rebus terreantur salubriter: quibus
noxie delectantur: vt dum percussa mens alta ruine sue dā-
na conspiciens: sese in precipitum peruenisse deprehendit
gressum post tergum reuocet: ⁊ pertimescēs qd̄ amauerat:
discat diligere quod cōtemnebat. hinc est enī q̄ hieremue
misso ad predicationem dicit. Ecce enim constitui te hodie
sup̄ gentes ⁊ super regna: vt euellas ⁊ destruas ⁊ disper-
das ⁊ dissipes ⁊ edifies ⁊ plantes. Quia nisi pri⁹ peruer-
sa destrueret: edificare vtiliter recta nō posset: quia nisi ab
auditorum suorū cordibus spinas vni amoris euelleret: ni-
mirum frustra in eis sancte predicationis verba plantaret.
hinc est q̄ petrus prius euertit: vt postmodum construat.
cum nequaquā iudeos monebat quid iam facerēt: sed de his
que fecerant increpabat dicēs. Iesum nazarenū vix appro-
batum a deo in vobis virtutibus et prodigijs ⁊ signis q̄ p̄
illum fecit deus in medio vestri sicut vos scitis: hūc diffini-
to consilio ⁊ prescientia dei traditū p̄ manus iniquorū affi-
gentes interimistis: quē deus suscitauit solutis dolorib⁹ in-
ferni: vt videlicet crudelitatis sue cognitione destructi edi-
ficationem sancte predicationis q̄to anxie quererent: tāto
vtiliter audirent. Unde ⁊ illico responderūt. Quid ergo fa-
ciemus viri fratres? Quibus mox dicit. Agite penitētiam
⁊ baptizetur vnusquisq; vestrū. Que edificationis vba p̄fe-
cto cōtemnerent: nisi prius salubriter ruinā sue destructiois
inuenissent. hinc est q̄ saulus cū super euz celit⁹ lux emissa
resplenduit: non iam quid recte deberet facere: sed qd̄ pra-
ue fecisset audiuit. Nā cum p̄stratus requireret dicēs: quis
es domine: respondet prius. Ego sum iesus nazaren⁹ quē
tu persequeris. Et cū repente subiungeret: dñe quid me in-
bes facere illico adiungit. Surge ⁊ ingredi te ciuitatē: ⁊ ibi

Hiere. i. !

Act. xx.

Act. xix.

Tertia

dices tibi qd te oporteat facere. Ecce de celo dñs loquēs p
secutoris sui facta corripuit: nec tñ illico que essent faciendā
monstrauit. Ecce elationis eius fabrica iam tota conuerat
et post ruinā suā humilis edificari requirebat: et cū supers
bia destruitur: dedicationis tñ verba retinent: vt videlicet
persecutor immanis dñi destructus iaceret: et tanto post in
bonis solidior surgeret: Qto prius fundit⁹ euerlus a pristis
no errore cecidisset. Qui ergo adhuc agere nulla bona ce
perūt: a rigiditate añ sue prauitatis correcciónis manu euer
sedi sunt: vt ad statū postmodū recte operationis erigant:
qz et idcirco altū silue lignū succidimus vt hoc in edificium
seguimus subleuemus: sed tñ nō repēte in fabrica ponit⁹: vt
nimirū prius viciosa ei⁹ viriditas exsicce: cui⁹ quo plus in
istius humor excoquit⁹: eo ad summa solidi⁹ leuat⁹. ¶ At cō
tra a monēdi sunt q inchoata bona minime psumāt: vt cau
ta circūspectiōe plderēt qz dū pposita nō pliciunt: etia⁹ q
fuerunt cepta cōuellunt. Si ei qd videt gerendū sollicita in
tētiōe nō crescit etiā qd fuerat bene gestū decrescit. In hoc
qppe mūdo hūana aia quasi mote nauis est contra icrū flu
minis cōdescendētis: vno in loco nequa q̄ stare permittit:
quia ad ima relabif: nisi ad summa conet. Si ergo inchoas
ta bona fortis operantis manus ad pfectionē non subleuat:
ipsa operandi remissio cōtra hoc quod operatū est pugnat.
hinc est etiā quod per salo: nonē dicit. Qui mollis et dissolu
tus in opere suo fuerit: frater est sua opa dissipantis. Quia
videlicet qui cepta bona districe nō exequit: dissolutione
negligēte manū destruētis imitat. hinc sardis ecclesie ab
angelo dicit. Ego vigilans et cōfirma cetera que mortura
erant: nō enī inuenio opera tua plena corā deo meo. Quia
ergo plena corā deo eius opera inuēta nō fuerāt: mortura
reliqua etiā que erāt gesta predicebat. Si ei quod mortuū
in nobis est ad vitā nō accendit: hoc etiā extinguit qd quas
si adhuc viuēt tenet. Admonēdi sunt etiā vt pcedant q̄ tole
rabilis esse potuisset rectā viam nō arripere: q̄ post arre
ptam post tergū redire. Nisi enim retro respicerent erga
ceptū studiū nullo torpore lāguerēt. Audiāt ergo q scriptū
est. Melius erat eis nō cognoscere viā iusticie: q̄ post a
gnitiōē retroisū querti. Audiāt qd scriptū ē. Vnā frigid⁹

puer. vii.

Apo. iij.

ij. pet. ij.
Apoca. iij.

pars.

esses aut calid⁹: s; q; tepid⁹ es: nec frigid⁹: nec calid⁹: in ci-
piam te euomere ex ore meo. Calidus quippe est qui bona
studia et arripit ⁊ cōsummat. Frigidus vero est q; cōsumā-
da nec inchoat. Et sicut a frigore per teporē transit ad ca-
lorē ita a calore quoq; per teporē reditur ad frig⁹. Quis-
quis ergo amisso infidelitatis frigore: s; nequaquā tepore su-
perato exardescit vt fuerat: proculdubio calore desperato
nō norio in tepore demorat: agit vt frigescat. S; sicut ante
teporē frigus sub spe est: ita post frig⁹ teporē in despera-
tione. Qui enim adhuc in peccatis est: cōuersionis fiduciā
non amittit. Qui vero post cōuersionem tepuit: ⁊ spē que
esse potuit de peccatore subtrahit. Aut calidus ergo q;sq;
esse aut frigidus queritur: ne tepidus euomatur: vt videli-
cet aut necdū cōuersus adhuc de se spem cōuersionis pbeat
aut iam cōuersus in virtutibus inardescat ne euomat tepis-
sus q; a calore quē pposuit: torpore ad nouū frigus redit.

Ammonitio. xxxvj.

Aliter admonendi sunt q; mala occulte agūt:
⁊ bona publice. atq; aliter q; bona q; faciunt
abscondūt: ⁊ tñ quibusdā facis publice ma-
la de se opinari pmittūt. ¶ Admonēdi sunt
q; mala occulte agūt ⁊ bona publice vt pen-
sent humana iudicia q̄ta velocitate euolant: diuina autem
q̄ta immobilitate perdurant. Admonēdi sunt vt in fine re-
rum mētis oculos figant: quia ⁊ humane laudis attestatio
preterit ⁊ superna sententia que ⁊ abscondita penetrat ad
retributionem perpetuam conualescit. Dum ergo occulta
mala sua diuinis iudicijs: recta aut sua humanis oculis an-
teponūt ⁊ sine teste est bonū quod publice faciūt: ⁊ non sine
eterno teste est qd latēter delinquit. Culpas itaq; suas oc-
cultando hosbus p̄tutesq; pandendo ⁊ vnde puniri debeāt
abscondentes detegunt: ⁊ vnde remunerari poterāt dete-
gentes abscondūt. Quos recte sepulchra dealbata specios-
sa exterius: sed mortuorū ossibus plena interius veritas vo-
cat: quia vitiōsa mala intus cōtegunt: humanis vero oculis
quorūdam demonstratione operū de solo foris iustitie colo-
re blandiunt. Admonēdi itaq; sunt ne que agunt recta des-

Matth. xxi

Tertia

Matth. v.

ipſiciant ſed ea meriti melioris credant. Valde namq; bona ſua diſiudicant qui ad eorum mercedes ſufficere humanos fauores putant. Cum enī recto opere laus tranſitoria que ritur: eterna retributione res digna vili precio venundat. De quo videlicet precio percepto veritas dicit. Amen dico vobis: receperūt mercedes ſuam. Admonendī ſunt vt cōſiderent: quia dñi prauos ſe in occultis exhibent: ſed tamē exēpla de ſe publice in bonis operibus prebent: oſtendunt ſequenda que fugiunt: clamant amanda que oderūt. viuūt poſtremo alijs et ſibi moriuntur. ¶ At contra admonendī ſunt qui bona occulte faciunt: et tñ quibuſdā factis publice de ſe mala opīnari permiſſūt: ne cum ſemetipſos actionis recte virtute viuificant: in ſe alios per exemplū prauę eſtimationis occidant ne minus q̃ ſe proximos diligant et cum ipſi ſalubrē potum vini ſorbeant: intentis in ſui cōſideratiōe mentibus peſtiſerum veneni poculū fundant. Hi nūmrum in vno proximorū vitam minus adiuuant in altero multum grauant: dum ſtudent et recta occulte agere et quibuſdā factis ad exemplū de ſe praua ſeminare. Quisquis ei laudis ꝑcupiſcentiā calcare iam ſufficit: edificationis fraudē ꝑſtrat: ſi bona q̃ agit occultat: et quaſi iactaro ſemine germinādī radices ſubtrahit: qui opus qđ imitandū eſt nō oſtēdit. hinc nāq; in euāgelio veritas dicit. Videant opera veſtra bona et gloriſcent patrē veſtrū qui in celis eſt. Ubi de illa quoq; ſentētia ꝑmittit que longe aliud precepiſſe vide tur dicēs. Attendite ne iuſticiā veſtrā faciatis corā hoībus vt videamini ab eis. Quid eſt ergo qđ opus noſtrū et ita faciendū eſt ne videatur: et tamen vt debeat videri precipit: niſi qđ ea que agim⁹ et occultanda ſunt ne ipſi laudemur: et tñ oſtendēda ſunt: vt laudē celeſtis patris augeamus. Nā cum nos iuſticiam noſtrā corā hominibus facere dominus prohiberet: ilico adiūxit: vt videamini ab eis. Et cū rursus vidēda ab hominibus bona opera noſtra ꝑciperet ꝑtis nus ſubdidit: vt gloriſcēt patrē veſtrū qđ in celis eſt. Qualiter igit vidēda eſſent vel qualiter nō vidēda ex ſententiā fine mōſtrauit: quatin⁹ operātis mēs opus ſuū et ꝑꝑter ſe videri nō quereretur: et tamen hoc ꝑꝑter celeſtis patrię gloriā non celaret. Un ſit ꝑꝑter qđ vt bonum opus in occulto ſit

Ibidem.

pars

cuz sit publice ⁊ rursus in publico cū agitur occulte. Qui et in publico bono opere nō suam sed superni patris gloriā querit: quod facit abscondit: qz solū illum testem habuit cui placere curauit. Et qui in secreto suo bono opere deprehēdi ac laudari concupiscit: ⁊ nullus fortasse vidit quod exhibuit: tñ hoc corā hominib⁹ fecit quia tot testes in bono opere secū duxit: quot humanas laudes in corde quesiuir. Cū vero praua estimatio inquantū sine peccato valet ab intuetū mente non tergitur: cunctis mala credentibus p̄ exēplum culpa propriatur. Un̄ ⁊ plerūqz cōtingit vt qui negligenter de se mala opinari permittit: p̄ semetip̄os quidem nulla iniqua faciunt: s; tamē per eos qui se imitati fuerint multiplicius delinquit. Cū hinc est qd paulus immūda comedētes scandalū sua hac comestatione mouētibus dicit. Vide i. Cor. vsq. te ne forte hec licētia vestra offēdiculū fiat infirmis. Et rur Ibidem. sum. Et peribit infirmus in tua conscientia frater: propter quē xps mortuus est. Sicut peccantes in fratres ⁊ percutiētes cōsciētiā eorū infirmā in xpo peccatis. hinc est qd moyses cū diceret non maledices surdo protinus adiunxit nec corā ceco pones offēdiculū. Surdo quippe maledicere est absenti et nō audiēti derogare. Corā ceco vero offēdiculū ponere est discretā quidē rem agere sed tñ ei qd lumen discretionis nō habet scandalī occasionem prebere.

¶ Finit capitulum. xxiiij. cū. xxxvj. ammonitionibus.

¶ Sequitur capi. xxiiij. de exhortatis.

¶ De exhortatione multis adhibēda vt sic singulorum virtutes adiuuet quatin⁹ p̄ hanc cōtraria virtutib⁹ nō excreſcāt. Ca. xxiiii.

Tertia

Hec sūt que p̄sul animarū in p̄dicationis di-
uersitate custodiat: sollicitus cōgrus singu-
lorū vulneribus medicamina apponat. S; cū
magni sit studiū: vt exhortandis singulis ser-
uiat ad singula: cū valde laboriosū sit vniquē
q; de p̄p̄tis sub disp̄satione debite cōsiderationis instrue-
re: longe tamen laboriosius est auditores innumeris ac di-
uersis passionib; laborātes vno eodēq; tēpore voce vnius
et cōmunis exhortationis admo nere. Ibi quippe tanta ar-
te vox temperanda est: vt cum diuersa sint auditorum vitia
et singulis inueniatur congrua: et tamen sibi metipsi non
sint diuersa: vt inter passionēs medias vno quidem dictū
transseat: sed more gladii bicipitis tumores cogitationum
carnalium ex diuerso latere incidat: quatinus sic superbis
predicetur humilitas: vt tamen timidus non augeatur me-
tus: sic timidus infundatur auctoritas: vt tamē non crescat
superbis effrenatio: sic ociosis ac torpentibus predicet sol-
licitudo boni operis: vt tamen inq̄etis immoderate licētis
non augeatur actionis. Sic inquietis imponatur nodus: vt
tñ ociosis nō fiat torpor securus. Sic ab impatientib; extin-
guatur ira: vt tamē remissis ac lenib; nō crescat negligē-
tia. Sic lenes accēdatur ad zelū vt tamē iracundis nō ad-
datur incendium. Sic tenacibus infundatur tribuēdi largi-
tas: vt tamen prodigis effusionis frena minime relaxentur.
Sic p̄d̄is predicetur parcitas: vt tñ tenacib; periturarū
rerū custodiā non augeatur. Sic incōtinentib; laudetur cō-
iugium: vt tamē iam cōtinentes nō reuocentur ad luxum.
Sic cōtinentibus laudetur virginitas corporis: vt tamen in
coningibus despecta non fiat secunditas carnis. Sic predi-
cāda sunt bona: ne ex latere iubeantur mala. Sic laudāda
sunt bona summa: ne despiciātur vltima. Sic nutriēda sunt
vltima: ne dū sufficere creditur nequa q̄ sedatur ad sūma.

**De exhortatione q̄ vni adhi-
benda est contrariis passionibus laborāti.**

Cap. xxv.

pars.

Et gravis quidem predicatoris labor est: in communi predicationis voce ad occultos singulorum motus causasque vigilare: et palestrarum more in diversis lateris arce se vertere: nisi toti acriori labore fatigatur: quoniam unus et contrarius vitiis servit: et predicare compellitur. Plerumque enim quis lete nimis dispersionis existit: sed tamen eum repetere tristitia oborta inhumaniter deprimit. Curandum est itaque predicatori: quatinus sic tergatur tristitia que venit ex tempore: ut non augeatur letitia que suppetit ex conspersione. Et sic denique letitia frenetur que ex conspersione est: ut tamen crescat tristitia que venit ex tempore. Ille gravatur visu immoderate precipitationis: et aliquando tamen: ab eo quod festine agendum est: eum vis prepedi subito nare formidinis. Ille gravatur visu immoderate formidinis: et aliquando tamen in eo quod appetit temeritate impellitur precipitationis. Sic itaque in isto reprimitur subito oborta formido: ut non crescat enutrita diu precipitationis. Sic in illo repente oborta precipitationis ut tamen non conalescat impressa ex conspersione formido. Quid autem mirum si mentis medici ita custodiunt: dum medici corporum tanta discretionis arte se reperiunt: qui non corda sed corpora medentur. Plerumque enim debile corpus opprimit languor inhumanus: cui languori scilicet obviare adiutorij fortibus debet: sed tamen corpus debile adiutorium forte non sustinet. Studet igitur quod medetur quatinus sic superexistere morbum subtrahat ut nequaquam supposita corporis debilitas crescat: ne fortasse languor cum vita deficiat. Tanta ergo adiutorij discretionis componat ut vno eodemque tempore et languori obviet et debilitati. Si ergo medicina corporis idiuise adhibita servare divisibiliter potest tunc enim vera medicina est quoniam si per eam vitio superexistenti succurritur ut et supposite dispersioni serviat: cur medicina multis una eademque predicatione appositae: morum morbis diverso ordine obviare non valeat: que tanto subtilior agitur quanto de invisibilibus tractatur.

Quod aliquando leviora vitiis relinquenda sunt: ut graviora subtrahantur. Capl. xxv.

Tertia

Sed quod plerumque dum duorum vitiorum languor irrumpit hoc lenius: illud fortasse grauius premit: ei nimirum vitio rectius sub celeritate subuenit: pro quod festine ad interitum tendit. Et si hoc a vicina morte restringi non potest: nisi illud etiam quod existit contrarium crescat: tolerandum est predicatori: ut per exhortationem suam artificioso moderamine vnum patiar crescere: quatinus possit aliud a vicina morte retinere. Quod cum agit non morbum exaggerat: sed vulnerati sui cui medicamentum adhibet vitam seruat: ut exquirende salutis congruum tempus inueniat. Sepe ei quod ciborum se ingluvie munie temperas: itaque pene superatus luxurie stimulum premit: quod huius pugne metu territatus dum se per abstinentiam restringere nititur: inanis glorie tentatione fatigatur: in qua nimirum vnum vitium nulla tenus extinguit: nisi aliud nutriatur. Que ergo pestis ardentius insequenda est nisi quam piculosa premit: Tolerandum namque est: ut per virtutem abstinentie inter arrogatiam contra viuendum crescat: ne enim per ingluuiem a vita funditus luxuria extinguatur. hinc est quod paulus cum infirmum adiutorem suum perpenderet: aut praua adhuc vel le agere: aut de actione recta humane laudis retributione gaudere: ait. Vis non timere preteritum bonorum facit: et habebis laudem ex illa. Neque enim ideo bona agenda sunt: ut potestas huius mundi nulla timeatur: aut ut per hanc glorie transitorie laudis sumatur. Sed cum infirmam mentem ad tantum robur ascendere non posse perscrutaret: ut et prauitatem vitaret: simul et laudem: predicator egregius ei admonendo aliquod obtulit: et aliquid tulit: concedendo ei leuius subtraxit acriora: ut quod ad desideranda cuncta si non assurgeret: dum in quodam suo vitio animus familiariter relinquitur: a quodam vitio suo sine labore toleretur. Quod infirmis mentibus omnino non debent alta predicari.

Ros. viij.

Ammonitio. xxviii.

Sciendum vero est predicatori: ut auditoris sui animum ultra vires non trahat ne (ut ita dicam) dum plusquam valet tenditur mentis corda rumpatur. Alta enim queque debent multis audientibus contegi: et vix paucis apperiri hinc namque per semetipsam veritas dicit. Quis

Dars.

putas est fidelis. dispensator & pater: quem constituit dominus super familiam suam ut dicitur in tempore tritici mensuram. Per mensuram quippe tritici exprimitur modus verbi: ne cum angusto cordi incapabile aliquid tribuitur extra fundatur. Hinc Paulus ait. Non potui vobis loqui quasi spiritalibus: sed quasi carnalibus quasi paruulis in Christo lac vobis potum dedi non escam. Hinc Moyses a secreto dei exiens coruscantem coram populo faciem velat: quia nimirum turbis claritatis intime archana non indicat. Hinc per eum divina voce precipitur ut is qui cisternam foderit: si operire neglexerit: cotruetur in ea boue vel asino: precium reddat: quia ad alta scientie fluentia perueniens: cum hec apud bruti audientium corda non contegit: pene reus addicitur si per verba eius in scandalum siue munda siue immunda mens capiatur. Hinc ad beatum Job dicitur. Quis dedit gallo intelligentiam. Predicator etenim sanctus dum caliginoso hoc clamat in tempore: quasi gallus cantat in nocte dum dicit. Hora est iam nos de somno surgere. Et rursum. Euigilate iusti & nolite peccare. Gallus autem profundioribus horis noctis altos edere cantus solet. Cum vero matutinum iam tempus in proximo est: minutas ac tenues voces fatigat: quia nimirum qui recte predicat: obscuris adhuc cordibus aperta clamat: nihil de occultis mysteriis indicat: ut tunc subtiliora quae de celestibus audiant: cum luci veritatis appropinquat.

Luce. vii.

I. Cor. iij.

Ezo. xxiii.

Job. xxxvii.

Ro. xii.

De ope predicationis & voce Capitulum. xxviii.

Sed inter hec ad ea que iam superius diximus charitatis studio retorquemur: ut predicator quisquis plures actibus quam vocibus insonet: & bene viuendo vestigia sequacibus imprimat: ut potius agendo quam loquendo quod gradatim ostendat. Quia et gallus iste quem pro exprimenda boni predicatoris specie in locutione sua dominus assumit: cum iam edere cantus parat prius alas excutit: & semetipsum feriens vigilantiores reddit. Quia nimirum necesse est ut hi qui verba sancte predicant.

Quarta

rationis monēt: prius studio bone actionis exultet: ne si semet ipsis torpentes opere alios excitent voce. Prius se per sublimitia facta exultent: et tunc ad bene viuendum alios sollicitos reddant. Prius cogitationum alii semetipsos feriant: quicquid in se inuoluit torpet: sollicita inuestigatione deprehendant: districta animaduersione corrigant: et tunc demum aliorum vitam loquendo componant. Prius punire propria fletibus curēt: et tunc quod aliorum punienda sunt denūcent: et antequam verba exhortationis insonet: omne quod locuturi sunt operibus clament.

Incipit quarta pars: tractans qualiter predicator omnibus rite peractis ad semetipsum redeat. **Cap. xxxix.**

Sed quod sepe dei predicator modis congruentibus vbertim fundit: apud semetipsum de ostensione sui occulta letitia loquens animi subleuat magna cura: necesse est ut timoris laceratione se mordet: ne qui aliorum vulnera meditando ad salutem reuocat: ipse per negligentiam sue salutis intumescat: ne proximos iuvando se deserat: ne alios erigens cadat. Nam quibusdam sepe magnitudo virtutis occasio perditionis fuit: ut cum de confidentia virum inordinate se curi sunt: inordinate per negligentiam moriantur. Virtus namque cum vitis renititur: quadam delectatione eius sibi semetipsum animus blandit. fitque ut bene agentis mens mens sue circumspectionis abiciat: atque in sui confidentia secura requiescat: cum iam torpentis seductor callidus omne quod bene gessit enumerat: eamque quasi pre ceteris prepollentem in timore cogitationis exultat. Ubi agit: ut ante stulti iudicii oculos fons mentis sit memoria virtutis: quod reminiscendo quod gessit: deum se apud se erigit: apud humilitatis auctorem cadit. hinc namque superbienti anime dicit. Quo pulchrior es descende et dormi cum in circuitibus. Ac si aperte diceretur: Quia ex virtutis decore te eleuas: ipsa tua pulchritudine impelleris ut cadas. hinc sub iherusalem specie virtute superbiens anima reprobat: cum dicit. Perfecta eras in decore tuo quem posueram super te dicit dominus: et habens

Pars.

Fiduciam in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo.
 Fiducia quippe sue pulchritudinis animus attollitur: cum
 de virtutum meritis leta apud se securitare gloriatur. Sed
 per hanc eandem fiducia ad fornicationem ducitur: quia
 interceptam mentem cogitationes sue decipiunt: hanc ma-
 ligni spiritus per innumera vina seducendo corrumpit. No-
 tandum vero quod dicitur. fornicata es in nomine tuo: quia cum
 respectam mens superni rectoris deserit: laudem protinus pri-
 uatam querit: et sibi arrogare incipit omne bonum quod ut lar-
 gitus preconio seruiret accepit: opinionis sue gloriam di-
 latate desiderat: fatagitur mirabilis cunctis innotescat. In
 suo ergo nomine fornicatur: quia legalis horum connubium
 deserens: corruptioni spiritui in laudis appetitu subterni-
 tur. Hinc Dauid ait. Tradidit in captiuitatem fortitudinem eorum
 et pulchritudinem eorum in manus inimici. In captiuitate er-
 el virtus et pulchritudo in manus inimici tradit: cum decepte me-
 ti antiquus hostis ex boni operis elatione dominatur: que
 tamen virtutis elatio quousque plene non superat ut clarescit tamē
 electorum animus sepe tentat: sed tamen eleuatus destitui-
 tur: et destitutus ad fortitudinem reuocatur. Hinc etiam Dauid
 iterum ait. Ego dixi in abundantia mea non mouebo: in eternum.
 Sed quia de confidentia virtutis intumuit: paucopost quod per-
 tulit adiunxit. Auertisti faciem tuam a me: et factus sum contur-
 batus. Ac si aperte dicat. Fortē me inter virtutes credidi:
 sed quēte infirmitatis sim derelictus agnouit. Hinc rursum Job
 dicit. Iuravi et statui custodire iudicia iustitie tue. Sed quia ei
 viris non erat manere in custodia quam iurabat: debilitatem
 suam prius turbatus inuenit. Unde et ad precis operē repen-
 te se contulit: dicens. humiliatus sum usquequaque domine: viuifica
 me secundum verbum tuum. Nonnunquam vero superna moderatio
 priusquam per munera puehat: infirmitatis memoriā ad mentē
 reuocat: ne de acceptis fortibus intumescat. Vnde Ezechiel
 propheta quoties ad cōtemplanda celestia ducit: prius filius ho-
 minis vocat. Ac si hūc aperte dominus admoneat: dicens. Ne de
 his que vides elatione cor subleues: cautus perpede quid
 es: ut cum summa penetras: esse te hominem recognoscas:
 quatinus dum ultra te raperis: ad temetipsum sollicitus in-
 firmitatis tue freno reuocaris. Unde necesse est: ut cum vir

Quarta pars.

tutum nobis copia blanditur: ad infirma sue mentis oculus
redeat: seseq; salubriter deorsum premat ne recta que agit
sed que agere negligit aspiciat: vt dum cor ex memoria in
firmitatis atteritur: apud humilitatis auctorem robustius
in virtute solidetur. Quia ⁊ plerūq; omnipotens deus idcir-
co rectorum mentes quibus ex magna parte perficit: imper-
fectas tamen ex parua aliqua parte derelinquit: vt cum mi-
ris virtutibus rutilant: imperfectionis sue tedio tabescant:
⁊ nequaquā se de magnis erigant dum adhuc contra minima
innitentes laborant: sed quia extrema non valent vincere:
de precipuis actibus non audeant superbire. ¶ Ecce bone
vir reprehensionis mee necessitate compulsus: dum mon-
strare qualis esse debeat pastor inuigilo: pulchrum depin-
xi hominem: pictor sedus altosq; ad perfectionis litus dis-
rigo: qui adhuc in delictorum fluctibus versor. Sed in hu-
ius queso vite naufragio orationis tue me tabula sustine:
vt quia pondus proprium me deprimit: tui me meriti ma-
nus leuet.

¶ Liber cure pastoralis bea- ti Grego. pape: finit feliciter.

Scire voles si facta patrum: si ad culmina morum
Scandere: si chusti dux gregis esse cupis
Per lege Gregorij diuina volumina lector
Semper habenda maiu: semper amanda tibi.
Nec tanti monumenta viri despereris vnq;
Fructificam messem ⁊ dulcia mella leges.
Grates ergo dabis magnas sculptoribus illis.
Gregorij doctos qui poliere libros.

¶ Pastorale diui Gregorij summa diligentia emendatū in
pensis Johannis Petiti Bibliopole Jurati sub interfigmo
Lili aurei diui Jacobi se continentis. Anno domini. M.
cccc. xvi. Decima vero nona mensis Martij.

Tabula.

Incipit tabula capit. libri

pastoralis beati Gregorii pape. Et primo rubrice prime partis.

Nesperiti venire ad magisterium audeat. Ca. i.
Ne locum regiminis subeat qui vivendo non per
ficiunt que meditando didicerunt. Capit. ii.
De potestate regiminis et quod adversa que despi
cienda sunt et prospera formidanda. Capit. iii.
Quod plerumque occupatio regiminis soliditates dissipet me
tis. Capit. iiii.

De his qui in regiminis culmine preesse exemplo virtutum
possunt sed quiete propriam sectando refugunt. Capit. v.
Quod hi qui potestatem regiminis per humilitatem refugunt tunc vere
sunt humiles cum divinis iudiciis non resistunt. Capit. vi.
Quod nonnulli predicationis officium nonnulli laudabiliter ap
petunt et ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahuntur
Capitulum. vii.

De his qui preesse concupiscunt et ad usum sue libidinis instru
menti apostolici sermonis arripiunt. Capit. viii.

Quod mens preesse volentibus plerumque libi ficta bonorum ope
rum promissione blanditur. Capit. ix.

Qualis quisque ad regimen venire debeat. Capit. x.

Qualis quisque ad regimen venire non debeat. Capit. xi.

Incipiunt rubricae secunde partis.

Is qui ad regimen ordinate pervenerit qualem se in ipso
regimine debeat exhibere. Ca. xii.

Ut rector cogitatione sit mundus. Capit. xiii.

Ut rector sit semper operatione precipuus. Ca. xiiii.

Ut sit rector discretus in silentio: utilis in verbo. Capit. xv.

Ut sit rector singulis compassione proximus: precibus cunctis con
templatione suspensus. Capit. xvi.

Ut sit rector bene agentibus per humilitatem socius contra de
linquentium vitia per zelum iusticie erectus. Ca. xvii.

Ut sit rector interiorum curam in exteriorum occupatione non
minuens: exteriorum providentiam in interiorum sollicitudine non

Tabula.

relinquens. Capitulum. xviii.

Ne placere rectori suo studio hominibus appetat: sed tamen ad quid placere debeat intendat. Capitulum. xix.

Quod scire sollicite rector debeat & plerumque vitia virtutes esse metuantur. Capitulum. xx.

Quod esse debet rectori discretio correctionis & dissimulationis: feruoris: et mansuetudinis. Capitulum. xxi.

Quantum rector sacre legis meditationibus esse debeat intentus. Capitulum. xxii.

Incipiunt rubricae tertie partis.

¶ Quod aliter ammonendi sunt viri: atque aliter femine. &c. Capitulum. xxiii. continens in se. xxxvi. ammonitiones & declarationes earundem.

De exhortatione multis adhibenda: ut sic singulorum virtutes adiuuet quatinus per hanc contraria virtutibus vitia non exerceant. Capitulum. xxiii.

De exhortatione quae vii adhibenda est contrariis passionibus laboranti. Capitulum. xxv.

Quod aliquando seniora vitia relinquenda sunt ut graviora subtrahantur. Capitulum. xxvi.

Quod infirmis omnino non debent alta predicari. Capitulum. xxvii.

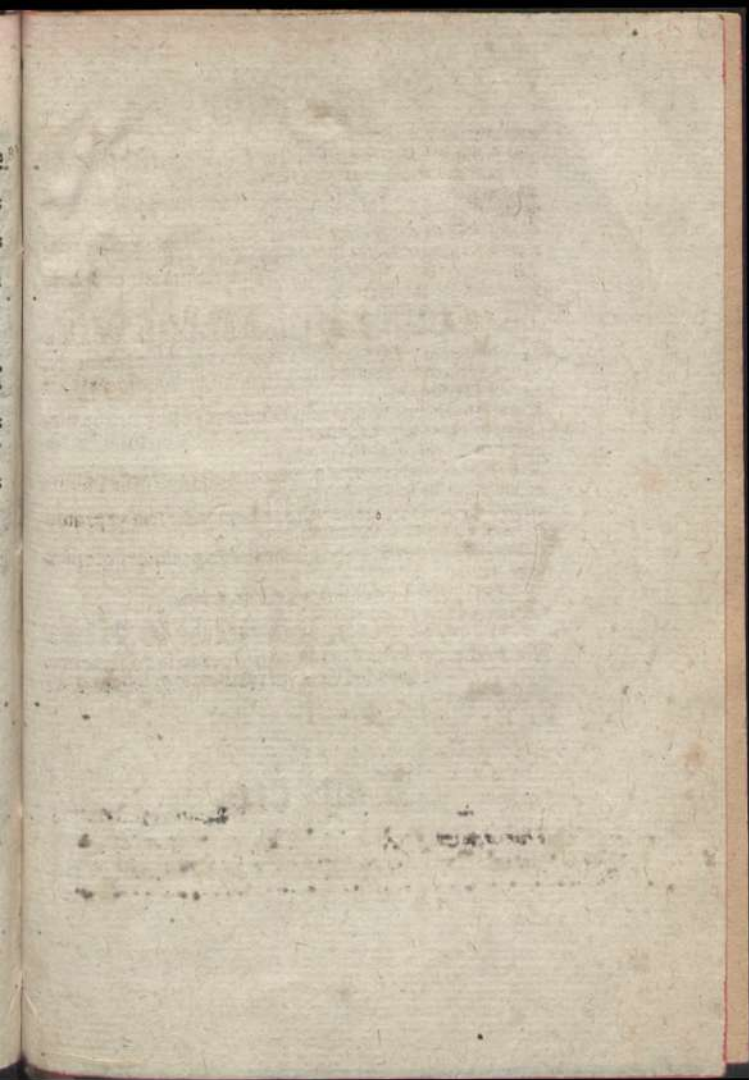
De opere predicationis & voce. capitulum. xxviii.

Incipit rubrica quarte partis.

¶ Qualiter predicator omnibus rite peractis ad semetipsum redeat: ne hunc vel vitia vel predicatione extollant. Capitulum. xxix.

Laus deo.

est libro de alimn dno chm vena A.

1871

